ISSN 0125-0906

วารสารข้าราชการ

ปีที่ 28 ฉบับที่ 7 กรกฎาคม 2526 • 12 บาท

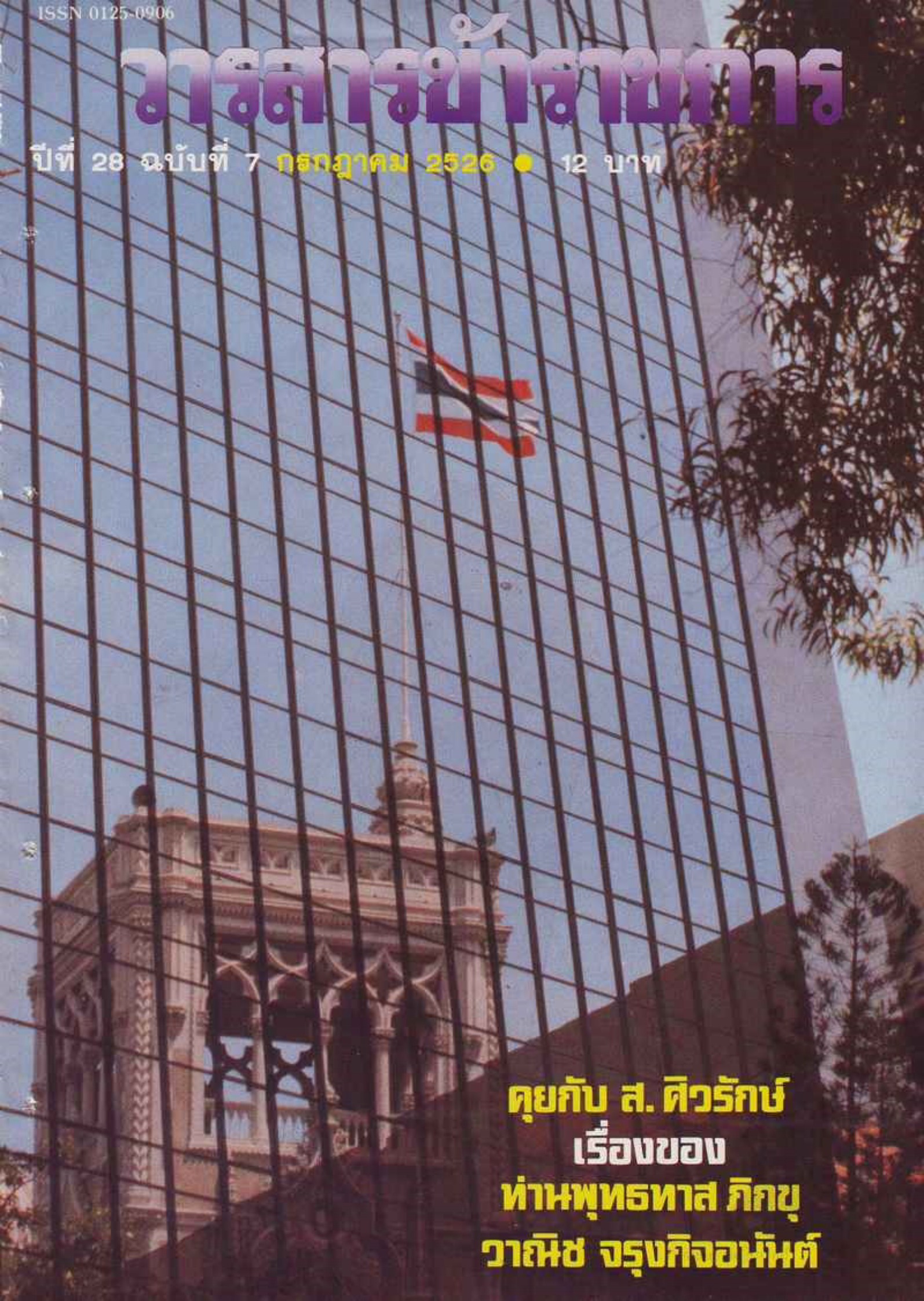

คุยกับ ส. ศิวรักษ์
เรื่องของ
ท่านพุทธทาส ภิกขุ
วาณิช จรุงกิจอนันต์

สำนักงาน ก.พ.

บทบรรณาธิการ

เมื่อพูดกันถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศ ปัญหาหลักข้อหนึ่งที่จะต้องมีการหยิบยกขึ้นมาอภิปรายวิเคราะห์วิจารณ์กันทุกครั้งไม่เคยขาด คือ **ปัญหาในเรื่องความร่วมมือ**

การประชุมสัมมนาเพื่อค้นหาสาเหตุแห่งปัญหาที่ทำให้การบริหารงานไม่เป็นไปตามนโยบาย วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ ไม่ว่างานนั้นจะเป็นราชการงานเมือง หรือธุรกิจการค้าของเอกชนก็ตาม คำตอบข้อหนึ่งที่แน่ใจล่วงหน้าได้เลยว่า จะต้องปรากฏอยู่ในรายงานสรุปผลการสัมมนาก็คือ **ปัญหาเกี่ยวกับความร่วมมือ**

ยิ่งถ้าเป็นการทำงานระหว่างหน่วยราชการกับหน่วยงานธุรกิจเอกชนชนิดตรงไปตรงมาด้วยแล้ว เรื่อง**ความร่วมมือ**เป็นเรื่องที่แทบจะไม่ต้องพูดถึงกันเลย เพราะปรัชญา วัตถุประสงค์ ความมุ่งหมาย และวิธีการทำงานของทั้งฝ่ายต่างกันโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ

ฝ่ายธุรกิจเอกชน นั้น มุ่งหาผลประโยชน์จากผลกำไรที่จะได้จากการประกอบธุรกิจด้วยการทำงานที่ต้องกล้าเสี่ยง กล้าตัดสินใจ ชนิดแข่งกับเวลาและดอกเบี้ยที่ต้องเสียไปทุกนาที ในขณะที่**ฝ่ายราชการ** มุ่งรักษาผลประโยชน์ของรัฐตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทางปฏิบัติที่วางไว้อย่างเข้มงวดกวดขันและ (เชื่อกันเองว่า) รัดกุมที่สุด โดยไม่ได้คำนึงถึงความเสียหาย หรือความสูญเสียของเอกชนที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานผิดพลาดล่าช้าของตน

ปัญหาเรื่องความร่วมมือ จึงกลายเป็น**ปัญหาฉาวร** หรือ**ปัญหาผูกขาด**ที่จะพบได้ง่ายที่สุดในทุกวงการ

ในฉบับนี้ **วารสารข้าราชการ**ได้นำเรื่องเกี่ยวกับ**ความร่วมมือระหว่างภาคราชการและภาคเอกชน** ซึ่งเป็นความหวังใหม่ของรัฐบาลชุดปัจจุบันที่ประสงค์จะให้ทั้งสองฝ่ายได้ร่วมกันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศมาเสนอต่อท่าน ด้วยความมุ่งหวังว่าจะทำให้ท่านผู้อ่านทั้งที่เป็นข้าราชการ และมิได้เป็นข้าราชการได้มีโอกาสมองเห็นปัญหาและแนวทางแก้ไขในอันที่จะสร้างเสริม**ความร่วมมือ**ระหว่างกันให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

มาถึงจุดนี้ **วารสารข้าราชการ** ต้องขอขอบคุณอย่างจริงใจต่อ**ความร่วมมือ**ที่ได้รับจากนักเขียนชั้นนำอีกสองท่าน คือ **ส.ศิวรักษ์** และ **วานิช จรุงกิจอนันต์** ที่ได้กรุณามอบเรื่องอันมีค่ามาลง**วารสารข้าราชการ**ร่วมกับนักเขียนท่านอื่น ๆ และทีมงานของเรา

บรรณาธิการ

วารสารข้าราชการ

ปีที่ 28 ฉบับที่ 7 กรกฎาคม 2526

๑
บทบรรณาธิการ
๔
ข่าว : ในแวดวงข้าราชการ
๔
คุยกับ ส.ศิวรักษ์ : โครบ้างจะห้ำหั่นชีวิตอย่าง...ม.จ.สิทธิพร กฤดากร
๑๗
บทความพิเศษ : สองประสานรัฐบาลกับเอกชน
ป.ปลา
๒๓
บทความวิชาการ : ปัญหาพื้นฐาน ๑๓ ประการ เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนกับราชการ
ประยูร เถลิงศรี
๓๙
บทความวิชาการ : กรอ.กับสถาบันภาคเอกชนไทย
พารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา
๔๑
บทสัมภาษณ์ : พบผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
อุทอง /ชนิษฐา
๔๕
เกร็ดบริหาร : พฤษภีมีส่วนช่วยให้การบริหารเกิดการแตกต่างหรือไม่
ชวนชม ชินะตังกูร
๕๔
แนะนำองค์การ : สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
อื้ด บางซื่อ
๖๓
ธรรมะ : ปรมัตถธรรมสำหรับข้าราชการ
พุทธทาส ภิกขุ
๗๑
บทวิเคราะห์ : วินัย กับกฎหมายล้างมลทิน
น. ๗๖๐
๗๙
ปัญหาระเบียบข้าราชการพลเรือน
๘๗
กฎหมายและระเบียบใหม่
๙๐
จ้างสนาม : รอยล์
วาณิช จรุงกิจอนันต์
๙๖
ห้ายเล่ม

ปก: สองประสาน : รัฐบาล – เอกชน จุดเริ่มต้นของความร่วมมือเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ

"ใครบ้างจะกล้าท้าทายชีวิตอย่าง..." ส.ศิวรักษ์

ไม่ว่า ส.ศิวรักษ์จะไปคุยกับใครที่ไหน มักจะเป็นที่ฮือฮาอยู่เสมอ สำหรับท่านสิทธิพรนี้ ส่วนใหญ่เราและท่านทั้งหลายจะรู้จักในฐานะที่ท่านเป็นนักเกษตร แต่แท้ที่จริงแล้วท่านยังเป็นนักอะไร ๆ อีกหลายอย่างที่ไม่มีใครจะคุยเรื่องของท่านได้อย่างลึกซึ้ง และทุกแง่มุมเท่ากับ ส.ศิวรักษ์ เป็นแน่

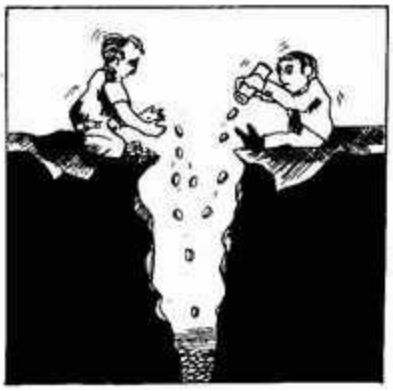

สองประสาน : รัฐบาลกับเอกชน : ป. ปลา

คนโบราณบอกว่า น้ำต้องพึ่งเรือ เสือต้องพึ่งป่า แต่เดี๋ยวนี้เรื่องอะไรก็ตามจะมีใครพึ่งใครฝ่ายเดียว มักจะเป็นไปได้ยากยิ่ง เรื่องของราชการก็หนีความจริงนี้ไม่พ้น ราชการจะยืนโดด ๆ ฝ่ายเดียวเป็นไปไม่ได้เสียแล้ว ราชการต้องหันมาพึ่งเอกชนและเอกชนก็ต้องพึ่งราชการเหมือนกัน ข้อสำคัญอยู่ตรงที่ว่า จะพึ่งพากันโดยวิธีใดดี

ปัญหาพื้นฐาน ๑๓ ประการ เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและภาคราชการ : ประยูร เฉลิงศรี

ปัญหาสำคัญ ๑๓ ข้อที่บ่อยครั้งหลาย ๆ คนเคยชินจนไม่ได้คิดว่าเป็นปัญหา ผู้เขียวชาญด้านนี้ได้หยิบยกขึ้นมาให้ทุกท่านช่วยแล้วอย่าคิดว่าเรื่องเหล่านี้ยากเกินแก้....ท่านพร้อมแล้วหรือยัง

เจ้าของ สวัสดิการสำนักงาน ก.พ. **ผู้จัดการสวัสดิการ** นิวัฒน์ วริยวรากาศ **ล่ายจัดการ** ชนิษฐา สุดกังวาล **ที่ปรึกษา** ไสว ลุจริตกุล สำราญ ถาวรายุคม์ พันตรี อรรถ วิชัยกุล วิชาต สิงหวิชัย **บรรณาธิการ** อุดล บุญประกอบ **ผู้ช่วยบรรณาธิการ** ธีรยุทธ์ หล่อเลิศรัตน์ ปรีชา วิชัยศิษฐ์ ปรีชา วัชราภัย **กองบรรณาธิการ** ปริญญา สนั่นเมือง เมทินี พงษ์เวช อาวุธ วรรณวงศ์ เปรมจิตต์ ลลิตนพพงษ์ นนทิกร กาญจนะจิตรา ณรงค์ชัย ฉายสุรเกษม **ประชาสัมพันธ์** จีระพงษ์ สิวายะวิโรจน์ อดุล จันทรศักดิ์ **ออกแบบปก** มนตรี จตุรภัทร **ปกพิมพ์ที่** พันนี พับลิชชิ่ง **สถานที่พิมพ์** บริษัท ประชาชน จำกัด (แผนกการพิมพ์) ๒๕ ซอยพิพัฒน์ ถนนสีลม บางรัก ๑๐๕๐๐ โทร. ๒๓๔-๒๐๖๒ นิรันดร์ เหตระกูล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

ข่าว ในแวดวงข้าราชการ

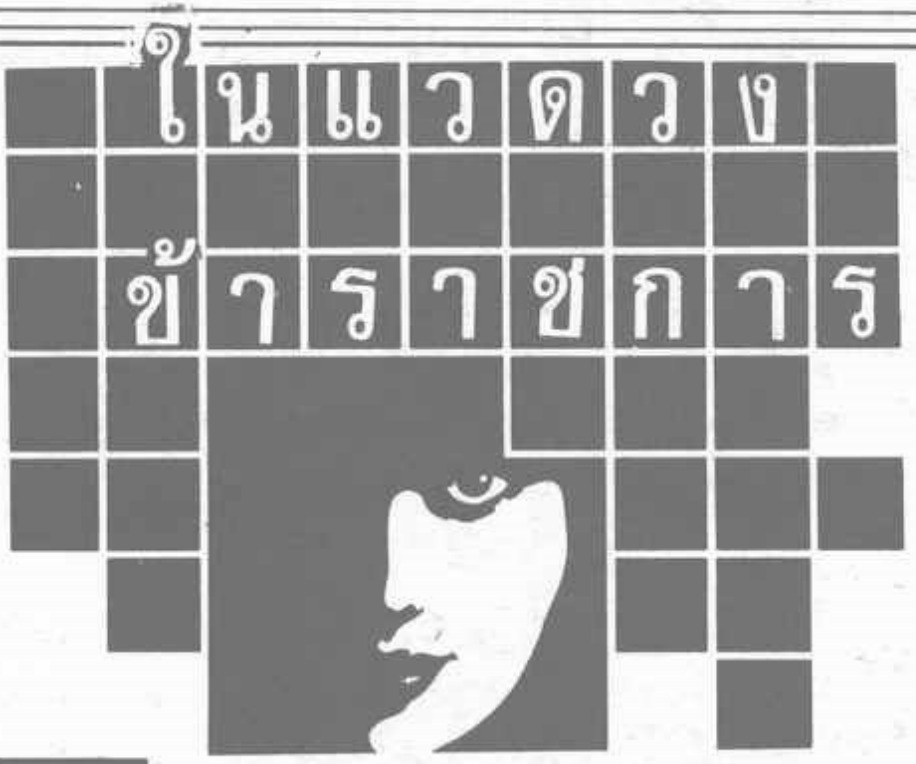

นายกรัฐมนตรีเน้นความสำคัญของการพัฒนาชนบท

ในการประชุมคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๒๖ พล-เอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ ได้เน้นความสำคัญของการพัฒนาชนบทอีกครั้งหนึ่ง ถึงเป้าหมายสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. การที่จะต้องช่วยกันปรับปรุงการพัฒนาชนบทให้มีประสิทธิภาพ

๒. การเพิ่มบทบาทของประชาชนในชนบทให้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐบาลในการพัฒนาท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้นและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓. การแก้ไขปัญหาความยากจนของชาวชนบทให้ได้

เป้าหมาย ๓ ประการนี้ จะสำเร็จได้จะต้องมีมาตรการในการดำเนินการที่ดี ทุกคนที่ทำงานพัฒนาชนบทต้องทำงานอย่างเต็มที่ เต็มฝีมือ เพื่อให้รวดเร็วทันกับความต้องการของชาวชนบท ซึ่งเป็นผู้ที่ยากไร้และช่วยเหลือตัวเอง

ไม่ได้ ให้ช่วยเหลือตัวเองได้ หรืออย่างน้อยก็มีรายได้พออยู่ได้และมีงานทำทั่ว ๆ หน้ากัน

โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนชุดใหม่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนผู้ทรงคุณวุฒิ (ก.พ.) ชุดใหม่ จำนวน ๑๕ ท่าน แล้วประกอบไปด้วยบุคคลดังต่อไปนี้คือ

๑. นายสัญญา ธรรมศักดิ์
ประธานองคมนตรี

๒. พลเอก บุญเรือน บัวจรูญ
อดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

๓. นายจิตติ ติงศภัทิย์
อดีตผู้พิพากษาศาลฎีกา

๔. นายวัฒนา รัตนวิจิตร
รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๕. พันเอก จินดา ณ สงขลา
อดีตเลขาธิการ ก.พ.

๖. นายวิจิตร ศรีสอ้าน
รองปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

๗. นายประกอบ จ่วงพานิช
รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๘. นายบดี จุณณานนท์
ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

๙. นายวิโรจน์ เลาหะพันธุ์
อธิบดีกรมธนารักษ์

๑๐. นายจุลนภ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา
รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑๑. นายชาญ กาญจนาคพันธุ์
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

๑๒. นายวินิจ อัศวเสนา
รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข

๑๓. นายประวิทย์ รุยาพร
รองปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน

๑๔. นายประยูร เถลิงศรี
อธิบดีกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

๑๕. นายเอกวิทย์ ณ ถลาง
อธิบดีกรมสามัญศึกษา

และกรรมการโดยตำแหน่งอีก ๒ ท่าน ได้แก่ พลเอก ประจวบ สุนทรางกูร รองนายกรัฐมนตรี ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีให้เป็นประธาน ก.พ. และนายไสว สุจริตกุล เลขาธิการ ก.พ.

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เป็นองค์การกลางบริหารงานบุคคลที่สำคัญและเก่าแก่ที่สุดในระบบราชการพลเรือน มีหน้าที่สำคัญในการออกกฎข้อบังคับ ระเบียบ รวมทั้งการตีความและวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากการใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ดูแลตรวจสอบและแนะนำชี้แจงให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ปฏิบัติการบริหารบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน และนอกจากหน้าที่ดังกล่าวแล้ว ก.พ.ยังอยู่ในฐานะผู้เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายการบริหารงานบุคคลและการจัดระบบข้าราชการพลเรือนของประเทศอีกด้วย.

มาตรการแก้ปัญหาการว่างงาน

คณะรัฐมนตรีกำหนดมาตรการเร่งด่วนเพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงาน ซึ่งมีแนวโน้มให้เห็นว่าในปีต่อ ๆ ไปจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น เนื่องมาจากผู้จบการศึกษาค้างปีไม่มีงานทำทับถมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้จบปริญญาทางสังคมศาสตร์ และภาครัฐบาลซึ่งแต่เดิมเคยเป็นตลาดแรงงานใหญ่ตามลักษณะของประเทศกำลังพัฒนา ได้เปลี่ยนบทบาทไปในเชิงสนับสนุนและสร้างบรร-

ยากาศการลงทุนในภาคเอกชน แทน

ข้อแรก ให้กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัยปรับแผนการศึกษาและเริ่มพัฒนาโครงการแนะแนวอาชีพให้แก่นักเรียน นักศึกษา ตั้งแต่ระดับมัธยมอาชีวะ ฝึกหัดครูและมหาวิทยาลัย

ข้อสอง ให้สำนักงาน ก.พ.พิจารณาปรับระบบตีราคาคุณวุฒิ การเลื่อนขั้นเงินเดือน และระดับตำแหน่ง โดยไม่ให้ความสำคัญแก่คุณวุฒิระดับปริญญาจนเกินขอบเขต

ข้อสาม ให้กระทรวงการคลังและสำนักงาน ก.พ.พิจารณาความเป็นไปได้ในการเปิดโอกาสให้ข้าราชการเกษียณอายุก่อนกำหนดได้โดยสมัครใจ

ข้อสี่ ให้คณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) รับไปพิจารณาหาทางเพิ่มบทบาทของเอกชนในการสร้างงาน

ข้อห้า ให้คณะกรรมการสร้างงานในชนบท (กสช.) สนับสนุนบัณฑิตที่ยังว่างงานให้ได้มีโอกาสร่วมในการพัฒนาชนบทระดับตำบล

ข้อหก ให้กระทรวงมหาดไทยเร่งรัดปรับปรุงระบบบริหารแรงงานไทยในต่างประเทศ เพื่อให้ความคุ้มครองและส่งเสริมแรงงานไทยในต่างประเทศ และเริ่มพัฒนาโครงการข่าวสารตลาดแรงงานเพื่อชี้นำระบบการฝึกอบรมระยะสั้นให้เป็นไปในทิศทางที่ตลาดแรงงานต้องการ

ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจร่วมกับรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการพลังงาน และรัฐมนตรีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบดูแลให้เป็นไปตามนโยบายทั้ง ๖ ประการข้างต้น และให้ร่วมกันปรึกษาหารือกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาการว่างงานทั้งในระยะปานกลาง และระยะยาว โดยรีบด่วนต่อไปอีกด้วย

KETCH-ALL

TO OPEN
RAISE
CAGE END

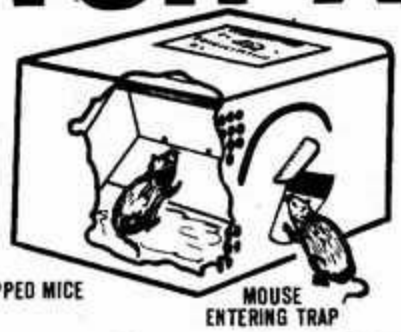

World's Best

TRAPPED MICE

MOUSE ENTERING TRAP

AUTOMATIC MOUSE TRAP

NO BAIT NEEDED!

CATCHES UP TO 15 MICE IN ONE SETTING

Wind and place trap with either
entrance two inches from wall or object

DO NOT OVERWIND !

กล่องกลไกดักหนู

- ลบล้างความเชื่อเดิมที่ว่า เมื่อหนูติดกรงแล้ว จะไม่ติดอีก เพราะกล่องกลไกนี้สามารถดักหนูในเวลาไล่เลี่ยกันถึง 15 ตัว
- กลไกปิด/เปิดเองโดยอัตโนมัติ
- ไม่ต้องใช้ไฟฟ้า
- ไม่เป็นอันตรายต่อคนและสัตว์เลี้ยง
- เป็นเทคโนโลยีสูงล้ำที่ทั่วโลกยอมรับ
- อายุการใช้งานนานนับสิบปี
- ใช้อุปกรณ์ปลอดสนิม
- ไม่ต้องใช้เหยื่อล่อหรือยาเบื่อหนู
- สะดวก สะอาด และปลอดภัยจากการใช้งาน

วิธีใช้

- โยนครั้งละ 6-8 รอบตามเข็มนาฬิกา อย่าโยนเกินที่กำหนด มิฉะนั้นสนามจะขาด
- ตั้งกล่องกลไกให้ด้านที่มีรู ขนานและห่างจากผนังห้องประมาณ 2" บริเวณที่มีหนูพลุกพล่าน
- ให้เปลี่ยนจุดติดตั้งทุก 3 วัน
- ดึงฝาออก เพื่อปล่อยหรือนำตามต้องการ
- ปกติหนูที่ติดกล่องจะอดอาหารตายภายใน 1-2 วัน

ราคาเครื่องละ 800 บาท (ต่างจว.เพิ่มค่าขนส่งอีก 10 บาท)
พิสูจน์ด้วยตนเองถ้าจับหนูไม่ได้ คืนเงินทันที

บริษัทเทพธุรกิจ จำกัด
กรุงเทพมหานคร โทร. 2354646-9
ผู้แทนจำหน่ายแต่ผู้เดียวในประเทศไทย

คุยกับ ส. ศิวรักษ์

ใครบ้างจะท้าทายชีวิตอย่าง... ม.จ.สิทธิพร กฤดากร

ผมจะขอบรรยายถึงประวัติและผลงานของ ม.จ. สิทธิพร เป็น ๓ ตอนด้วยกัน คือ (๑) ชาติวุฒิและการศึกษาของท่าน (๒) ช่วงแห่งการรับราชการของท่าน (๓) การอุทิศตนเพื่อการเกษตรและเพื่อกสิกรของท่าน

- ๑ -

โดยชาติกำเนิด ท่านสิทธิพรท่านทรงอุบัติในราชตระกูล ท่านเป็นหลานรัชกาลที่ ๔ พระบิดาท่านเป็นพระราชโอรสองค์ใหญ่ในรัชกาลนั้น ที่ประสูติแต่เจ้าจอมมารดา แต่เราต้องไม่ลืมว่า เวลานั้นเจ้านายมีมาก ยิ่งหม่อมเจ้ายิ่งมาก เพราะสมัยนั้นการมีภรรยามากและมีลูกมากเป็นของธรรมดา การที่ท่านเป็นหม่อมเจ้าจึงไม่เป็นอภิสิทธิ์เท่าไรนัก โดยเฉพาะ

กรมพระนเรศวรฤทธิ์ พระบิดาของท่านก็ไม่ใช่เจ้านายที่ร่ำรวยเสียด้วย จะได้เปรียบอยู่บ้างก็ทางด้านการศึกษา เพราะในกรมเสด็จออกไปเป็นราชทูตที่อังกฤษ เมื่อท่านสิทธิพรประสูติแล้วได้เพียง ๓ เดือน จึงตามพระบิดาออกไปประเทศนั้น แต่พอ ๓ ขวบก็ตามเสด็จกลับเข้ามา หากพอท่านอายุได้ ๘ ขวบ พระญาติทางฝ่ายหม่อมมารดาได้เป็นราชทูตที่อังกฤษอีก ท่านจึงได้ออกไปประเทศนั้นอีกครั้ง ได้เข้าโรงเรียนแฮโร่ ซึ่งถือกันว่าเป็นโรงเรียนกินนอนอย่างดี และได้เข้ามหาวิทยาลัยด้วย แต่ก็ทรงเรียนไม่จบจนได้รับปริญญา เพราะท่านราชทูตกลับ ทรัพย์สินของพระบิดาร่อยหรอลง ทั้งหม่อมมารดาไปทำการค้าขาดทุน จึงต้องกลับมาช่วยกิจการทางบ้าน ซึ่งก็พยุงไว้ไม่ได้ จึงต้องเจริญรอยตามพี่ ๆ ของท่านเข้ารับราชการ โดยที่พี่ของท่านนั้นเป็นเสนาบดีถึง ๒ องค์ และเป็นราชทูตก็ ๒ องค์ ทั้งนี้ โดยไม่นับท่านที่ดำรงตำแหน่งอื่น ๆ รวมทั้งที่มีความสามารถทางด้านอื่น เช่น สถาปัตยกรรม และการต่างประเทศ เป็นต้น

- ๒ -

ท่านสิทธิพรเองก็ทรงเริ่มรับราชการในรัชกาลที่ ๕ ที่กระทรวงการต่างประเทศ โดยเป็นเลขานุการที่ปรึกษาชาวอเมริกันประจำกระทรวงนั้น และในช่วงนั้นท่านหาเวลาคิดรหัสชวเลขภาษาไทยได้สำเร็จ แม้กระทรวงการต่างประเทศจะไม่เห็นคุณค่า เพราะใช้ภาษาอังกฤษยิ่งกว่าภาษาไทย แต่กระทรวงยุติธรรมเห็นความสำคัญในการนำมาใช้ ให้เสมียนศาลจดคำให้การต่าง ๆ ท่านจึงได้รับรางวัลจากกระทรวงนั้นเป็นเงินถึง ๑ หมื่นบาท ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยในสมัยนั้น

จากกระทรวงต่างประเทศ ท่านถูกย้ายไปอยู่กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ โดยได้รับแต่งตั้งให้เป็นรองอธิบดีกรมฝิ่น ฝิ่นนั้นรัฐบาลค้าโดยตรง พวกคุณไม่ทัน สมัยผมเด็ก ๆ นั้นนะ ในกรุงเทพฯ มีโรงยาฝิ่นอยู่เยอะ และทุกโรงต้องซื้อฝิ่นจากรัฐบาล รัฐบาลควบคุมการขายฝิ่น ที่ท่านสิทธิพรไปคุมโรงยาฝิ่นก็เพราะเหตุว่าท่านมีความรู้ทางวิศวะ เพราะแต่ก่อนนี้ ฝิ่นนี่ห่อด้วยมือ ต้องเอาตะกั่วห่อ ห่อแล้วก็ส่งมาขายตามโรงยาฝิ่นต่าง ๆ ซึ่งเขาซื้อจากรัฐบาล ก็มีการรั่วไหลมาก เพราะฝิ่นนี่แพงมาก เค้าเรียกกันว่า "แม่ทองดำ" คู่กับทองแท่ง ทองรูปพรรณ ซึ่งเรียกว่า "ทองคำ" ฝิ่นราคาเกือบเท่าทอง เพราะท่านเรียนวิชาวิศวกรรมศาสตร์มา ก็ใช้เครื่องห่อฝิ่นได้สำเร็จ ทำให้รัฐบาลทุ่นเงินไปมาก ความรู้ทางวิศวกรรมของท่านเป็นเหตุให้ท่านเป็นรองอธิบดีกรมฝิ่นได้สองปี แล้วได้รับเลื่อนเป็นอธิบดีกรมกษาปณ์ แต่ก่อนนี้เรียกว่ากรมกษาปณ์สิทธิการ คือโปรดให้ท่านไปปรับปรุงใช้เครื่องยนต์กลไกในการผลิตเหรียญเงิน เงินบาท เงินสลึง เงินเฟื้อง สตางค์แดง (ทองแดง = ๑ สตางค์) สตางค์ห้า (เงิน) สตางค์สิบ (เงิน) เงินตราพวกนี้กรมกษาปณ์เป็นผู้ผลิต ท่านไปเป็นอธิบดีกรมกษาปณ์เป็นได้เพียงสองปี ได้ย้ายกลับมาเป็นอธิบดีกรมฝิ่นเลยทีเดียว ต้องเข้าใจนะครับว่า กรมฝิ่นเวลานั้นเป็นกรมที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เพราะฝิ่นนั้นทำรายได้ให้ประเทศถึงหนึ่งในห้า รายได้ของประเทศแต่ก่อนนี้น้อยมาก เพราะอะไร เพราะเราสูญเสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขตให้ฝรั่งไป บรรดาสินค้าขาเข้ารัฐบาลไทยเก็บภาษีได้เพียง "ร้อยชักสาม" กรมศุลกากรแต่ก่อนอยู่ติดกับไปรษณีย์นั่นเอง กรมศุลกากรภาษาจีนเขาเรียกว่า "แป๊ะ ลั่ง ซา" ร้อยนึง ชักได้เพียงสามเปอร์เซนต์ เพราะฉะนั้น ภาษีที่เก็บเข้านี่ได้น้อย ภาษีที่เก็บจากคนไทยก็น้อย เพราะแต่ก่อนนี้ไม่มีประมวลรัษฎากร ไม่มีการเก็บภาษีรายได้ ทุกคนเสียภาษี

ท่านสิทธิพรเข้าได้กับชนชั้นที่สูงที่สุด จนถึงต่ำสุด และทำประโยชน์ทั้งหมดเพื่อราชการ อันนี้ผมว่าเป็นแบบอย่างของข้าราชการที่ดี

เท่ากันหมด เขาเรียกว่าเสียเงิน "รัชชูปการ" ปีละหกบาท ไม่ว่าคุณจะเป็นเศรษฐี ยาจกมาจากไหน เสียปีละหกบาท เพราะฉะนั้นรายได้ที่สำคัญของแผ่นดินได้มาจากกรมฝิ่น และท่านสิทธิพรสามารถทำให้กรมฝิ่นมีรายได้ถึงหนึ่งในห้าของรายได้แผ่นดินทั้งหมด แสดงว่าท่านมีความสามารถมาก เพราะการรับราชการของท่าน ท่านคิดเพื่อประโยชน์ของราชการโดยตรง ท่านทำด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต คิดการต่าง ๆ เพื่อราชการ และไม่ใช่เท่านั้นนะครับ ชีวิตส่วนตัวทั้งหมดของท่านก็เพื่อประโยชน์ของราชการ เพราะท่านสิทธิพรท่านเป็นนักกีฬา ท่านเล่นฟุตบอลทีมชาติเป็นคนแรก ท่านจัดทีมชาติ ที่เรียกว่าทีมชาตินี่ ท่านสิทธิพรเป็นคนแรกที่จัดเล่น ที่ราชกรีฑาสโมสร จัดแข่งกับทีมนานาชาติ ท่านเล่นเทนนิส แบดมินตัน ทั้งหมดนี้เล่นเพื่ออะไร เพื่อจะรวบรวมพนักงานในกรมให้มีน้ำใจนักกีฬา ให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะระหว่างอธิบดี รองอธิบดี เสมียน พนักงานไม่มีการแบ่งชั้นระหว่างเจ้า ระหว่างไพร่ และท่านเป็นนักดนตรีด้วย และไม่ใช่แต่เท่านั้น ท่านยังเป็นนักเล่นละครด้วย อย่าลืมนะครับท่านสิทธิพรนี่ท่านเติบโตมาพร้อม ๆ กับในหลวงรัชกาลที่หก อยู่ที่เมืองอังกฤษด้วยกัน เล่นละครกับในหลวงรัชกาลที่หกมาตั้งแต่ยังทรงเป็นพระยุพราช เสด็จอยู่ประเทศอังกฤษด้วยกันมา และเวลานั้นท่านก็เล่นละครในราชสำนัก เพราะฉะนั้นท่านสิทธิพรเข้าได้กับชนชั้นที่สูงที่สุดจนถึงต่ำสุด และทำประโยชน์ทั้งหมดเพื่อราชการ อันนี้ผมว่าเป็นแบบอย่างของข้าราชการที่ดี ซึ่งสมัยนี้เห็นจะหาได้ยาก สมัยอยู่กรมฝิ่นนะครับ มีคนมาติดสินบน แต่ว่าท่านบอกเลยว่า ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่มาติดสินบน จะให้อภัย แต่ถ้ามาติดสินบนอีกครั้งหนึ่ง จะทำเรื่องราวจับเข้าคุก ท่านเป็นเจ้าก็จริงแต่ท่านเป็นเจ้าจนนะครับ ผมบอกแล้วไงว่า แม้การเรียนของท่านก็ไม่สำเร็จเพราะต้องจนลงไป ที่ท่านอยู่ได้อย่างจนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพราะ ท่านสิทธิพรได้เมียดี

หม่อมศรีพรหมา เมียท่านสิทธิพรนี่เป็นผู้หญิงตัวอย่าง สำคัญนะครับ หนุ่ม ๆ เด็ก ๆ ที่นั่งฟังอยู่นี้ถ้ายังไม่มีเมีย คิดให้รอบคอบ ถ้าคิดจะมีเมียละก็ เมียท่านสิทธิพรนอกจากจะเป็นผู้หญิงที่สวยที่สุดแล้วยังเป็นคนดีจริง ๆ อีกด้วย เวลานั้นถือกันว่าหม่อมศรีพรหมาเป็นผู้หญิงที่สวยที่สุด มีรูปหม่อมศรีอยู่รูปหนึ่งซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงถ่ายด้วยฝีพระหัตถ์ และตั้งอยู่ในห้องพระบรรทมจนสวรรคต และรูปนี้เวลานี้ยังตั้งอยู่บนพระที่นั่งอัมพรสถาน ในห้องที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคตนั้น ยังเก็บไว้เหมือนเดิม และรูปหม่อมศรียังตั้งไว้ที่นั่นจนบัดนี้ เพราะฉะนั้นถือว่าเป็นผู้หญิงที่สวยที่สุด และพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงหลงรักหม่อมศรีพรหมา และต้องพระราชประสงค์จะให้มา

เป็นเจ้าจอม สมัยก่อนพระเจ้าแผ่นดินอยากได้ใครมาเป็นเมีย ทุกคนอยากมาเป็นเมียของพระเจ้าแผ่นดิน ถึงแม้จะเป็นเมียน้อยก็ตาม แต่หม่อมศรีพรหมาเป็นคนเดียวครับที่ปฏิเสธ และปฏิเสธพระเจ้าแผ่นดินน่ะ ท่านพูดภาษาอังกฤษ "I respect you and admire you, but I do not love you." ในหลวงรัชกาลที่ห้าท่านก็ยอดบุรุษ ท่านไม่แตะต้องเลย นี่เป็นเหตุให้หม่อมศรีพรหมาได้แต่งงานกับหม่อมเจ้าสิทธิพรในรัชกาลที่ ๖ เรื่องหม่อมศรีพรหมาเป็นเรื่องใหญ่อีกเรื่องหนึ่งครับ พูดปาฐกถาได้อีกเรื่องหนึ่งเลยทีเดียว และผมยังคิดอยู่เสมอ อีกห้าปีข้างหน้า หม่อมศรีพรหมาจะมีอายุครบร้อย ถ้าเป็นไปได้ เราน่าจะมีการเสนอให้ทำแสตมป์ เพราะแสตมป์ที่ทำ ๆ มา ไม่เคยทำให้ผู้หญิงเลย และหม่อมศรีพรหมา นี่เป็นผู้หญิงที่สมควรจะได้รับการยกย่อง เป็นผู้หญิงที่เป็นวีรสตรี ซึ่งคนส่วนมากไม่รู้จัก เพราะถ้าไม่มีหม่อมศรีพรหมาแล้ว ท่านสิทธิพรจะไม่สามารถเป็นบุรุษตัวอย่างให้เราได้ หม่อมศรีพรหมาเป็นนักเรียนรัสเซีย เป็นนักเรียนอังกฤษ เป็นลูกพระเจ้าน่าน อยู่ในราชสำนักสมเด็จพระพันปีหลวง แต่พร้อมที่จะสนับสนุนสามีให้มีชีวิตอย่างคนธรรมดาสามัญ ให้เสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และที่สำคัญที่ท่านสิทธิพรเปลี่ยนวิถีชีวิตจากอธิบดีที่หนุ่มที่สุด ซึ่งจะก้าวหน้าต่อไปในราชการ ซึ่งสมัยนั้นเป็นสมัยราชาธิปไตย ไม่เป็นปัญหาเลยว่าถ้าอยู่ต่อไปจะได้เป็นปลัดทูลฉลอง จะได้เป็นเสนาบดี แต่อิทธิพลของหม่อมศรีพรหมา บวกกับความคิดของท่านเอง ท่านเห็นว่าคำตอบของบ้านเมือง อนาคตของประเทศไทย ไม่ได้อยู่ที่ระบบราชการ

เราอย่าลืมนะครับ ระบบราชการที่เรารู้จักกันเวลานี้เป็นของใหม่ เกิดขึ้นในแผ่นดินสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนี่เอง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าตั้งกระทรวง ๑๒ กระทรวงขึ้นมา เพื่อพิสูจน์ให้ฝรั่งเห็นว่าเราสามารถปกครองบ้านเมืองได้เอง ไม่จำเป็นที่ฝรั่งจะต้องเอาเราเป็นเมืองขึ้น เวลาฝรั่งไปเอาประเทศไหนเป็นเมืองขึ้น มักจะอ้างว่าประเทศนั้นมันป่าเถื่อน มันปกครองบ้านปกครองเมืองไม่ได้ อั๊วต้องไปปกครองให้ลื้อ อย่างอังกฤษไปปกครองอินเดีย อังกฤษอ้างว่าคนอินเดียนั้นน่ะป่าเถื่อน อังกฤษเอาอารยธรรม เอาวัฒนธรรมไปให้ และที่สำคัญคือ เอาความยุติธรรมทางด้านศาลไปให้ ประเทศเราเกือบจะโดนเช่นนี้ตั้งแต่รัชกาลที่ ๔ แล้ว แม้เราจะรักษาเอกราชไว้ได้ แต่เราก็สูญเสียสิ่งที่เรียกว่าสิทธิสภาพนอกอาณาเขตไป คือฝรั่งเอาเปรียบเราทางด้านการเศรษฐกิจ สิ่งที่เราส่งจากเมืองนอก เราเก็บภาษีได้น้อยมาก เพียงสามเปอร์เซ็นต์ และใช่แต่เท่านั้น การศาลนี่ คนในบังคับฝรั่งต้องไปขึ้นศาลของเขา กล่าวคือนอกจากฝรั่งเองแล้ว คนในเมืองขึ้นของฝรั่ง เช่น แขก พม่า ญวน เขมร และมาลายู แม้คนจีนจาก

ฮ่องกง มาเก๊า และสิงคโปร์ ก็ได้รับอภิสิทธิ์อันนี้ เขาถือว่าเขาให้ความยุติธรรมได้ เราให้ไม่ได้ เพราะฉะนั้น สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้ทรงตั้งระบบราชการพลเรือน เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าเราปกครองได้ แต่การที่พิสูจน์ให้ฝรั่งเห็นนั้น ในหลายต่อหลายกระทรวง หลายต่อหลายกรม เราต้องจ้างฝรั่งมาเป็นข้าราชการ ยกตัวอย่างกรมสรรพากร เก็บภาษีอากรนั้น อธิบดีก็เป็นฝรั่ง มิสเตอร์ ฟรานซิส ไจลส์ ซึ่งต่อมาเป็นพระยาอินทรมนตรีศรีจันทรกุมาร กรมศุลกากรที่อยู่ติดกับกรมไปรษณีย์นี่ ถึงแม้อธิบดีจะเป็นไทย แต่ที่ปรึกษาประจำกรมจะต้องเป็นชาวอังกฤษ นี่เป็นวิธีที่ฝรั่งพยายามเข้ามาก้าวก่าย แต่เราต้องพยายามอดทน เพื่อพิสูจน์ว่าเราปกครองตนเองได้ เพราะฉะนั้นการที่ตั้งระบบราชการพลเรือนในรัชกาลที่ห้านี่จำเป็น

พอมาถึงปลายรัชกาลที่ ๖ นี่ ท่านสิทธิพรเห็นว่ามันหมดสมัยล่าอาณานิคมของฝรั่งแล้ว เพราะฉะนั้นท่านเห็นว่าบุคคลซึ่งมีมันสมอง บุคคลซึ่งฉลาด บุคคลซึ่งสามารถ ถ้าพากันมารับราชการกันหมดแล้ว บ้านเมืองจะเดือดร้อน ท่านเห็นว่าอนาคตของบ้านเมืองนั้นขึ้นอยู่กับเกษตรกร ถ้าเราไม่สามารถผลิตข้าวของเราเลี้ยงตัวเราให้รอด ถ้าเราไม่สามารถนำผลิตผลต่าง ๆ จากแผ่นดินมาเลี้ยงตัวเราให้รอด ชีวิตเราจะอยู่ไม่ได้ แล้วท่านเห็นว่าชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะชาวจีน ได้แย่งอาชีพชาวไทยไปหลายอย่าง แต่ก่อนนั้นแม้ทองรูปพรรณก็ชาวไทยทำ กิจการหลายต่อหลายอย่างชาวไทยทำ รวมทั้งการค้าการขาย ชาวจีนแย่งไปเกือบหมด แต่สิ่งเดียวที่ชาวจีนแย่งไปไม่สำเร็จคือการทำนา ท่านเห็นว่าชาวไทยจะต้องทำนาให้เข้มแข็ง ให้สามารถ แต่การทำนายังคงทำแบบสมัยโบราณเมื่อ ๗๐๐-๘๐๐ ปี เราจะเอาตัวไม่รอด การทำนาของเราจนบัดนั้นนะครับ สมัยพ่อขุนรามคำแหงทำอย่างไรเรายังทำอย่างนั้นอยู่ ยังใช้ควายไถอยู่ ยังดำข้าวอย่างเดิมอยู่ หลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดิน ชาวนาเดือดร้อนมาก เพราะฉะนั้นท่านเห็นว่าวิธีการแก้ไขปัญหานี้คือ หนึ่ง คนมีวิชาความรู้ต้องเป็นชาวนา ไม่ใช่รับราชการถ้าคนมีวิชาความรู้ไปรับราชการกันหมด ทีหลังราชการนี่จะเกิดความกำแหง แล้วดูถูกคนอื่น และชาวนาที่เป็นกระดูกสันหลังของชาตินั้นก็จะดูถูกกันว่าชาวนาโง่ ประการแรก ต้องให้คนฉลาดไปเป็นชาวนา สอง ต้องให้ชาวนาฉลาดขึ้น และมีภาวะทางเศรษฐกิจที่จะเลี้ยงตัวได้ นี่ท่านคิดอย่างนี้ตลอดเวลา

ตอนที่เป็นอธิบดีกรมฝึนนั้น ท่านเริ่มทดลองเลี้ยงไก่ ท่านทั้งหลายที่เป็นคนรุ่นนี้อาจจะไม่ทราบนะครับ แต่ก่อนนี้ไม่มีใครเขาเลี้ยงไก่ เพราะคนไทยคนจีนในเมืองไทยกินไข่เป็ด ไข่ไก่ แต่ก่อนนี้ ต้องสั่งมาจากฮ่องกง เพื่อมาขายฝรั่ง หม่อมเจ้าสิทธิพรเป็นคนแรกที่เลี้ยงไก่ และท่านสามารถฟักไข่ตามแบบสมัยใหม่ได้ และการที่ท่านเลี้ยงไก่นี่ ท่านไม่ได้เลี้ยงคนเดียว ไม่ได้เป็นประโยชน์ของท่านเพียงคนเดียว ท่านพยายามเอาความคิดนี้ไปขายให้คนอื่น และลูกศิษย์คนสำคัญที่เชื่อท่านคือ หลวงสุวรรณวาจกสิกิจ ซึ่งในวงการเลี้ยงไก่ถือว่าเป็นบิดาของการเลี้ยงไก่สมัยใหม่ของประเทศไทย และหลวงสุวรรณวาจกสิกิจผู้นี้เองเป็นผู้สนับสนุนให้คิดจัดตั้งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ขึ้น เพราะฉะนั้นถ้าถือว่าหลวงสุวรรณวาจกสิกิจเป็นบิดาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ก็ต้องถือว่าท่านสิทธิพรนี้เป็นปู่ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แต่มักจะไม่ค่อยมีคนรู้จักกัน เพราะท่านสิทธิพรท่านเป็นคนเก็บตัว ไม่ประกาศคุณค่าของท่านเอง ผมอยากจะให้คิดให้ชัดนะครับ

- ๓ -

ต่อแต่นี้ไป ผมจะขึ้นตอนที่สาม คือผมกำลังจะพูดถึงส่วนสำคัญในชีวิตของท่าน คือ ชีวิตราชการของท่านดำเนินก้าวหน้ามาเต็มที่แล้ว เมื่อก้าวหน้าเต็มที่แล้ว ได้รับความสำเร็จเต็มที่แล้ว ท่านเริ่มเบื่อ และท่านเริ่มเห็นว่าคำตอบของเมืองไทยนั้นอยู่ที่กสิกรรม ไม่ใช่อยู่ที่ระบบราชการ เพียงพระชนม์๓๘ เท่านั้นนะครับ ท่านลาออกจากราชการ ซึ่งผมยังไม่เห็นมีใครทำเลยครับ ไม่ว่าก่อนหน้าท่านหรือหลังจากท่าน ท่านเห็นว่าข้าราชการเป็นจำนวนมาก เมื่ออายุกลางคนนี่ หมดสมรรถภาพ หมดความคิดสร้างสรรค์เสร็จแล้วเกาะเก้าอี้ ไม่ยอมปล่อย โดยเฉพาะในระยะหลัง พวกที่เกาะเก้าอี้ ความชั่วไม่มี ความดีไม่ปรากฏ ก็ได้เงินเดือนขั้นหนึ่ง ๆ ก็ขึ้นไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งได้เป็นรองอธิบดี เป็นอธิบดี เป็นปลัดกระทรวง กันไป ซึ่งถ้าถามผมนะครับ คนเหล่านี้ ไม่ควรเป็นเกินหัวหน้ากองกลาง ปลัดกระทรวงส่วนมาก อธิบดีส่วนมาก ไม่ควรเป็นเกินหัวหน้ากองกลาง ที่จริงส่วนมาก ปลัดกระทรวง อธิบดี ไม่ควรเป็นเกินหัวหน้าแผนกด้วยซ้ำไป แต่เพราะระบบซึ่งไม่ได้เอื้ออาทรต่อคุณงามความสามารถส่งกันขึ้นไป บ้านเมืองเราจึงได้มีความหายนะดังที่เป็นอยู่เวลานี้ แสดงว่าหาใคร ไม่ได้ครับ เพราะว่าความคิดอย่างหม่อมเจ้าสิทธิพรนั้นเรารับกันไม่ได้ เพราะความคิดอย่างนั้นมันท้าทายความสามารถของเรา ถ้าเรามีความสามารถจริงจัง ทำสำเร็จอะไรแล้ว เราน่าจะเปลี่ยนงานไปทำอย่างอื่น นั่นแหละเป็นการท้าทายชีวิต ท้าทายว่าเรามีศักยภาพในตัวเราอยู่ขนาดไหน แม้เราไม่มีความสามารถมาก หรือไม่มีความสามารถเลยในระบบนั้น เราก็น่าจะออกไปทำอย่างอื่น และท่านเสนอว่าการเป็นชาวนานั้นทุกคนเป็นได้ คนนั้นเพียงแต่ต้องซื่อสัตย์ สามารถ มีกำลังมือกำลังตีน ไม่ต้องมีกำลังความคิดมากมาย และท่านเห็นว่าวิธีที่ดีที่สุดคือท่านต้องออกไปเป็นชาวนาเพื่อเป็นตัวอย่าง อันนี้ผมบอกแล้วไงครับ ถ้าไม่มีเมียอย่างหม่อมศรีพรหมา ไม่มีทางออกไปได้ เพราะพวกเมีย ๆ ส่วนมากอยากให้ผัวมีหน้ามีตา อยากให้ผัวมีเงินมีทอง อยากสบาย อยากฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม อยากเป็นคุณหญิงคุณนาย อยากเป็นท่านผู้หญิงกัน

(อ่านต่อฉบับหน้า)

บทความพิเศษ

สองประสาน: รัฐบาลกับเอกชน

ป. ปลา

ก่อนจะมีการร่วมมือระหว่างราชการกับเอกชน

ถ้าจะดูแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ ๑ คือ ปีพ.ศ. ๒๕๐๔ จะเห็นว่าผู้บริหารประเทศได้มองเห็นความสำคัญของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ คือได้กำหนดนโยบายหลักที่สำคัญในการที่จะเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานซึ่งเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกของประชาชนและการส่งเสริมให้เอกชนลงทุนในกิจการสาขาต่างๆ การดำเนินการตามแผนพัฒนาฯ ดังกล่าว ทำให้เกิดการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว การประกอบการลงทุนในด้านต่าง ๆ ของเอกชนเริ่มมีการขยายตัวขึ้น เช่น การสั่งสินค้าเข้าจากต่างประเทศก็เปลี่ยนมาเป็นการลงทุนสร้างโรงงานผลิตสินค้าขึ้นเอง ผู้ที่ทำกิจการส่งพืชไร่ออกต่างประเทศก็หันมาจัดตั้งโรงงานแปรรูป ส่วนทางด้านการเงินก็มีการเร่งระดมเงินมาเพื่อใช้ในการลงทุนมากขึ้น การดำเนินการด้านเศรษฐกิจในขณะนั้นรัฐบาลจะเป็นเสมือนผู้ตั้งทฤษฎี ผู้กำหนดระเบียบวางแนวปฏิบัติออกกฎหมายควบคุมการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อฝ่ายเอกชนปฏิบัติตาม เมื่อเกิดปัญหาขึ้นฝ่ายเอกชนก็มักจะว่าเป็นเรื่องที่รัฐบาลจะต้องพิจารณาแก้ไขสิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดเป็นช่องว่างระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับเอกชนขึ้น ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจึงเป็นในรูปของระดับบุคคลมากกว่าระดับสถาบัน เพราะฉะนั้นความร่วมมือกันอย่างจริงจังจึงไม่เกิดขึ้น

ปัญหาช่องว่างระหว่างรัฐบาลกับเอกชน

เมื่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจของไทยเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นด้านระบบการผลิต การค้าทั้งภายในและต่างประเทศ การลงทุนต่าง ๆ เริ่มมีบทบาทและขั้นตอนที่สลับซับซ้อนมากขึ้น กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่รัฐบาลกำหนดออกใช้บางอย่าง ผู้ปฏิบัติคือฝ่ายเอกชนไม่สามารถที่จะปฏิบัติให้ครอบคลุมได้ทั้งหมด ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นที่ทั้งฝ่ายรัฐบาลและเอกชนจะต้องดำเนินการพิจารณาแก้ไขร่วมกันเพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ความพยายามในการที่จะจัดตั้งองค์กรความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชนเกิดขึ้นหลายครั้ง จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ รัฐบาล

ได้แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจหรือที่เรียกกันว่า กรอ. ขึ้น คณะกรรมการชุดนี้มี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีข้าราชการฝ่ายเศรษฐกิจและผู้แทนจากภาคเอกชนเป็นกรรมการ กรอ.จะทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานของภาครัฐบาลและภาคเอกชน เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน รัฐบาลได้ให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการวางแผนกำหนดนโยบายและมาตรการในทางเศรษฐกิจ โดยการแต่งตั้งให้มีผู้แทนของภาคเอกชนเข้าร่วมเป็นกรรมการ และอนุกรรมการต่าง ๆ หลายคณะ การดำเนินการโดยวิธีดังกล่าวนี้ทำให้ฝ่ายรัฐบาลสามารถทราบปัญหาและข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติจากภาคเอกชน และขณะเดียวกันภาคเอกชนก็จะมีความเข้าใจในระเบียบกฎเกณฑ์และทางปฏิบัติตามระเบียบวิธีของทางราชการที่รัฐบาลกำหนด ซึ่งก็นับว่าเป็นการแก้ปัญหาช่องว่างระหว่างภาครัฐบาลกับภาคเอกชนที่เกิดขึ้นมาแล้วในอดีตได้

สถาพร กวิตานนท์
ผู้ช่วยเลขาธิการ สคช.

ถ้ามาหาคำตอบของคำถามว่าร่วมมือกันทำไม เพื่อพ่อค้านายทุน ชาวนา กรรมกร หรือเพื่อข้าราชการกันเอง จุดที่เป็นคำตอบคือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของคนทั้งชาติไม่ว่าภาคราชการหรือเอกชน เพราะว่าถ้าเศรษฐกิจเจริญเร็วประชาชนขยายตัวมากขึ้น ถ้าเรายังทำอะไรไม่มีประสิทธิภาพอยู่แล้ว ช่วงระยะเวลาอีก ๒๐-๓๐ ปี เราเองก็อาจไม่มีอำนาจส่งสินค้าออกไปขายเพราะต้องกินต้องใช้กันเองหมด ดังนั้น ประสิทธิภาพคำนี้จึงเป็นคำใหญ่ เป็นประสิทธิภาพของทั้งระบบเศรษฐกิจไม่ใช่เรื่องของเพียงราชการหรือเอกชน ถ้าหากเราร่วมมือกันแล้วประสิทธิภาพเลวลงก็คงไม่มีประโยชน์ ดังนั้น ประสิทธิภาพตัวนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่คนทั้งชาติจะต้องสร้างความเข้าใจว่าที่เราร่วมมือกันก็เพื่อตัวนี้ ถ้าร่วมมือกันแล้วการผลิตอุตสาหกรรมประสิทธิภาพเลวลง รัฐบาลเก็บภาษีสูง คนกินเดือดร้อน มีคนทำอ้วนรวยอยู่ข้างเดียวก็จะร่วมมือกันได้ไม่นาน เพราะสังคมจะทนอยู่ไม่ได้ ประสิทธิภาพในที่นี้จึงมีทั้งสองด้านคือประสิทธิภาพในการทำมาหากินของภาคเอกชน และประสิทธิภาพในการบริหารราชการของรัฐบาล ประสิทธิภาพ ๒ อย่างนี้ต้องไปด้วยกันเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพส่วนรวมของประเทศสูงขึ้น

ดร.อาภรณ์ ศรีพิพัฒน์
อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ความเข้าใจในปรัชญาด้านภาคเอกชนซึ่งเป็นการประกอบกิจการเพื่อหวังผลกำไร ความเข้าใจอันนี้คงทำให้ภาคราชการเข้าใจได้ยาก เพราะภาคราชการถือว่าการกระทำเพื่อหวังผลกำไรเป็นสิ่งที่ไม่ถูกศีลธรรมและเป็นสิ่งที่ไม่ดี ดังนั้น การอธิบายกันถึงอุปสรรค หรือข้อติดขัดที่เกี่ยวข้องกับการทำให้เกิดมีกำไรหรือไม่มีกำไร หรือการเพิ่มต้นทุน หรือลดต้นทุน เป็นเรื่องที่ทำความเข้าใจกันยากมาก นอกจากนี้ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติ เพราะภาคราชการยังมีความเข้าใจว่าการเสาะหากำไรเป็นการเอาเปรียบประชาชน และจำเป็นต้องป้องกันโดยการออกระเบียบกฎเกณฑ์มาคุ้มครองมากยิ่งขึ้น ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ถ้าให้เอกชนดูแลกันเองและเอกชนสามารถทำได้ก็น่าจะให้ทำเพราะนอกจากจะทำให้การดำเนินการสามารถทำได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพแล้ว ยังจะเป็นการผ่อนภาระของทางราชการ ถ้าไม่ทำความเข้าใจในส่วนนี้จะหวังในราชการบริการแก่เอกชนอย่างรวดเร็วย่อมเป็นไปไม่ได้

ร่วมมือกันแล้วยังมีปัญหา

อย่างไรก็ดีถึงแม้จะมีการแต่งตั้งองค์กรความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชนแล้วก็ตาม แต่มีข้อที่น่าสังเกตบางประการ คือ

การดำเนินการยังคงเป็นเพียงในระดับนโยบายข้างบนเท่านั้น แต่ยังไม่มีการดำเนินการในระดับข้างล่าง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้มีความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างถูกต้องตรงกัน

โครงสร้างรูปแบบของภาคเอกชนประกอบด้วย 3 ฝ่ายใหญ่ ๆ คือ ฝ่ายผลิต ได้แก่สมาคมอุตสาหกรรมไทย ฝ่ายการค้า ได้แก่สภาหอการค้าไทย และฝ่ายการเงินได้แก่สมาคมธนาคารไทย ซึ่งทั้ง ๓ สถาบันนี้ยังไม่ใช่ผู้แทนของภาคเอกชนทั้งหมด

ภาคเอกชนยังขาดความพร้อมในเรื่องกำลังคนที่เป็นนักวิชาการ นักวิเคราะห์วิจัยในระดับสูงที่จะสามารถวิเคราะห์วิจัยปัญหาและข้อเสนอแนะของสมาชิก และพิจารณากลั่นกรองก่อนที่จะเสนอเรื่องสู่รัฐบาล

ในการดำเนินงานต่าง ๆ ของภาครัฐบาลมีงบประมาณจำกัด ในขณะเดียวกับที่ภาคเอกชน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจนราชการไม่สามารถจะตามได้ทัน

แนวทางแก้ไข

การแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นภาคราชการและภาคเอกชน สิ่งที่น่าจะพิจารณาได้แก่

ดร.โชคชัย อักษรนันท์
เลขาธิการสมาคมอุตสาหกรรมไทย

ในอดีตนั้นการร่วมมือกันอย่างจริงจังนั้นไม่มี แม้จะมีความพยายามแต่ก็ไม่สำเร็จ เพราะมีช่องว่างคือฝ่ายเอกชนกลัวฝ่ายราชการ ฝ่ายเอกชนมองราชการเหมือนตำรวจ และในขณะเดียวกันเอกชนก็ถูกมองว่าเป็นนักฉวยโอกาสเป็นผู้ร้าย การเจรจาใด ๆ ฝ่ายราชการมีอำนาจ พ่อค้าเกรงกลัว แต่ก็ไม่ทำตาม แต่ในสภาพ ๒ ปีที่ผ่านมาสภาวะการณ์ไม่จริงจังซึ่งกันและกันน้อยลงไป เพราะได้มีการจัดตั้ง กรอ. ขึ้น

ผลการร่วมมือของภาคเอกชนกับภาคราชการในระยะ ๒ ปีที่ผ่านมา ภาคเอกชนเห็นว่าวิธีที่ทำอยู่นั้นเป็นวิธีที่ถูกต้อง แต่ที่มีการกล่าวกันมากกว่าเรื่องต่าง ๆ ที่ผ่าน กรอ. ไปแล้ว แต่ในขั้นปฏิบัติทำไมจึงชักช้า ซึ่งที่จริงความชักช้านั้นเกิดจากข้อขัดข้องทางระเบียบต่าง ๆ ของทางราชการ บางเรื่องที่ผ่าน กรอ.แล้ว แต่ในทางปฏิบัติยังทำไม่ได้ทันที เพราะยังขัดกับกฎหมายต่าง ๆ อยู่ เพราะฉะนั้นเรื่องถ้าเป็นเช่นนี้ต้องประชาสัมพันธ์กันให้รู้ทั่วไป อีกประการหนึ่งคือการรู้สึกของทางราชการที่เคยมองเอกชนว่าเอกชนชักจะฮึกเหิมเอามาบีบทางราชการอาจทำให้เกิดปฏิกริยาต่อต้านงานก็จะไม่เดิน เพราะฉะนั้นทางราชการอย่าหวั่นไหว กับเรื่องนี้มากนัก

การพัฒนาสถาบันภาคเอกชน เพื่อให้เป็นตัวแทนของเอกชนอย่างแท้จริง การดำเนินการต่าง ๆ ควรทำอย่างมีระบบ มีการวิเคราะห์ปัญหา และทางแก้ไขก่อนที่จะนำเรื่องเสนอต่อรัฐบาล

การสร้างความสำนึกให้เกิดขึ้นทั้งภาคราชการและภาคเอกชน ในการร่วมมือกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ภาคเอกชนก็อย่าคิดว่าปัญหาต่าง ๆ อยู่ที่ราชการแต่เพียงฝ่ายเดียว เพราะบางครั้งปัญหาอาจจะเกิดขึ้นจากภาคเอกชนเองก็ได้

ให้การอบรมทั้งภาคราชการและเอกชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหน้าที่ และบทบาทของแต่ละฝ่าย ซึ่งจะเป็นการเพิ่มความเข้าใจระหว่างทั้ง ๒ ภาคได้ดียิ่งขึ้น

การร่วมมือระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชนควรที่จะดำเนินต่อไป โดยให้มีการเร่งให้เข้าสู่ภาคปฏิบัติโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้ เพื่อแก้ปัญหาความล่าช้าอุปสรรคต่าง ๆ และทั้งภาคเอกชนและภาคราชการควรจะต้องพบกันมากขึ้น เพื่อคลี่คลายปัญหาข้อข้องใจต่าง ๆ ความไม่เข้าใจหรือความเข้าใจผิดจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่จริงใจในทางปฏิบัติ ซึ่งจะมีผลนำไปสู่ปัญหา ในความร่วมมือระหว่างภาคราชการและภาคเอกชนได้

บทความวิชาการ

ปัญหาพื้นฐาน ๑๓ ประการ เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนกับราชการ

ประยูร เกลิงศรี

ปัญหาระบบราชการ

ปัญหาที่ ๑ ความไม่สะดวกและความยุ่งยากในการติดต่อราชการ

ปัญหาที่ ๒ ความล่าช้าและไม่มีกำหนดเวลาในการพิจารณาคำขอ และเรื่องราวต่าง ๆ ของผู้มีอำนาจอนุมัติหรืออนุญาต

ปัญหาที่ ๓ ความไม่กล้าตัดสินใจและไม่มีอำนาจการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโดยตรง

ปัญหาตีความกฎหมาย

ปัญหาที่ ๔ ความไม่แน่นอนและไม่ต่อเนื่องกันในการตีความและวินิจฉัยบทบัญญัติและปัญหากฎหมายและการใช้บังคับคำวินิจฉัยย้อนหลัง

ปัญหาที่ ๕ ความไม่กล้าและไม่มั่นใจในการตีความและวินิจฉัยตัวบทกฎหมาย และปัญหากฎหมายของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ เพื่อเป็นบรรทัดฐาน ในการปฏิบัติของธุรกิจ

ปัญหานโยบาย

ปัญหาที่ ๖ ความไม่สอดคล้องกันของกฎหมายและนโยบายปฏิบัติของทางราชการ

ปัญหาที่ ๗ ความล้าสมัยของกฎหมายที่ออกในแต่ละยุคแต่ละสมัย โดยยังไม่มีการแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิก

ปัญหาที่ ๘ ความไม่สอดคล้องกันของบทบัญญัติและข้อกำหนดของกฎหมายกับการปฏิบัติในทางการค้า

ปัญหาที่ ๙ ความไม่แน่นอนและไม่ชัดเจนของนโยบายของทางราชการ

ปัญหาที่ ๑๐ ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายในการแก้ไขปัญหา

ปัญหาความไม่เข้าใจ

ปัญหาที่ ๑๑ ความไม่เข้าใจกฎหมาย ระเบียบและวิธีการปฏิบัติ ทั้งที่กำหนดโดยกฎหมายและส่วนราชการเอง และความไม่เข้าใจขั้นตอนการทำงานของทางราชการดีพอ

ปัญหาที่ ๑๒ ความไม่เข้าใจกันระหว่างภาคราชการกับภาคธุรกิจเอกชนในเรื่องแนวความคิด และวิธีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ

ปัญหาผลประโยชน์

ปัญหาที่ ๑๓ ความไม่สอดคล้องกันในแนวความคิดเรื่องผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวมและผลประโยชน์ของคนแต่ละกลุ่ม

ปัญหาระบบราชการ

ปัญหาที่ ๑ ความไม่สะดวกและความยุ่งยากในการติดต่อราชการ

ข้อพิจารณา

๑. คำขอและเรื่องราวต่าง ๆ เรื่องเดียวกันหรือที่ต่อเนื่องกัน ต้องติดต่อหน่วยราชการหลายหน่วยในกระทรวงหรือกรมเดียวกัน หรือต่างกระทรวงกัน

เพราะกฎหมายก่อตั้งและหรือควบคุมธุรกิจ อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยราชการหลายหน่วย ทั้ง ๆที่วัตถุประสงค์ของกฎหมายเหล่านั้นคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกัน เช่น กฎหมายมาตรฐานสินค้าออก กฎหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กฎหมายควบคุมอาหารและยา และกฎหมายควบคุมอาหารสัตว์ เป็นต้น

การปฏิรูปหรือปรับปรุงกฎหมายก่อตั้งและควบคุมการดำเนินธุรกิจ ให้มีน้อยฉบับและหรือให้อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยราชการหน่วยเดียว หรือมีน้อยหน่วยลงย่อมจะขจัดปัญหาความไม่สะดวก ไม่ประหยัด และงานซ้ำซ้อนกันในเรื่องการจดทะเบียน การอนุญาตและการควบคุม ออกไปได้มาก

๒. ระเบียบปฏิบัติและแบบพิมพ์ที่ใช่ยุ่งยาก บางเรื่องมีรายละเอียดเกินความจำเป็นและหรือวัตถุประสงค์ของกฎหมาย บางเรื่องกำหนดให้กรอกข้อมูลและส่งเอกสารเกินความต้องการที่ใช้ในราชการ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความล้าสมัยของกฎหมายที่ได้ใช้มานานแล้ว โดยไม่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ บางเรื่องอาจเป็นเพราะผู้ออกระเบียบปฏิบัติและกำหนดแบบพิมพ์ต้องการป้องกันความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งทางราชการให้ความสำคัญในเรื่องความถูกต้องตามระเบียบมากกว่าผลสำเร็จตามเป้าหมายและผลสำเร็จของงาน เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น

๓. การให้บริการของหน่วยราชการ อาจมีปัญหาล่าช้า เนื่องจากระบบการทำงานของข้าราชการที่ไม่สามารถหรือไม่มีการวัดประสิทธิผลในการทำงาน เจ้าหน้าที่บางระดับมีความรู้ต่ำเกินกว่างานที่ได้รับมอบหมาย บางระดับขาดความสำนึกรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ บางหน่วยงานขาดความเอาใจใส่ดูแลของผู้บังคับบัญชา ในหลายกรณี เป็นเพราะขวัญและกำลังใจของข้าราชการไม่ดี และไม่มีสิ่งจูงใจให้

ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะระบบราชการยังใช้ระบบวิ่งเต้นกันอยู่มาก เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย จึงทำให้มีปัญหาเรื่องการอุทิศเวลาให้ราชการไม่เต็มที่ สิ่งเหล่านี้ หากได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังแล้ว ความไม่สะดวกในการติดต่อราชการอันเกิดจากตัวข้าราชการก็น่าจะหมดไป

ปัญหาที่๒ ความล่าช้าและไม่มีกำหนดเวลาในการพิจารณาคำขอและเรื่องราวต่าง ๆ ของผู้มีอำนาจอนุมัติหรืออนุญาต

ข้อพิจารณา

๑. การขอจดทะเบียนหรือขออนุญาตก่อตั้งธุรกิจในหลายหน่วยงานและในหลายเรื่อง ยังไม่มีการกำหนดเวลาปฏิบัติงานแล้วเสร็จไว้เป็นการแน่นอน และประกาศให้ผู้ติดต่อทราบ จึงทำให้ไม่เร่งรีบปฏิบัติงาน และเป็นสาเหตุแห่งการวิ่งเต้นในวงราชการและเป็นสาเหตุของความล่าช้าในการพิจารณาอนุญาตหรืออนุมัติ

บางหน่วยงานกำหนดเวลาสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานระดับต่ำไว้ แต่ถ้าเรื่องเสนอไปยังผู้บริหารระดับสูงถึงระดับอธิบดี และรัฐมนตรี ไม่มีกำหนดเวลาไว้ เรื่องต่าง ๆ ก็อาจล่าช้าและคั่งค้าง ซึ่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานระดับต่ำไม่สามารถแก้ไขได้

๒. การพิจารณา การอนุญาต และการอนุมัติในหลายเรื่อง ต้องผ่านขั้นตอนการปฏิบัติ และการพิจารณาหลายขั้น ตั้งแต่ระดับเจ้าหน้าที่รับคำขอและเรื่องราว เจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาเบื้องต้น เจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการ ไปจนถึงผู้อำนวยการกอง อธิบดี ปลัดกระทรวงและรัฐมนตรี บางเรื่องถึงคณะรัฐมนตรี บางเรื่องต้องเสนอเข้าคณะกรรมการคณะต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้ามาก

ในหลายเรื่อง หลายกรณี ความล่าช้านั้นอยู่ที่ผู้บริหารระดับสูงและคณะกรรมการเป็นสำคัญ ทั้งนี้ส่วนใหญ่เกิดจากไม่มีการมอบอำนาจในการพิจารณาการอนุญาติ การอนุมัติ และการสั่งการให้เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติ บางเรื่อง ไม่อาจมอบอำนาจได้ เพราะติดขัดกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องล้าสมัย โดยยังไม่มีการแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการค้าในปัจจุบัน ที่จะต้องตัดสินใจรวดเร็ว เพราะแข่งกับเวลาและแข่งขันกับต่างประเทศมาก เป็นต้น

๓. การจดทะเบียนและการขออนุญาตในหลายเรื่องหลายกรณี เป็นเรื่องที่ติดต่อในส่วนภูมิภาค คือ หน่วยงานราชการในระดับอำเภอและจังหวัด แต่หน่วยงานเหล่านั้นไม่มีอำนาจและหรือไม่ได้รับมอบอำนาจให้เป็นผู้พิจารณาอนุญาตและอนุมัติ ความล่าช้าจึงเห็นได้ชัดแจ้ง

เรื่องบางเรื่อง แม้จะมีการมอบอำนาจให้พิจารณาอนุญาตและอนุมัติ แต่ขาดคู่มือปฏิบัติงานและแนวทางพิจารณา ผู้ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคก็

อาจไม่กล้าตัดสินใจ ต้องส่งเรื่องมาในส่วนกลางอีก เป็นต้น

ปัญหาที่ ๓ ความไม่กล้าตัดสินใจ และไม่มีอำนาจการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโดยตรง

ข้อพิจารณา

๑. คำขอและเรื่องราวต่าง ๆ ส่วนมากกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของอธิบดี รัฐมนตรี หรือคณะกรรมการ เป็นผู้อนุญาตหรืออนุมัติ หรือกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับการแต่งตั้งหรือกำหนดไว้ในกฎหมายเท่านั้น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานระดับต่ำหรือผู้ที่ไม่ได้รับมอบหมายย่อมไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยอนุญาตหรือไม่อนุญาต ในกรณีเช่นนี้ ความล่าช้าในการพิจารณาอนุญาตหรืออนุมัติจึงมีมาก

ในบางกรณี ผู้มีอำนาจต้องการจะมอบอำนาจให้ผู้ปฏิบัติงานถัดลงไป แต่ติดขัดด้วยกฎหมาย หรือตัวบุคคลที่มีอยู่นั้นมีคุณวุฒิและประสบการณ์ต่ำ หากมอบหมายอาจเกิดความเสียหายขึ้นได้ ซึ่งผู้มอบอำนาจยังคงต้องรับผิดชอบอยู่ ทั้งนี้ เป็นเพราะความล้าสมัยของกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และการพิจารณาอนุมัติตำแหน่งต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

๒. ในการติดต่อราชการของธุรกิจเอกชนนั้น มีหลายเรื่องหลายกรณี เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ไม่กล้าตัดสินใจให้คำแนะนำหรือชี้แจงแก่ผู้มาติดต่อ ทั้งนี้ อาจเกิดจากสาเหตุหลายกรณีด้วยกัน เช่น เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการบรรจุและหรือแต่งตั้งเป็นข้าราชการระดับต่ำ ขาดความรู้และประสบการณ์ การปฏิบัติงานของหน่วยราชการนั้น ๆ ขาดการฝึกอบรมและให้คำแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงาน จึงไม่สามารถตอบปัญหาต่างๆ ได้ทันท่วงที หรืออาจเป็นเพราะหน่วยราชการนั้น ๆ ไม่มีคู่มือแนะนำในการปฏิบัติงานและชี้แจงผู้มาติดต่อ ทุกอย่างขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาระดับอธิบดีหรือผู้อำนวยการกองเท่านั้น

ในหลายเรื่องหลายกรณี ผู้ปฏิบัติงานไม่กล้าตัดสินใจให้คำชี้แจงแนะนำ เพราะเกรงว่าจะขัดกับความเห็นหรือนโยบายของอธิบดี หรือรัฐมนตรีผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

ปัญหาตีความกฎหมาย

ปัญหาที่ ๔ ความไม่แน่นอนและไม่ต่อเนื่องกันในการตีความและวินิจฉัยบทบัญญัติและปัญหากฎหมายและการใช้บังคับคำวินิจฉัยย้อนหลัง

ปัญหาที่ ๕ ความไม่กล้าและไม่มั่นใจในการตีความและวินิจฉัยตัวบทกฎหมายและปัญหากฎหมายของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติของธุรกิจ

ข้อพิจารณา

๑. ความไม่แน่นอนในการตีความและวินิจฉัยกฎหมายหรือการใช้บังคับคำวินิจฉัยกฎหมายย้อนหลัง ทำให้เกิดปัญหาและเสียหายแก่ผู้ประกอบธุรกิจมาก ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว จะเกิดขึ้นในเรื่องของการจัด

เก็บภาษีอากร และการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ เป็นเพราะกฎหมายภาษีอากร ไม่ว่ากฎหมายสรรพากร กฎหมายสรรพสามิต กฎหมายศุลกากร และกฎหมายควบคุมธุรกิจ มักจะเขียนไว้กว้างมากเพื่อประโยชน์ในการตีความให้ครอบคลุมกรณีต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จึงเกิดความไม่แน่นอน และยากแก่ผู้ปฏิบัติจะเข้าใจ แม้แต่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก็ยังมีปัญหาถกเถียงและโต้แย้งซึ่งกันและกันไม่เป็นที่ยุติ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงอธิบดีหรือผู้อำนวยการกอง หรือมีการเปลี่ยนแปลงรัฐมนตรีจากรัฐบาลหนึ่งมาเป็นรัฐบาลหนึ่ง ก็อาจหยิบยกเรื่องหรือปัญหาเดียวกันขึ้นวินิจฉัยและตีความอีก ทั้ง ๆ ที่เรื่องราวต่าง ๆ น่าจะเป็นที่ยุติ จนกว่าจะมีผู้เสียหายไปฟ้องร้องต่อศาล และถือคำพิพากษานั้นเป็นข้อยุติ ถ้าการใช้บังคับคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยย้อนหลังแล้ว ผลเสียหายต่อการดำเนินธุรกิจ ก็จะเกิดขึ้น

ที่มาแล้วบางกรณีหรือบางเรื่อง ได้มีการใช้บังคับคำวินิจฉัยของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเดียวกันนั้นเองย้อนหลังไป ทำให้เกิดผลเสียหายแก่ธุรกิจ ความไม่แน่นอนในเรื่องการวินิจฉัยและการตีความหมาย นับว่าเป็นอุปสรรคประการหนึ่งในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างราชการและเอกชนในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการลงทุนในกิจการใหญ่ต้องใช้เงินทุนมาก

เรื่องเหล่านี้ บางเรื่องได้รับการแก้ไขไปแล้ว แต่ความไม่มั่นใจในธุรกิจก็ยังมีอยู่ หากเป็นเพียงนโยบายของรัฐบาลหรือผู้บริหารระดับสูงเท่านั้น มิใช่เป็นสิ่งที่จะยึดถือปฏิบัติต่อไป โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง

๒. การออกกฎหมายภาษีอากรและกฎหมายควบคุมธุรกิจในลักษณะที่สามารถตีความได้กว้างขวาง มีส่วนสำคัญทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในหลายเรื่องหลายกรณี ไม่กล้าและไม่มั่นใจในการตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมาย

ในหลายเรื่องหลายกรณี เมื่อธุรกิจต้องการคำชี้แจงและคำตอบที่แน่นอนเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติ ทั้งเจ้าหน้าที่ในระดับต่ำและระดับสูงไม่กล้าให้คำตอบหรือคำชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร เกรงว่าจะเป็นการผูกมัดตัวเองและทางราชการ เรื่องเหล่านี้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการก่อตั้งและดำเนินธุรกิจและการลงทุนมาก จำเป็นต้องทำความเข้าใจและสร้างระบบที่ให้ความมั่นใจแก่ผู้ประกอบธุรกิจ โดยไม่ใช้บังคับกฎหมายย้อนหลัง มิให้เกิดความเสียหายแก่ธุรกิจดังที่ผ่านมาในเรื่องการจัดเก็บภาษีอากร อันเป็นปัญหาสำคัญมากที่จะต้องได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ

๓. การตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายนั้นอาจแบ่งได้ ๓ ระดับ คือ ระดับผู้ปฏิบัติงาน ระดับคณะกรรมการกฤษฎีกา และระดับศาลยุติธรรม หลายเรื่องหลายกรณีมีการวินิจฉัยและตีความแตกต่างกัน ซึ่งจะต้องหาทางสร้างกระบวนการในลักษณะที่จะก่อให้เกิดความแน่นอนแก่ธุรกิจให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยเฉพาะกฎหมายภาษีอากร และกฎหมายธุรกิจใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีการพิพากษาหรือคำวินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐาน

ในการบริหารงานตามกฎหมายแต่ละฉบับนั้น ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายภาษีอากรหรือกฎหมายควบคุมธุรกิจ หากได้มีการตีความหรือวินิจฉัยไว้ล่วงหน้าและจัดทำคู่มือแนะนำและคู่มือการปฏิบัติงานตามกฎหมายให้ยึดถือปฏิบัติตลอดไป จนกว่าจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นอย่างอื่นแล้ว ความแน่นอนของการวินิจฉัยและตีความ และความมั่นใจของ

เจ้าหน้าที่ในการให้คำแนะนำ ชี้แจง ก็จะไม่มีปัญหาและจะเป็นผลดีต่อการส่งเสริมการลงทุนอย่างมาก

อนึ่ง คำวินิจฉัยปัญหากฎหมายไม่ควรเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการเปลี่ยนอธิบดีหรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน

๔. ความแน่นอนในการตีความปัญหากฎหมายจะละเอียดรอบคอบและเกิดความแน่นอนและมั่นใจแก่ผู้บังคับบัญชาระดับอธิบดีและรัฐมนตรี และแก่ผู้ประกอบธุรกิจมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่กฎหมายที่บรรจุและแต่งตั้งในหน่วยงานต่าง ๆ ด้วย ในหลายเรื่องหลายตำแหน่ง เจ้าหน้าที่กฎหมายขาดความรู้และประสบการณ์ในทางปฏิบัติและขาดความเข้าใจในประเพณีปฏิบัติในการดำเนินธุรกิจ จึงทำให้การตีความและวินิจฉัยปัญหากฎหมายแคบ และหลายเรื่องอาจไม่เป็นไปตามเจตนารมย์และวัตถุประสงค์ของกฎหมายนั้น ๆ

ปัญหานโยบาย

ปัญหาที่ ๖ ความไม่สอดคล้องกันของกฎหมายและนโยบายปฏิบัติของทางราชการ

ปัญหาที่ ๗ ความล้าสมัยของกฎหมายที่ออกในแต่ละยุคแต่ละสมัย โดยยังไม่มีการแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิก

ข้อพิจารณา

๑. กฎหมายก่อตั้งธุรกิจ เช่น กำหนดให้มีการจดทะเบียนหรือมีการขออนุญาตก่อนดำเนินการ หรือกฎหมายควบคุมธุรกิจ เช่น กำหนดให้ต้องรายงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ห้ามมิให้กระทำการบางอย่าง หรือต้องกระทำการบางอย่างภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ มีอยู่หลายฉบับและอยู่ในหลายกรมหลายกระทรวง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ต่างกันหรือคล้ายกันเพื่อ

สนองนโยบายรัฐบาล และหน่วยราชการนั้น ๆ ที่เสนอให้ออกกฎหมายตาม กฎหมายเหล่านี้ได้ออกมาตลอดเวลาหลายยุคหลายสมัย กฎหมายบางฉบับเกิดการซ้ำซ้อนกัน บางเรื่องมิใช่เกิดจากความจำเป็นทางเศรษฐกิจ แต่เป็นเพราะนโยบายของแต่ละกระทรวงต้องมีกฎหมายของตนเอง จึงทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติในระหว่างภาคราชการกับภาคธุรกิจเอกชนมาก ทั้งในด้านการที่ต้องติดต่อหน่วยราชการหลายหน่วยและหลายขั้นตอนดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในเรื่องความไม่สะดวกและยุ่งยากในการติดต่อราชการ และในด้านการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนหรือคล้าย ๆ กัน ในหลายเรื่อง ในหลายกรณี แทนที่จะเป็นการสนับสนุนซึ่งกันและกัน กลับสร้างปัญหาความขัดแย้งในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากใช้กฎหมายคนละฉบับ และคนละวัตถุประสงค์ ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคและความล่าช้าในการก่อตั้งธุรกิจ และความไม่ราบรื่นและไม่คล่องตัวในการดำเนินธุรกิจให้รวดเร็วและสอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจการค้าและการเงินของประเทศและของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

๒. ความซ้ำซ้อนของกฎหมายควบคุมธุรกิจแต่ละประเภท แต่ละกิจการ ที่ออกใช้บังคับในรัฐบาลคณะต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ หลายแห่ง เป็นปัญหาหนึ่งที่ควรหยิบยกขึ้นพิจารณา และปฏิรูปกันเสียที อันเป็นทางหนึ่งที่นำไปสู่การปฏิรูประบบราชการตามนโยบายของรัฐบาล และจะช่วยก่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างภาคราชการและเอกชนได้ดียิ่งขึ้นในการพัฒนาการอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ของประเทศ

ปัญหาขัดแย้งในเรื่องความไม่สะดวกและความไม่สอดคล้องกันของกฎหมายและนโยบายของทางราชการต่างกรมต่างกระทรวงเป็นปัญหาที่อยู่นอกขอบเขตของผู้ปฏิบัติงาน และผู้บริหารระดับกลาง จะแก้ไขได้ แต่อยู่ในอำนาจของอธิบดี ปลัดกระทรวง และรัฐมนตรีเจ้ากระทรวง จะเป็นผู้ริเริ่มและมอบหมายนโยบายให้ดำเนินการ ความสำเร็จในเรื่องนี้จะเกิดขึ้นต้องได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนด้วย โดยต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันในเรื่องผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมกับผลประโยชน์ส่วนตัว ในหลายเรื่อง หลายกรณีจะต้องเห็นพ้องต้องกันของทุกหน่วยราชการและร่วมมือกันอย่างจริงจังในระบบราชการเลิกยึดถือและสร้างอาณาจักรของแต่ละกระทรวง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ทุกพรรคที่บริหารประเทศและพรรคฝ่ายค้านด้วย โดยมีความจริงใจในการปฏิรูประบบราชการและกฎหมายของบ้านเมืองให้สอดคล้องกัน และสอดคล้องกับนโยบายปัจจุบัน ทั้งที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา โดยเฉพาะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์แห่งชาติ

๓. กฎหมายควบคุมธุรกิจออกในหลายยุคหลายสมัยตามนโยบายของรัฐบาลและทางราชการหลายฉบับออกมาไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี หรือออกมาตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ ๒ ก็ยังใช้บังคับกันอยู่ในหลักการและสาระสำคัญคงเดิม ทั้ง ๆ ที่ภาวะเศรษฐกิจและเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้เปลี่ยนไปแล้ว ความไม่สอดคล้องกันจึงเกิดขึ้น เช่น การขัดกันของกฎหมายควบคุมธุรกิจหลายฉบับและหลายเรื่องกับกฎหมายส่งเสริมธุรกิจโดยเฉพาะเพื่อส่งเสริมการลงทุน และการส่งสินค้าออก เพื่อเร่งรัดพัฒนาประเทศด้านอุตสาหกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงาน ดุลการค้า และเพิ่มพูนรายได้ของประชาชน

๔. ปัญหาความไม่ราบรื่นและความล่าช้าในการสนับสนุนและส่งเสริมการลงทุน การก่อตั้งอุตสาหกรรม และการส่งออก จึงเกิดขึ้น แม้จะได้มีการออกและแก้ไขกฎหมายส่งเสริมการลงทุนไปบ้างแล้ว โดยให้อำนาจหลายอย่างหลายประการแก่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่จะดำเนินการในทางยกเว้นบทบัญญัติของกฎหมายอื่น แต่ในเรื่องของการส่งเสริมสินค้าออกก็ยังติดขัดอยู่อีกหลายประการเนื่องจากกฎหมายที่มีอยู่ในหลายเรื่องในหลายกระทรวงและหลายหน่วยงาน ไม่เอื้ออำนวยและสนับสนุนนโยบายของทางราชการ เช่น จะแก้ปัญหาและอุปสรรคในการส่งสินค้าออกจะต้องให้หน่วยราชการไม่น้อยกว่า ๕ แห่ง ดำเนินการ ซึ่งก็ทำให้เกิดความเข้าใจผิดระหว่างภาคธุรกิจเอกชนผู้ติดต่อกับภาคราชการ ซึ่งมีหน้าที่อำนวยความสะดวก ให้บริการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการส่งสินค้าออกของประเทศ โดยหาว่าทางราชการไม่จริงใจ เป็นต้น

๕. กฎหมายภาษีอากร แม้จะไม่ใช่เป็นกฎหมายก่อตั้งและควบคุมธุรกิจที่มีปัญหาดังกล่าวข้างต้น แต่ก็เป็นกฎหมายที่มีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะ

เป็นอุปสรรคหรือเป็นปัญหาต่อการก่อตั้งอุตสาหกรรมและธุรกิจ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ การแก้ไขกฎหมายภาษีอากรเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะกรณี หรือปัญหาเฉพาะหน้าตามนโยบายของรัฐบาลแต่ละสมัย ทำให้มีปัญหาซ้ำซ้อนยิ่งขึ้น และเสียระบบและโครงสร้างของภาษีที่ดี โดยเฉพาะการจัดเก็บภาษีซ้ำซ้อนที่เป็นอุปสรรคต่อการก่อตั้งอุตสาหกรรมและการดำเนินธุรกิจ และเป็นภาระตกแก่ประชาชนผู้มีรายได้ปานกลางและยากจนมากยิ่งขึ้น

ปัญหาเหล่านี้ผู้ปฏิบัติงานระดับเจ้าหน้าที่และผู้บริหารระดับกลางไม่อาจจะแก้ไข หรือปฏิบัติเป็นอย่างอื่น นอกจากเดินตามกฎหมาย ความไม่เข้าใจของภาคธุรกิจเอกชนในการทำงานของภาคราชการในเรื่องดังกล่าวนี้จึงมีอยู่เสมอ

๖. ดังนั้น จึงต้องทำความเข้าใจในเรื่องกฎหมายต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคหรือไม่สนับสนุนการดำเนินธุรกิจว่ามีกฎหมายอะไรบ้าง อยู่ในหน้าที่และในความรับผิดชอบของหน่วยราชการใด ควรจะมีการแก้ไขปรับปรุงกันอย่างไร ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และผลประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และสอดคล้องกับนโยบายและสถานการณ์ในปัจจุบันหรือไม่ จึงน่าจะเป็นสิ่งจำเป็นที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาคราชการและธุรกิจเอกชนมากยิ่งขึ้นในการพัฒนาประเทศ และจะนำไปสู่การปฏิรูประบบราชการ โดยเฉพาะจัดส่วนราชการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่อไปด้วย

ปัญหาที่ ๘ ความไม่สอดคล้องกันของบทบัญญัติและข้อกำหนดของกฎหมายกับการปฏิบัติในทางการค้า

ข้อพิจารณา

๑. กฎหมายควบคุมธุรกิจและกฎหมายภาษี

อากรที่ได้ออกและใช้บังคับ โดยมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ นั้น ในบางเรื่องบางกรณีก็อาจจะไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติในทางการค้า จึงก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ และมีความยุ่งยากในการดำเนินงานมากขึ้น ในที่สุดธุรกิจเอกชนก็จะต้องหาทางดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งให้ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ยังคงปฏิบัติตามประเพณี หรือในทางการค้าที่จะต้องกระทำต่อไป กฎหมายก็กลายเป็นสิ่งที่ไม่ศักดิ์สิทธิ์ ไม่ได้ผลสมประโยชน์ของทางราชการ พฤติกรรมเช่นนี้มีอยู่มาก สร้างปัญหายุ่งยากในทางธุรกิจและความไม่เข้าใจกันระหว่างภาคราชการกับธุรกิจเอกชนมากพอสมควร อันเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น น่าจะเป็นการสมควรที่จะมีการพิจารณาและวิเคราะห์ถึงข้อกำหนดของกฎหมายควบคุมธุรกิจ เช่น การควบคุมอาหารและยา การควบคุมอาหารสัตว์ การควบคุมการโฆษณา การควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของสินค้า และข้อกำหนดเกี่ยวกับภาษีอากรในเรื่องภาษีเงินได้และภาษีการค้าที่ได้กำหนด วิธีการจัดเก็บและคำนวณ

ภาษีในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติทางธุรกิจ หรือก่อให้เกิดความยุ่งยากที่ธุรกิจต้องหาทางออกต่าง ๆ นา ๆ ประการ เป็นต้น เพื่อหาทางปฏิรูปกฎหมายให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจ ความไม่เข้าใจระหว่างภาคราชการกับภาคเอกชนจะได้หมดไป ความร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาประเทศจะได้มีมากขึ้น

ปัญหาที่ ๙ ความไม่แน่นอนและไม่ชัดเจนของนโยบายของทางราชการ

ปัญหาที่ ๑๐ ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายในการแก้ไขปัญหา

ข้อพิจารณา

๑. การที่ผู้ปฏิบัติงานในภาคราชการซึ่งมีหน้าที่ติดต่อและให้บริการธุรกิจเอกชนจะปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล หรือของหน่วยราชการนั้นๆ ได้ ผู้ปฏิบัติงานและผู้ติดต่อราชการจะต้องมีความเข้าใจในแนวนโยบายเหล่านั้นอย่างดีพอ มิฉะนั้นแล้วความขัดแย้งและความไม่ประสานกันก็ย่อมจะเกิดขึ้นได้

เกี่ยวกับนโยบายปฏิบัติทางราชการนั้น ความแน่นอนและชัดเจนเป็นเรื่องสำคัญ รวมทั้งจะต้องมีการถ่ายทอดนโยบายของผู้บริหารระดับสูง คือ ตั้งแต่นโยบายของรัฐบาล และรัฐมนตรี มายังกรมและผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ โดยมีการกระทำอย่างมีระบบและถ่ายทอดให้ถึงผู้ปฏิบัติในภาคราชการและให้ภาคธุรกิจเอกชนที่ติดต่อราชการเข้าใจด้วย

๒. ในหลายเรื่องหลายกรณี นโยบายปฏิบัติไม่แน่นอนและไม่ชัดเจน ทำให้เกิดอุปสรรคและปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการสนับสนุนและส่งเสริมธุรกิจ ทั้งนี้อาจเนื่องจากเหตุหลายประการ เช่น ผู้กำหนดนโยบายไม่เคยเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรไม่แจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องและปฏิบัติทราบ ในบางครั้ง หัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายและประสานนโยบาย ไม่มีการถ่ายทอดผลการประชุมหรือถ้อยแถลงที่ได้กล่าวไปต่อภาคธุรกิจและเอกชนที่จะให้ผู้ปฏิบัติในภาคราชการปฏิบัติอย่างนั้นอย่างนี้โดยชัดแจ้ง ว่ามีวัตถุประสงค์แห่งนโยบายอย่างใด

เรื่องเช่นนี้ควรได้มีการพิจารณาและวิเคราะห์ว่า การกำหนดนโยบายปฏิบัติ และการถ่ายทอดนโยบายไปสู่ผู้ปฏิบัติงาน และสู่ภาคธุรกิจเอกชนมีความแน่นอนและชัดเจนตรงกัน และทราบกันโดยทั่วถึงหรือไม่เพียงใด ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้เกิดความร่วมมือและประสานงานกันระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในภาคราชการและภาคธุรกิจเอกชนผู้มาติดต่อ เป็นต้นว่า การถ่ายทอดผลการประชุมระดับนโยบายทั่วไป นโยบายเฉพาะเรื่องและการถ่ายทอดถ้อยแถลงที่ได้แถลงต่อสถาบันธุรกิจ และต่อสื่อมวลชนต่าง ๆ ในเรื่องที่จะต้องนำไปปฏิบัติ หากการบริหารราชการใช้ระบบสั่งการแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่มีการทำความเข้าใจและกำหนดแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ ด้วยแล้ว ผลสำเร็จของงานที่จะได้ตามเป้าหมายนั้นย่อมจะเป็นการยาก และจะเป็นการ

โทษกันไปโทษกันมา ระหว่างผู้รับผิดชอบนโยบายกับผู้ปฏิบัติ และระหว่างภาคราชการกับภาคธุรกิจเอกชน หาข้อยุติไม่ได้ ในที่สุดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศก็ติดขัดไม่ราบรื่นและเป็นไปตามเป้าหมาย ทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์และประชาชนพร้อมที่จะร่วมมือพัฒนาประเทศโดยเฉพาะในระดับไร่นา

๓. นโยบายการปฏิบัติในด้านการสนับสนุนส่งเสริมธุรกิจเอกชนนั้น ในบางเรื่องบางกรณีก็มีปัญหาเรื่องความต่อเนื่อง เพราะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูงกันบ่อยเกินไป ตั้งแต่ระดับอธิบดีและรัฐมนตรีเจ้าสังกัด ดังจะเห็นว่าในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมา โดยเฉลี่ยแล้วเราเปลี่ยนแปลงรัฐมนตรีประมาณปีละ ๑ คนเศษ และเมื่อมีการใช้ระบบหมุนเวียนข้าราชการบริหารระดับอธิบดี ซึ่งที่แล้วมาเคยเป็นหลักในการปฏิบัติราชการที่จะทำให้นโยบายการปฏิบัติงานต่อเนื่องและสอดคล้องกัน ก็ได้ใช้ระบบใหม่ คือ มีการหมุนเวียนนักบริหารทุก ๔ ปี แต่ก็ใช้กันจนเกินขอบเขตจนทำให้การบริหารประเทศขาดความต่อเนื่อง และไม่สอดคล้องกันในการทำงานที่เกี่ยวกับนโยบายในบางเรื่องบางกรณี

ความแน่นอนและความต่อเนื่องในนโยบายการก่อตั้งและการส่งเสริมธุรกิจ เป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการลงทุน

หากนโยบายไม่แน่นอนและไม่ต่อเนื่องแล้ว ความหวังที่จะให้มีการลงทุนในกิจการใหญ่ ๆ ก็คงเป็นไปไม่ได้ ที่ผ่านมา ระบบราชการไทย แม้จะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิและภาคธุรกิจเอกชนอยู่เสมอ ก็ได้มีส่วนช่วยสนับสนุนให้การดำเนินนโยบายต่าง ๆ ในด้านการพัฒนาและการค้าของประเทศต่อเนื่องกัน และมีความแน่นอนตามสมควร แต่ในปัจจุบันนี้ สิ่งเหล่านี้กำลังเป็นปัญหา น่าจะได้มีการพิจารณาหาทางแก้ไขเพื่อให้นโยบายของทางราชการมีความแน่นอนและต่อเนื่อง ทั้งในระดับปฏิบัติการและระดับนโยบายของรัฐบาล

ปัญหาความไม่เข้าใจ

ปัญหาที่ ๑๑ ความไม่เข้าใจกฎหมาย ระเบียบ และวิธีการปฏิบัติ ทั้งที่กำหนดโดยกฎหมายและส่วนราชการเอง และความไม่เข้าใจขั้นตอนการทำงานของทางราชการดีพอ

ปัญหาที่ ๑๒ ความไม่เข้าใจกันระหว่างภาคราชการกับภาคธุรกิจเอกชนในเรื่องแนวความคิด และวิธีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ

ข้อพิจารณา

๑. การปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ หรือการติดต่อของทางราชการเพื่อขอความสนับสนุน หรือขอให้แก้ไขปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งของภาคธุรกิจเอกชน ในหลายเรื่องหลาย

กรณี ความล่าช้าเกิดจากเจ้าหน้าที่ผู้ติดต่อภาคธุรกิจเอกชนเองก็มีที่ไม่เข้าใจกฎหมาย ระเบียบและวิธีปฏิบัติของทางราชการ และ/หรือข้อจำกัดในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานในระบบราชการ ซึ่งในบางครั้งนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้ง แทนที่จะร่วมมือกันหาทางแก้ปัญหาเหล่านั้นให้ลุล่วงไป เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนโดยส่วนรวม

ทั้งนี้ ในระบบราชการนั้น ผู้ปฏิบัติงานต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผน ขั้นตอน นโยบายที่กำหนดไว้ให้ปฏิบัติทั้งในระดับกรมและกระทรวง และในบางหน่วยงานก็อาจจะมีคณะกรรมการซึ่งมีอำนาจดำเนินการต่าง ๆ แทนที่จะเป็นอำนาจของผู้ปฏิบัติงานที่จะวินิจฉัยและสั่งการได้ทันที

การจัดให้มีการประชุมสัมมนา พบปะและทำความเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นโดยละเอียด ก็จะช่วยให้ภาคธุรกิจเอกชนเข้าใจปัญหาของราชการและช่วยกันหาทางแก้ก็จะช่วยให้การทำงานของภาคราชการและธุรกิจเอกชนประสานงานกันดียิ่งขึ้น

ปัญหาผลประโยชน์

ปัญหาที่ ๓ ความไม่สอดคล้องกันในแนวความคิดเรื่องผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวมและผลประโยชน์ของคนแต่ละกลุ่ม

ข้อพิจารณา

๑. การพัฒนาประเทศจะบรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก็ต่อเมื่อบุคคลและกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องมีแนวความคิดตรงกันในเรื่องนั้น ๆ และต้องแยกให้ออกระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ หากมีความเห็นขัดแย้งกันอยู่ตลอดเวลา

ปัญหาและอุปสรรคในการลงทุนก็ดี การส่งเสริมธุรกิจและการค้าของประเทศก็ย่อมจะมีปัญหาและอุปสรรคอันจะมีผลกระทบมาถึงการปฏิบัติงานในภาคราชการที่มีหน้าที่ติดต่อและให้บริการแก่ภาคธุรกิจเอกชนอย่างมาก

ในบางเรื่องบางกรณี ปัญหาที่เกิดขึ้นและมีการวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติงานในภาคราชการนั้น เกิดจากความขัดแย้งกันในเรื่องแนวความคิดและแนวนโยบายปฏิบัติเป็นประการสำคัญ เช่น ความขัดแย้งระหว่างผู้สนับสนุนการค้าระหว่างประเทศโดยเสรีกับผู้สนับสนุนการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ ความขัดแย้งระหว่างผู้บริโภคที่ต้องการให้ควบคุมราคาสินค้ากับภาคธุรกิจเอกชนที่ไม่ต้องการให้ทางราชการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการกำหนดราคาสินค้าโดยต้องการปล่อยให้เป็นไปตามกลไกตลาด ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ผูกขาดในด้านธุรกิจการค้าและการเงินของประเทศกับกลุ่มที่สนับสนุนและส่งเสริมการ

แข่งขันเสรีในการประกอบธุรกิจ ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มเกษตรกรกับโรงงานอุตสาหกรรมแปรสภาพผลิตผลในเรื่องการปล่อยให้สินค้าเกษตรกรรมส่งออกเป็นไปโดยเสรีกับการเก็บสินค้าเกษตรกรรมไว้ในประเทศให้มากเพื่อโรงงานจะได้ซื้อในราคาถูก ความขัดแย้งระหว่างผู้นำเข้าสินค้าเกษตรกรรมและน้ำมันพืชกับกลุ่มเกษตรกรและโรงงานอุตสาหกรรมน้ำมันพืชและผู้บริโภค เป็นต้น

ความขัดแย้งในแนวความคิดและผลประโยชน์ดังกล่าว นับว่าเป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือร่วมใจกันในการพัฒนาประเทศ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานราชการที่ติดต่อกับธุรกิจเอกชนมักจะหาคำตอบหรือคำชี้แจงให้กระจ่างชัดแก่ผู้เกี่ยวข้องไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องของแนวความคิดและนโยบายที่ต้องรับมาปฏิบัติ ดังนั้น การสร้างแนวความคิดให้ตรงกันโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก และการเสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมเท่านั้นที่จะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ และทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจระหว่างผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาประเทศ แม้จะเป็นเรื่องยาก ก็จะต้องหาทางดำเนินการให้ได้ มิฉะนั้นแล้วการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศก็จะไม่ได้ผลตามเป้าหมาย ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ก็คงจะยากจนและมีมาตรฐานการครองชีพที่ต่ำต่อไป

บทความนี้เป็นเพียงการยกปัญหา และข้อพิจารณาเท่านั้น สำหรับข้อยุติที่จะแก้ไขยังเห็นว่าจะต้องถกเถียงกันอีกมาก แต่อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือที่ดีระหว่างราชการและเอกชน จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าทุกคนมองข้าม และไม่ได้แก้ไขปัญหาเหล่านี้เสียก่อน

ผู้เขียน ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอธิบดี
กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

บริษัทเงินทุน
ไฟแนนเชี่ยลทรัสต์ จำกัด

หลักประกันแห่งความมั่นคง

บทความวิชาการ

กรอ. กับสถาบันภาคเอกชนไทย

พารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา

จากปรากฏการตัวอย่างในการพัฒนาบ้านเมืองของนานาอารยะประเทศทั้งหลายนั้นได้แสดงให้เห็นทั่วกันแล้วว่า ประเทศชาติจะสามารถพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพดีที่สุดนั้น จำเป็นจะต้องอาศัย "ความร่วมมือ" จากทุกฝ่ายด้วยอย่างใกล้ชิด

และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทยของเราทั้งหลายนั้น จากภาวะทางเศรษฐกิจและปัจจัยสำคัญ ๆ ในการพัฒนาประเทศ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ มีหนทางปฏิบัติให้เลือกอยู่เพียงแนวทางเดียว โดยไม่มีทางเลือกอื่นใดเลย นั่นก็คือ จะต้องอาศัยความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อร่วมมือกันกำหนดแนวทางนโยบาย และพิจารณาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น ให้บรรลุผลสำเร็จด้วยความรวดเร็ว และเรียบร้อย จึงจะสามารถพัฒนาประเทศชาติของเราให้ก้าวรุดหน้า ไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายอันสูงส่งได้ดีที่สุด

ความร่วมมือดังกล่าวนี้ชี้แจงได้โดยสรุปก็คือ

"๓ สถาบันภาคเอกชนไทย คือ สมาคมอุตสาหกรรมไทย หอการค้าไทย และสมาคมธนาคารไทย ได้ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดมาเป็นเวลานานแล้ว ถือได้ว่าเป็นแกนกลางของธุรกิจภาคเอกชนที่ครบวงจร ได้พยายามปรับปรุงการทำงานอยู่ตลอดเวลา เปิดโอกาสให้นักบริหารอาชีพได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น เมื่อได้ร่วมงานกับภาครัฐบาลใน กรอ.นี้แล้ว จึงมีส่วนเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของบ้านเมืองได้ไม่น้อยเลย"

รัฐบาลหรือภาคราชการจะต้องเป็นผู้วางนโยบาย ออกกำหนดกฎเกณฑ์ หรือระเบียบกติกาต่าง ๆ ที่เป็นธรรมเพื่อให้ธุรกิจสาขาต่าง ๆ ดำเนินไปได้อย่างคล่องตัวดีที่สุด และไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ในขณะที่ภาคเอกชนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานตามกติกาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นงานในสาขาการเกษตร อุตสาหกรรม การค้า และการเงิน ผู้ปฏิบัติภาคเอกชนเหล่านี้จะเป็นผู้พบอุปสรรค หรือทราบดีว่ามีปัญหาอะไรที่เป็นตัวถ่วงเศรษฐกิจในกิจการนั้น ๆ และเมื่อสองฝ่ายได้มีโอกาสมานั่งพูดจากัน โดยมีทัศนคติที่ดีต่อกัน เป็นพื้นฐานพร้อมด้วยความตั้งใจอันแน่วแน่ที่จะจับมือร่วมกันทำงาน ความคิดที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ ก็จะมีผลทางการปฏิบัติ ช่วยให้บรรลุผลสำเร็จอย่างแน่นอนได้ดีขึ้น

ลองศึกษาดูจากแนวการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ แล้ว จะพบว่ามีตัวอย่างเด่นชัดที่ประเทศญี่ปุ่น มิตรประเทศของไทยเรานี่เอง หลังจากที่ญี่ปุ่นต้องพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่สองอย่างยับเยินแล้ว รัฐบาลญี่ปุ่นเขาก็ได้ใช้ความรักชาติ และความมีระเบียบวินัยที่ดีเยี่ยมของประชากรของเขาเป็นเครื่องมือที่สำคัญ หันมาดำเนินบทบาทให้ธุรกิจภาคเอกชนทุกสาขา ได้เข้ามาร่วมมือกับภาครัฐบาลอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ใช้ความวิริยะอุตสาหและความเฉลียวฉลาดในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ในที่สุดญี่ปุ่นเขาก็ได้ฟื้นคืนกลับเป็นประเทศผู้นำทางเศรษฐกิจที่ยิ่งใหญ่ของโลกได้อีกครั้งภายในระยะเวลาอันสั้นอย่างแทบไม่น่าเชื่อ

นี่ก็เพราะผลจากความร่วมมือของภาครัฐบาลและภาคเอกชน ซึ่งประเทศญี่ปุ่นเขาได้กระทำสำเร็จเป็นตัวอย่างที่ดีมาแล้ว ควรที่เมืองไทยเราจะนำเอามาเป็นตัวอย่าง ประยุกต์สิ่งที่ดี ๆ นำมาใช้ประโยชน์ในบ้านเมืองของเราบ้าง

สำหรับทางด้านวงการธุรกิจของภาคเอกชนไทยเรานั้น ประมาณเมื่อ๒๐ปีที่ผ่านมาแล้วนี้ ส่วนใหญ่ของธุรกิจเอกชนมักจะบริหารกันในระบบครอบครัว คิดหาผลประโยชน์จากเงินทุนที่ลงไปเพื่อตนเองและครอบครัว แต่เมื่อกาลเวลาผ่านมา วิวัฒนาการด้านนี้ก็ได้เริ่มแปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก ลำพังบุคคลในครอบครัวไม่สามารถจะบริหารงานที่เติบโตขึ้นได้เสียแล้ว ประกอบกับในระยะหลัง ๆ นี้ได้มีกิจการของบริษัทมหาชนเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกันทางวิชาการด้านการบริหารธุรกิจได้พัฒนาก้าวขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องมีนักบริหารอาชีพเติบโตขึ้นมาแทนที่นักบริหารระบบครอบครัว รวมทั้งทัศนคติหรือวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินงานก็เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก คือจากที่เคยคำนึงถึงเฉพาะผลประโยชน์ส่วนตนเป็นใหญ่นั้น ในปัจจุบันนี้นักบริหารอาชีพก็ได้มุ่งที่จะมีส่วนรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติส่วนรวมมากขึ้น และมีจรรยาบรรณที่แน่นอนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นที่ยึดถือในการปฏิบัติร่วมกันได้ดีขึ้นมากแล้ว

เมื่อทั้ง๓สถาบันภาคเอกชนได้มีโอกาสเข้ารวมปรึกษาหารือกับภาครัฐบาล ในการดำเนินงานของ

คณะกรรมการ กรอ.นี้อย่างใกล้ชิดแล้วเช่นปัจจุบันนี้ จึงนับได้ว่าเป็นวงจรทางด้านเศรษฐกิจที่ครบถ้วนดีขึ้นมาก คือมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางเศรษฐกิจภาครัฐบาล และมีสมาคมอุตสาหกรรมไทย สมาคมธนาคารไทย และหอการค้าไทย ซึ่งเป็นจักรกลภาคเอกชนที่สำคัญยิ่ง นับว่ามีอยู่ครบวงจร จึงมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของชาติได้ดียิ่งขึ้นเป็นอันมาก

สำหรับในช่วงดำเนินงานของ ๓ สถาบันภาคเอกชนนี้ ก็ได้มีระบบการประสานและทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้นด้วยแล้ว ซึ่งขณะนี้ก็ได้มีการพิจารณาแต่งตั้งผู้แทนของ ๓ สถาบันภาคเอกชนที่จะเข้าร่วมในระดับคณะกรรมการ กรอ.ใหญ่ และในระดับคณะอนุกรรมการฝ่ายเลขานุการร่วม กรอ.ด้วยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทำให้มีระบบการประสานงานร่วมกันได้กระชับแน่นดียิ่งขึ้นมาก

ซึ่งผู้แทนของภาคเอกชนนี้ ก็ประกอบด้วยนักบริหารอาชีพ นักวิจัย และนักวิชาการ โดยมีแนวความคิดที่มุ่งถึงประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญมากกว่าที่จะมองผลประโยชน์ส่วนตนเป็นหลักอย่างแต่ก่อน และการที่ฝ่ายเลขานุการร่วม กรอ.ของ ๓ สถาบัน จะเป็นผู้ดูแลและกลั่นกรองปัญหาต่าง ๆ ที่ภาคเอกชนจะนำเสนอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการ กรอ. เพื่อให้ทำงานได้เป็นขั้นตอนและมีระเบียบเรียบร้อย เพราะการที่จะให้ทุกฝ่ายต่างเสนอปัญหากันเองโดยตรงนั้น อาจจะขาดน้ำหนักการสนับสนุนที่ดีเพียงพอ

จึงเห็นได้ว่าภาคเอกชน ๓ สถาบันนี้ ได้ทำงานร่วมกันมาเป็นเวลานานแล้ว ถือได้ว่าเป็นแกนของธุรกิจเอกชนที่ครบวงจรดีพอสมควรแล้ว แต่ก็พยายามปรับปรุงการทำงานอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะให้สามารถให้บริการรับใช้และเป็นตัวแทนของทุกชมรมหรือสมาคมต่าง ๆ ให้ได้ดีขึ้น ซึ่งคิดว่าคงจะต้องใช้เวลาบ้างพอสมควรในการปรับปรุงดังกล่าวนี้

อย่างไรก็ดี ขณะนี้ในคณะกรรมการ กรอ.ก็ได้มีคณะอนุกรรมการที่ดำเนินการศึกษาลู่ทางที่จะพัฒนาสถาบันภาคเอกชน เพื่อให้เป็นปึกแผ่น สามารถควบคุมกันได้ และได้รับการยกย่องนับถือจากทั้งภายในและต่างประเทศด้วยต่อไป แม้ว่าปัจจุบันใน กรอ. จะมีสถาบันภาคเอกชนร่วมอยู่เพียง ๓ สถาบัน แต่ทั้ง ๓ สถาบันหลักนี้ก็เปิดกว้างสำหรับทุกกิจการธุรกิจเอกชนทั้งหลายด้วย

ดังนั้น หากเห็นว่ามีข้อเสนอแนะหรือมีปัญหาที่น่าสนใจ ก็ขอให้ส่งมาได้ที่เจ้าหน้าที่ของสถาบันใดสถาบันหนึ่งที่มีสายงานอยู่ใกล้ที่สุด แม้ว่าจะมิได้เป็นสมาชิก สถาบันที่ได้รับเรื่องราวดังกล่าว ก็จะได้นำเรื่องเข้าที่ประชุมฝ่ายเลขานุการร่วมภาคเอกชนเพื่อพิจารณากลั่นกรองและหาแนวทางดำเนินการต่อไปอย่างมีน้ำหนักการสนับสนุนที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นได้ถูกต้อง

จากการร่วมมือกันในคณะกรรมการ กรอ.ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ตลอดระยะเวลา ๒ ปีที่ผ่านมา ภาคเอกชนมีความภาคภูมิใจที่จะกล่าวว่าแม้ว่าจะเป็นระยะเวลาเริ่มต้นของการร่วมมือกันแต่ก็เห็นได้อย่างเด่นชัดในผลงานสำคัญยิ่ง ๒ ประการ คือ การลดขั้นตอนการส่งออก และการจัดตั้งศูนย์บริการ เพื่อการลงทุน ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของนักธุรกิจทั้งหลายเป็นอย่างยิ่งอยู่ในขณะนี้

นอกจากนี้แล้ว ยังพอจะประเมินได้ว่า ภาครัฐบาลนั้นได้แสดงถึงความจริงใจ ในการจะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าที่จะให้ความร่วมมือกับภาคเอกชนอย่างเต็มที่ ทั้งในการแก้ไขอุปสรรค และการกำหนดแนวทางเศรษฐกิจที่ดี

ส่วนผลงานอื่น ๆ ที่มีองค์ประกอบต่าง ๆ เกี่ยวข้องกันเป็นลูกโซ่นั้น ก็จำเป็นจะต้องใช้เวลาและความพยายามต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอกันต่อไปอีก จะให้เห็นผลอย่างรวดเร็วทันใจนั้น ในบางกรณี ก็คงจะเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นสมาชิกในภาคเอกชนทุกฝ่ายจึงต้องมีความเข้าใจในเรื่องนี้ไว้ให้ถูกต้องด้วย

ก็นับว่าเป็นบุญเหลือเกินที่รัฐบาลปัจจุบันภายใต้การนำของฯพณฯนายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้รับช่วงงาน กรอ.จากรัฐบาลชุดที่แล้วมาดำเนินการต่อไปอีก โดยไม่ต้องศึกษางานกันใหม่ให้เสียเวลาเลย ความสำเร็จหรือผลงานที่เด่นชัดอีกหลายประการของ กรอ.ก็คงพอจะมีปรากฏให้เห็นกันได้ในช่วงระยะเวลาข้างหน้านี้ อีกมากมายหลายประการได้อย่างแน่นอน

ในการปรับปรุงด้านโครงสร้างของภาษีอากรซึ่งเป็นอุปสรรคในการประกอบธุรกิจเอกชนอย่างมากนั้น หลังจากที่กระทรวงการคลังได้รับเรื่องนี้ไปดำเนินงาน โดยได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการประสานเรื่องภาษี ซึ่งมีปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธาน และมีผู้แทนจากสถาบันภาคเอกชนร่วมเป็นอนุกรรมการด้วยนั้น ก็สามารถแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปได้หลายเรื่องแล้ว ซึ่งกล่าวได้ว่าสถาบันภาคเอกชนมีความขอบคุณและพึงพอใจ ในผลงานที่กระทรวงการคลังได้ทำไปแล้วนั้นเป็นอย่างยิ่ง เพราะการปรับปรุงโครงสร้างภาษีให้ดีขึ้นนี้ เป็นการเปิดทางไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ดียิ่งขึ้นได้อย่างแน่นอน และจะส่งผลสะท้อนไปถึงการพัฒนาประเทศในทุกสาขาได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

ในขณะที่ทางภาครัฐบาลให้ความสนใจ ในการแก้ปัญหาร่วมกับภาคเอกชนนี้มากยิ่งขึ้นแล้วนี้ ภาคเอกชนก็จำเป็นจะต้องเร่งรัดพัฒนาตัวเองให้ก้าวหน้าขึ้นสู่ระดับที่ดีขึ้นตามไปด้วย และภาคเอกชนควรจะมองเห็นประโยชน์ของประเทศชาติส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ซึ่งแน่นอนที่สุด ภาคเอกชนไม่สามารถจะดำเนินงานได้ตามลำพัง จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากข้าราชการที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นผู้วางนโยบายหรือผู้ปฏิบัติงาน และไม่ว่าจะเป็นเฟืองตัวใหญ่หรือแม้แต่จักรกลตัวเล็ก ๆ ก็ตาม แต่ทุกคนก็จะมีส่วนในการช่วยกันพัฒนาประเทศชาติของเรา ให้ก้าวไปสู่เป้าหมายที่ประสบผลสำเร็จอย่างสูงสุดด้วยกันทั้งนั้น

และขณะนี้ก็เป็นที่น่าปิติยินดี ที่การพัฒนาทางอุตสาหกรรมภายในประเทศของเรา กำลังก้าวรุดหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ที่ได้รับการขุดค้นขึ้นมาจากใต้พื้นพิภพ รวมทั้งวัตถุดิบต่าง ๆ ที่ประเทศไทยเรามีอยู่พร้อมมูลแล้วนั้น ควรจะได้นำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาบ้านเมืองของเราให้เต็มที่ยิ่ง ๆ ขึ้น

ถึงเวลาแล้ว ที่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชนทุกสาขา จะได้ร่วมมือกันกระตุ้นและส่งเสริม การพัฒนาอุตสาหกรรมไทยของเราให้ได้สัมฤทธิผลโดยสมบูรณ์อย่างจริงจังกันเสียที

ผู้เขียน ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง
อุปนายกสมาคม
อุตสาหกรรมไทย

บทสัมภาษณ์

พบ ผู้อำนวยการ สำนักงาน ตรวจเงินแผ่นดิน

วารสารข้าราชการฉบับนี้ เราขอแนะนำให้ท่านได้รู้จักกับนักบริหารผู้มากไปด้วยประสบการณ์ เปี่ยมไปด้วยคุณธรรม และโดยหน้าที่ความรับผิดชอบในตำแหน่งที่ท่านดำรงอยู่นั้น ออกจะเป็นที่หวั่นเกรงสำหรับส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจโดยทั่วไป

บุคคลที่เราขอแนะนำให้ท่านได้รู้จักมิใช่ใครอื่นไกล ท่านเป็นนักบริหารชั้นแนวหน้าของวงราชการไทยผู้หนึ่ง บุคคลที่เรากล่าวถึงนี้คือ คุณทวี หนุนภักดี ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง.) นั่นเอง

นี่ไม่ใช่ครั้งแรกที่เราได้มีโอกาสพบกับท่าน แต่ทุกครั้งที่ได้พบเราเป็นต้องเกิดความประทับใจในความเป็นกันเอง ความจริงใจ และการแสดงออกด้านอื่นก็ทำให้เราก็เกิดความกล้าที่จะพูดคุยซักถามท่านได้อย่างเต็มที่

คุณทวี หนุนภักดี เป็นชาวนนทบุรี เกิดเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๔๗๑ เริ่มการศึกษาที่โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม สำเร็จอาชีวศึกษาจากพาณิชยการพระนคร และได้รับปริญญาตรีทางบัญชีจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จากนั้นคุณทวีฯ ได้เริ่มชีวิตราชการของท่านที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินในปัจจุบัน และท่าน

ก็ไม่เคยโอนไปอยู่กรมอื่นใดอีกเลย นับได้ว่าท่านเป็นลูกหม้อของ ส.ต.ง.อย่างแท้จริง จึงไม่ผิดนักหากจะพูดว่า ไม่มีอะไรที่คุณทวีฯ จะไม่รู้ในยุทธจักร ส.ต.ง.นี้

คุณทวีฯ เริ่มเข้าสู่วงการนักบริหารระดับสูงครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๓ ในตำแหน่งรองผู้อำนวยการ ส.ต.ง. และได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ส.ต.ง. เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๔ จนถึงปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า คุณทวีฯ เป็นผู้หนึ่งที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในชีวิตราชการ

ต่อไปนี้คือ การให้สัมภาษณ์ของคุณทวี หนุนภักดี ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

ถาม : ท่านเป็นนักบริหารผู้หนึ่งที่มีประสบการณ์ในการรับราชการมายาวนานและประสบความสำเร็จอยู่ในปัจจุบันนี้ ท่านพอจะบอกได้หรือไม่ว่าอะไรเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จนี้

คุณทวี : ต้องนับว่าผมโชคดีที่ได้มีโอกาสทำงานใกล้ชิดกับผู้ทรงคุณวุฒิหลาย ๆ ท่าน จึงได้ศึกษา เรียนรู้รูปแบบการบริหารงานต่าง ๆ จากท่านนำมาปรับใช้และเป็นแนวในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ถาม : ผู้ทรงคุณวุฒิที่ท่านเอ่ยถึงนี้เป็นใครบ้าง

คุณทวี : ท่านเหล่านี้เป็นอดีตประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินในสมัยที่ผมเป็นเลขานุการกรมก็มีท่านศาสตราจารย์คำนึง ชาญเลขา ท่านศาสตราจารย์สุพัฒน์ สุธาธรรม และคุณชาญ เลิศลักษณะ

ผมต้องขอออกตัวไว้ก่อนว่า การบริหารงานของ ส.ต.ง.ที่ประสบความสำเร็จและเข้มแข็งดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่ใช่เกิดจากผมคนเดียว คนเดียวทำไม่ได้ ความสำเร็จทั้งหมดนี้เป็นผลมาจากความสามัคคีร่วมมือร่วมใจของข้าราชการทุกคน

ถาม : อย่างนี้ก็หมายความว่า ท่านเห็นความสำคัญและให้ความสำคัญแก่ข้าราชการในบังคับบัญชาของท่านมาก

คุณทวี : ใช่แล้ว ผมถือว่าข้าราชการของเราทุกคนมีความสำคัญต่อหน่วยงานนี้เท่าเทียมกัน ความสามัคคีและขวัญกำลังใจของข้าราชการในหน่วยงานเป็นสิ่งที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้น และต้องรักษาไว้ให้มั่นคง สิ่งเหล่านี้ได้เกิดขึ้นและคงอยู่ใน ส.ต.ง.ได้ เพราะ

ผู้ใหญ่ของ ส.ต.ง.ทุกยุคที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน ยึดหลักคุณเป็นที่ตั้ง

ใน ส.ต.ง.นี้เราปกครองบังคับบัญชาโดยใช้ระบบครอบครัวในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ผมถือว่าผมเป็นพ่อของข้าราชการที่มีอายุรุ่นลูกรุ่นหลาน เป็นพี่ของข้าราชการรุ่นน้อง และเป็นเพื่อนของข้าราชการรุ่นเดียวกัน ที่นี่มีคนที่มีอาวุโสกว่าผมอยู่ซัก ๔-๕ คนเท่านั้น ผมให้ความใกล้ชิดเป็นกันเองกับข้าราชการทุกระดับ และเป็นที่พึ่งของเขาได้ ผู้บังคับบัญชาที่ดีนั้นต้องเป็นผู้ให้ ไม่ใช่ผู้คอยเบียดเบียนผู้น้อย

ถาม : การที่ท่านปกครองข้าราชการโดยใช้ระบบครอบครัวนั้น ทำให้เกิดปัญหาหรือความหนักใจบ้างไหม เมื่อมีการพิจารณาความดีความชอบ หรือการลงโทษผู้ที่ทำผิดวินัย หรือคนที่ทำงานไม่มีสมรรถภาพ

คุณหวี : เรื่องนี้ไม่มีปัญหาเลย ถึงแม้ว่าเราจะมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน แต่เมื่อมีเรื่องเช่นนี้เกิดขึ้น ผมจะถือหลักความถูกต้องเที่ยงธรรมเป็นสำคัญ สำหรับการพิจารณาความดีความชอบ เราก็เอาผลงานมาวัดกันให้เห็น ๆ ใครข้องใจก็มาพูดคุยกันได้ เราทำอย่างมีหลักเกณฑ์และก็พร้อมที่จะชี้แจง ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการลงโทษผู้ที่ทำความผิด เราก็จะต้องว่ากันไปตามข้อเท็จจริง ตอนแรกผมจะใช้วิธีการเตือน แต่ถ้าเตือนแล้วยังไม่เชื่อกันก็ต้องดำเนินการขั้นเด็ดขาด เราก็ให้โอกาสเขาแล้ว แต่เขาไม่เอาก็ช่วยไม่ได้ ไม่อย่างนั้นก็เสียการปกครองหมด

ถาม : ราชการเรามักจะถูกโจมตีอยู่เสมอว่าทำงานไม่มีประสิทธิภาพบ้าง คนล้นงานบ้าง เช้าชามเย็นชามบ้าง และอะไร ๆ อีกหลายอย่าง ท่านคิดว่าพอจะมีทางแก้ไขปรับปรุงระบบราชการให้ดีขึ้นกว่าที่คนอื่นเขามองเราอยู่ได้อย่างไร

คุณหวี : เรื่องนี้ผมคิดว่าจุดสำคัญอยู่ที่ผู้ใหญ่

ในแต่ละหน่วย ที่จะต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจอย่างแท้จริงว่า เราจะทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมให้มากที่สุด ต้องทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อนายดีแล้วลูกน้องก็ย่อมดีตาม คุณว่าจริงไหม เหมือนกับแม่ปูกับลูกปู

ถาม : ท่านกรุณาแนะนำได้ไหมว่า การจะเป็นนักบริหารที่ดีนั้น จะต้องปฏิบัติตนหรือมีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง

คุณทวี : การจะเป็นนักบริหารที่ดีได้นั้น ต้องมีการสร้างสมบารมีให้เกิดขึ้นในตัว ไม่ว่าเราจะไปอยู่ที่ไหนใคร ๆ เขาก็ยอมรับ

ถาม : บารมีที่ท่านพูดถึงนี้ หมายความว่าอย่างไร

คุณทวี : บารมีที่พูดถึงนี้ ก็คือ คุณความดีที่แต่ละคนได้สะสมตลอดเวลาที่ทำงานมานั่นเอง จนเป็นที่ยอมรับของทุก ๆ คน คนเขามักจะยอมรับในความดีของเราที่เคยทำมามากกว่า เราต้องเอาความดีพิสูจน์ตัวเรา นี่เป็นมงคลข้อหนึ่ง ในมงคลสามสิบแปดประการที่ว่า ปพเพ จ กตปุญญตา การมีบุญสร้างสมมาแต่ปางก่อน ไม่ใช่บุญที่ทำมาแต่ชาติก่อนนะ แต่เป็นเรื่องของการทำความดีในชาติปัจจุบัน คือเราต้องทำความดีทุก ๆ วัน ผลของความดีที่ได้ทำสะสมตลอดมาคือ บุญที่ทำมาแต่ปางก่อน เป็นการสะสมบารมีนั่นเอง ทุกคนก็จะสนับสนุนเรา ผมถือว่า คนเราจะเจริญในหน้าที่การงานได้ต้องมี **นายตึง เพื่อนประคอง ลูกน้องดัน** และการจะปกครองคนก็ต้องยึดหลักพรหมวิหาร ๔ พุทธศาสนาของเรามีของดีหลายอย่างที่นักบริหาร หรือข้าราชการทั่วไปจะนำมาใช้เป็นหลักปฏิบัติได้ ถ้าหากสนใจจริง ๆ

ทั้งหมดนี้ คือภาพสะท้อนตัวจริงของคุณทวี หนุนภักดี ผู้อำนวยการสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินที่เราขอแนะนำให้ท่านได้รู้จัก

ยุพยง/ขนิษฐา

เกร็ดบริหาร

ทฤษฎีมีส่วนช่วยให้การบริหารเกิดการแตกต่างหรือไม่ ?

ชวนชม ชินะตังกูร

ในทัศนะของผู้บริหารที่เรียกตัวเองว่า "นักปฏิบัติหรือผู้เชื่อถือในประสบการณ์ (the doers or the experienists)" มักให้ความศรัทธาต่อประสบการณ์ของตนเองว่าเป็นสิ่งที่เลอเลิศสำหรับผู้บริหาร ทฤษฎีที่ถือว่าเหนือกว่าสิ่งอื่นใดทั้งมวลก็คือประสบการณ์ ประสบการณ์ถือว่าเป็นครูสอนที่ดีที่สุดสำหรับความรู้ในการบริหาร ผู้บริหารที่มีประสบการณ์สูงย่อมรู้ถึงกลเม็ดและกระบวนการต่าง ๆ สำหรับการบริหารงานให้สำเร็จลุล่วง ในแง่ของทฤษฎีหรือที่เรียกว่าประสบการณ์อ้อมแล้วนั้น นักปฏิบัติส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นสิ่งไร้สาระ นำไปใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้ ผู้เขียนทฤษฎีหรือนักทฤษฎี (the theorists) ส่วนใหญ่ก็คือพวกที่นั่งอยู่แต่ในห้องแอร์ จบจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง คุยคนละภาษา และส่วนใหญ่มักเขียนอะไรที่คนอื่นอ่านแล้วไม่รู้เรื่อง ฉะนั้นในทัศนะของนักปฏิบัติเหล่านี้จึงมักเกิดความไม่ศรัทธาในทฤษฎีหรือนักทฤษฎี และเชื่อว่าทฤษฎีไม่ช่วยให้การบริหารเกิดการแตกต่าง สิ่งที่สามารถทำให้เกิดการแตกต่างได้ก็คือประสบการณ์ของผู้บริหาร ความเป็นศิลปินของผู้บริหารและสามัญสำนึกในตัวบุคคลของผู้บริหารเท่านั้น จริงอยู่ตามทัศนะคติของนักปฏิบัติเหล่านี้อาจถือว่ามีเหตุผลน่าเชื่อถือ ถึงแม้ทฤษฎีเองก็ตามก็สร้างจากประสบการณ์ของนักทฤษฎีซึ่งก็เคยเป็นนักปฏิบัติมาก่อน แต่ข้อแตกต่างอยู่ที่ว่าประสบการณ์ของนักทฤษฎีที่กลายมาเป็นทฤษฎีนั้น ได้ผ่านการทดสอบและพิสูจน์โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์แล้วว่ามีความถูกต้องและมีเหตุผลเพียงพอสำหรับการยอมรับจากผู้อื่น ฉะนั้นประสบการณ์นั้น ๆ ก็เกิดเป็นทฤษฎีขึ้น ซึ่งเมื่อผู้บริหารคนอื่น ๆ ลองนำไปใช้ปฏิบัติบ้างก็ได้ผลตรงตามที่ผู้สร้างทฤษฎีได้เสนอแนะไว้ ดังนั้นคำว่า "ประสบการณ์" ซึ่งเป็นคำ ๆ เดียวกันแต่สื่อความหมายต่างกันระหว่างนักทฤษฎีและนักปฏิบัติ และที่นอกเหนือจากนั้นการยึดถือประสบการณ์ตามคำอ้างกล่าวของนักบริหารที่ได้ชื่อว่านักปฏิบัติยังสร้างขอบเขตที่จำกัด เราจะทราบได้อย่างไรว่าประสบการณ์ที่ผู้บริหาร ก. ได้เคยเรียนรู้ สะสมมาและใช้ปฏิบัติอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และเมื่อผู้บริหาร ข. หรือ ค. ลองนำไปใช้ปฏิบัติบ้างจะได้ผลเหมือนกัน ถึงแม้ว่าวิธีการหรือประสบการณ์ที่ ก. ใช้อยู่นั้นจะได้ผลก็ตาม แต่ก็อาจเป็นไปได้ที่อยู่ในข่ายของ

การลองผิดลองถูก และบางครั้งเมื่อกาลเวลา บุคคล หรือสถานที่เปลี่ยนแปลงไป ผลลัพท์หรือประสิทธิภาพที่เคยมีอยู่ก็อาจมีการคลาดเคลื่อนก็ย่อมเป็นได้ ฉะนั้น การยึดถือประสบการณ์เพียงอย่างเดียวดังที่นักปฏิบัตินิยมอ้างกล่าว จึงมักชักนำวิถีทางการบริหารไปสู่การเดา การคาดคะเน และกลายเป็นศิลปศาสตร์ไปในที่สุด

ที่ช่วยให้ผู้ใช้เกิดความเข้าใจและกระจ่างชัดในทฤษฎีมากขึ้น ฉะนั้นการใช้ทฤษฎีในทัศนะของนักทฤษฎีจึงเป็นทั้ง ๒ ศาสตร์ คือวิทยาศาสตร์...วิธีการหรือปรากฏการณ์ตามทฤษฎี และศิลปศาสตร์...ศิลปะในการใช้ทฤษฎีซึ่งส่วนใหญ่มาจากประสบการณ์ของผู้ใช้ ตัวอย่างเช่น ทฤษฎีระบบสังคม (social systems theory) ซึ่งกล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า "การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคมอย่างหนึ่ง" ซึ่งในระบบทางสังคมถือว่าจำเป็นต้องมีองค์การหรือสถานประกอบการ และมีองค์กรหรือบุคคลต่าง ๆ ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามวิถีทางขององค์การนั้น ๆ ที่ตั้งขึ้นและต้องการจะหันเหไปในองค์การแต่ละอย่างจะต้องมีจุดหมายปลายทางหรือวัตถุประสงค์ที่แน่นอนซึ่งไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยง่าย และวัตถุประสงค์ขององค์การมักแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของการจัดตั้ง บางองค์การจัดตั้งขึ้นโดยหวังผลกำไรในขณะที่บางองค์การจัดตั้งขึ้นเพื่อบริการสาธารณะประโยชน์ บางองค์

ประสบการณ์นั้นนักทฤษฎีถือว่าจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ใช้เกิดความเข้าใจและกระจ่างชัดในทฤษฎีมากขึ้น

ในทางที่ตรงกันข้าม "ทฤษฎี" ตามทัศนะของนักทฤษฎีเชื่อว่ามีผลต่อความแตกต่างในการบริหาร โดยทางหนึ่งทฤษฎีถือว่าเป็นแม่บทไปสู่การปฏิบัติ ทฤษฎีจะกำหนดว่าถ้าทำแบบนี้แล้วจะเกิดผลแบบนั้น หรือถ้าผู้บริหารแสดงพฤติกรรมแบบนี้แล้วจะส่งผลให้ลูกน้องแสดงพฤติกรรมแบบนั้นเป็นการตอบสนอง และถ้าแสดงพฤติกรรมแบบอื่นแล้วจะได้ผลอีกแบบหนึ่ง ส่วนประสบการณ์นั้นนักทฤษฎีถือว่าจะเป็นสิ่ง

การสร้างผลผลิตขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง แต่บางองค์การสร้างผลผลิตเพื่อองค์การอื่น ในแต่ละองค์การจะต้องมีองค์กรประเภทต่าง ๆ แต่ที่สำคัญจะต้องมีผู้ที่เป็นหัวหน้าหรือผู้บริหาร และผู้ที่เป็นลูกน้องหรือผู้ร่วมงาน แต่ละองค์กรในองค์การจะถูกกำหนดบทบาทให้เล่นหรือการปฏิบัติที่ตายตัว บางองค์การยอมให้องค์กรหนึ่ง ๆ ปฏิบัติภาระกิจโดยอิสระ แต่บางองค์การเข้มงวดกับกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การ

แต่อย่างไรก็ตามทฤษฎีระบบสังคมกำหนดไว้ว่าองค์การจะอยู่รอดได้จำเป็นต้องมีสัมฤทธิผลในประสิทธิผล (effectiveness) และประสิทธิภาพ (efficiency) ควบคู่กัน การขาดสัมฤทธิผลทั้ง ๒ ทาง ย่อมส่งผลสะท้อนต่อการล้มเหลวขององค์การ องค์การที่ดีหรือผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพย่อมมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงทั้ง ๒ ทางคือประสิทธิภาพและประสิทธิผล และองค์การที่มีประสิทธิภาพปานกลาง ส่วนใหญ่จะสูงและต่ำทางใดทางหนึ่ง ซึ่งทั้งนี้ทั้งนั้นปัจจุบันในทฤษฎีทางบริหารถือว่าประสิทธิภาพของผู้บริหารสามารถที่จะวัดได้จากประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งถ้าจะสรุปในขั้นนี้ก็สามารถชี้ให้เห็นถึงข้อแตกต่างระหว่างนักทฤษฎีกับนักปฏิบัติ และอาจสรุปให้มากกว่านั้น ยังจัดได้ว่าทฤษฎีมีส่วนช่วยให้การบริหารเกิดการแตกต่าง โดยเหตุผลแบบง่าย ๆ เช่น ทฤษฎีระบบสังคมจะกำหนดเส้นทางให้ผู้บริหารเลือกเดิน ๓ ทาง หรือเรียกว่าผู้บริหาร ๓ แบบ ซึ่งถ้าผู้บริหารเลือกเดินแบบหนึ่ง หรือเป็นผู้บริหารแบบที่ยึดถือสถาบัน (nomothetic) ส่วนใหญ่องค์การจะสัมฤทธิ์ในประสิทธิผล แต่ด้อยในประสิทธิภาพ ผู้บริหารแบบยึดถือบุคลากรหรือเลือกเดินแบบสอง (idiographic) ส่วนใหญ่จะสัมฤทธิ์ในประสิทธิภาพแต่ด้อยในประสิทธิผล แต่ถ้าเลือกเดินสายสามหรือเป็นผู้บริหารที่ยึดสายกลาง (transactional) ส่วนใหญ่จะมีสัมฤทธิ์ผลที่สูงทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ฉะนั้น นักทฤษฎีส่วนใหญ่จึงมักใช้วิธีการบริหารแบบสายกลาง ยกเว้นบางลักษณะขององค์การ เช่น องค์การทางทหารหรือทางวิจิตรศิลป์ซึ่งนิยมเลือกทางที่หนึ่งหรือที่สอง ผู้ที่ไม่รู้ในทฤษฎีโดยเฉพาะนักปฏิบัติซึ่งส่วนใหญ่มักปฏิเสธทฤษฎีระบบสังคมย่อมกำหนดรูปแบบขององค์การ การจัดการองค์การในทางที่ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีระบบสังคม ฉะนั้นการบริหารงานจึงมักเกิดขึ้นในลักษณะแบบตี...พลาดตี...พลาด ฯลฯ และที่นอกเหนือจากนั้นการใช้ทฤษฎีโดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีระบบสังคมยังสามารถช่วยให้ผู้บริหารเกิดการเข้าใจปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ในตัวองค์การ เช่น ความขัดแย้งระหว่างบทบาทตามหน้าที่ที่ได้รับ (role conflict) ความขัดแย้งระหว่างบทบาทตามหน้าที่และบุคคลิกภาพส่วนตัว (role-personality conflict) และ/หรืออื่น ๆ เป็นต้น การเกิดการเข้าใจในมูลเหตุแห่งปัญหาย่อมชักนำไปสู่การหาวิธีการที่ถูกต้อง ในขณะที่ผู้ไม่รู้ในทฤษฎีหรือผู้ปฏิบัติมักจะมัวแต่ใช้วิธีการเดาสุ่มแบบถูก ๆ ผิด ๆ ซึ่งก็อาจจะได้แค่คำตอบที่ว่าอาจจะเป็นหรือน่าจะเป็น จากมูลเหตุนั้น ๆ ซึ่งก็ไม่สามารถที่จะชี้ให้เห็นถึงแนวทางการแก้ที่ถูกต้องได้

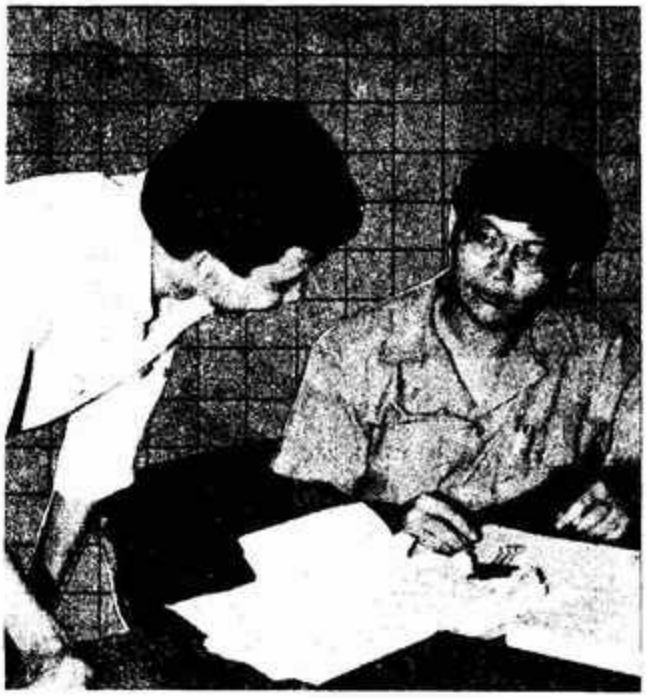

ถ้าจะกำหนดว่าทฤษฎีมีส่วนช่วยให้การบริหารเกิดการแตกต่างหรือไม่ สิ่งหนึ่งที่ควรจะกล่าวถึงคือการอ้างทฤษฎีของ Douglas M. McGregor (ทฤษฎี X และทฤษฎี Y) โดยถือว่าทฤษฎี Y เป็นระบบบริหารที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในขณะที่ทฤษฎี X เป็นระบบ

บริหารที่ให้ผลต่ำสุด ผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารงานย่อมรู้จักทฤษฎี Y ได้เป็นอย่างดี ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหารที่แตกต่างจากผู้บริหารแบบทฤษฎี X ซึ่งมักจะเป็นนักบริหารที่ไม่เข้าใจทฤษฎีหรือเป็นนักปฏิบัติเสียเป็นส่วนมาก

ในทฤษฎี Y กล่าวไว้ว่า

๑) งานใด ๆ ก็ตามถึงแม้ว่าจะเป็นงานที่เหนื่อยและอาศัยความอุตสาหะอย่างมาก แต่ถ้าผู้ร่วมงานเกิดความพอใจก็มักจะปฏิบัติโดยเต็มความสามารถ

๒) โดยธรรมชาติแล้วผู้ร่วมงานส่วนใหญ่สามารถแสดงการรับผิดชอบได้

๓) การได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารถือเป็นรางวัลที่ดีเยี่ยมสำหรับผู้ร่วมงาน และสิ่งที่ผู้ร่วมงานภูมิใจมากที่สุดคือการเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความสามารถเต็มที่ในการปฏิบัติงาน

๔) การให้โอกาสได้แสดงการรับผิดชอบถือว่าเป็นความจำเป็น และความพอใจที่ผู้ร่วมงานส่วนใหญ่มีอยู่ในตัวเอง

๕) โดยปกติวิสัยแล้วผู้ร่วมงานส่วนใหญ่ชอบการแสดงออกทางความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะและอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องาน

ฉะนั้นผู้บริหารที่เข้าใจว่าผู้ร่วมงานของตนมีลักษณะแบบทฤษฎี Y จึงมักจะกำหนดวิถีทางการบริหารและกระบวนการดำเนินการต่าง ๆ ตามแบบความเชื่ออันนั้น ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วพฤติกรรมของผู้บริหารตามลักษณะนี้จะแสดงคุณสมบัติของการเป็นประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น ให้เกียรติผู้ร่วมงานทุกคน ยอมรับความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน และที่นอกเหนือจากนั้นผู้บริหารแบบทฤษฎี Y มักใช้วิธีการบริหารแบบการกระจายอำนาจ (decentralization)

ในลักษณะตรงกันข้ามถ้าผู้บริหารเห็นคล้อยตามทฤษฎี X ก็มักจะใช้ระบบการบริหารตามทฤษฎี-X ซึ่งทฤษฎี X กล่าวไว้ดังนี้คือ

๑) โดยธรรมชาติแล้วบุคคลทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ร่วมงานมักมีนิสัยเกียจคร้าน ไม่มีใจรักต่องาน และถ้ามีโอกาสมักจะคอยหลบเลี่ยงงานเสมอ

๒) จากสาเหตุที่เชื่อว่าผู้ร่วมงานมีนิสัยเกียจคร้านและคอยหลีกเลี่ยงงานเสมอ ถ้ามีโอกาส ฉะนั้นการที่จะทำให้ยอมปฏิบัติงานได้จำเป็นต้องคอยควบคุมอย่างใกล้ชิด และบางครั้งอาจจำเป็นต้องกำหนดบทลงโทษให้เกรงกลัว เพื่องานจะได้บรรลุเป้าหมาย

๓) ผู้ร่วมงานส่วนใหญ่มักไม่ชอบแสดงการรับผิดชอบ ฉะนั้นการใช้งานและคอยควบคุมโดยใกล้ชิดจึงเป็นทางที่ดีที่สุด

นอกเหนือจากทฤษฎีระบบสังคมและทฤษฎีของ McGregor ดังกล่าวแล้ว ทฤษฎีอื่น ๆ ก็มีส่วนช่วยให้การบริหารเกิดการแตกต่าง เช่น ทฤษฎีการตัดสินใจ (decision-making theory) โดยเฉพาะรูปแบบและกระบวนการนับว่ามีส่วนช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจวิธีการตัดสินใจได้ดีขึ้น การตัดสินใจที่ผิดโดยเฉพาะเรื่องที่สำคัญสุดยอดย่อมส่งผลสะท้อนถึงสวัสดิภาพการทำงานของผู้บริหาร ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในชีวิตการบริหารย่อมไม่ตัดสินใจผิดพลาดมากนัก การเข้าใจในทฤษฎีการตัดสินใจย่อมช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจได้ถูกต้องมากขึ้น ทฤษฎีบทบาท (role theory) และอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก ก็พร้อมที่จะให้นักบริหารนำไปใช้ในการบริหารประจำวันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารงานให้มากขึ้น ฉะนั้นการบริหารงานใด ๆ ก็ตามถ้าใช้ทฤษฎีเข้าช่วยย่อมมีผลทำให้เกิดการแตกต่างแน่นอน ถ้าท่านไม่เชื่อก็ย่อมทดลองดูได้

ผู้เขียน ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง
อาจารย์ภาควิชาการบริหารและการนิเทศน์การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บริษัท สหพัฒนพิบูล จำกัด
2156 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร โทร. 3144770-9
ผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์

๑นาที

เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยาคนปัจจุบัน คือนายแพทย์ชนะ คำบุญรัตน์ อายุ ๕๘ ปี เป็นชาวสุโขทัย สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมจากโรงเรียนสุโขทัยวิทยาคม เมื่อ พ.ศ.๒๔๘๖ แพทย์ศาสตร์บัณฑิตจากคณะแพทย์ศาสตร์ ศิริราชพยาบาล เมื่อ พ.ศ.๒๔๙๖ สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิตจากคณะสาธารณสุขมหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อ พ.ศ.๒๔๙๘

รับราชการครั้งแรกเป็นอนามัยจังหวัดสุโขทัย ในปี พ.ศ.๒๔๙๖-๒๕๑๐ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองสาธารณสุขภูมิภาค ปี พ.ศ.๒๕๑๑-๒๕๑๔ ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขภูมิภาค ปี พ.ศ.๒๕๑๔-๒๕๑๗ รองอธิบดีกรมอนามัย ปี พ.ศ.๒๕๑๗-๒๕๒๕ และได้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๕ จนถึงปัจจุบัน

ประสบการณ์ในการทำงานขณะรับราชการอยู่ที่จังหวัดสุโขทัยได้ทำการปราบปรามและป้องกันโรคที่สำคัญ ๆ เช่น อหิวาตกโรค โรคคุดทะราด จนได้ผลเป็นอย่างดี สำหรับด้านการบริหารก็ได้จัดระบบการบริหารงานสาธารณสุขของจังหวัดจนสามารถนำไปใช้เป็นตัวอย่างแก่จังหวัดอื่นได้

นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการปรับปรุงการบริหารงานของกองสุขภาพ (กองสาธารณสุขภูมิภาคในปัจจุบัน) และปรับปรุงโครงการปรับปรุงและขยายสถานีอนามัยซึ่งเป็นรากฐานในการขยายงานด้านสาธารณสุขภูมิภาคในปัจจุบัน

ผลงานในชีวิตรับราชการของท่านได้รับการยกย่องชมเชยจากผู้บังคับบัญชาอยู่เสมอ เพราะท่านปฏิบัติราชการโดยยึดหลักที่ว่า "เราจะยึดประชาชนเป็นหลักของการดำเนินงาน"

แนะนำองค์การ

สำนักงาน
คณะกรรมการอาหารและยา

คอลัมน์แนะนำองค์การฉบับเดือนมิถุนายน ก็ได้พาท่านผู้อ่านแหวกว่ายสายธารเจ้าพระยาริพเวอร์ไปขึ้นฝั่งที่ท่าน้ำสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์นาวีมาแล้ว มาคราวนี้ บก.ส่งเลาะฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาอีกแล้ว แต่ห่างฝั่งมากหน่อยโดยรุกเข้าไปในแวดวงที่ทำงานเกี่ยวข้องกับหมอ-ยา และเชื้อโรคไม่น่าสงสัย เราจะพาท่านเลียบฝั่งเจ้าพระยาจากท่าน้ำสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการพาณิชย์นาวีขึ้นไปทางเหนือ และขึ้นบกที่ท่าน้ำของกระทรวงสาธารณสุขแล้วเดินลัดเลาะซอกแซกฝ่าดงรถยนต์ รถตรวจการ รถราชการ รถทั้งหลายทั้งมวลเข้าไปที่....

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

สำนักงานนี้หาไม่ยากหากท่านมองลอดใต้ถุนตึกที่ทำการของกรมควบคุมโรคติดต่อก็เห็นป้ายชื่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาขนาดเขื่องซึ่งติดตั้งอยู่หน้าตึก ๘ ชั้นสูงตระหง่าน นัยว่า สำนักงานนี้เพิ่งโยกย้ายจากที่ทำการเก่าซึ่งก็อยู่ในบริเวณกระทรวงสาธารณสุขนั่นแหละมาอยู่บนอาคารหลังใหม่แห่งนี้ก่อนผู้เขียนจะมีโอกาสไปเยี่ยมเยียนเพียงไม่กี่เดือนเท่านั้น

ในวันนั้นสุภาพบุรุษร่างสันทัดท่าทางใจดี ยิ้มต้อนรับและทักทายผู้เขียนอย่างเป็นกันเอง ท่านผู้นี้คือ นายแพทย์ชนะ คำบุญรัตน์ เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา เสียงเบา ๆ ที่เล่าความเป็นมาและการดำเนินการด้านต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาให้ผู้เขียนฟังนั้น เปี่ยมล้นไปด้วยความเมตตากรุณา และเมื่อผู้เขียนซักเรื่องอาหารเรื่องยามาก ๆ เข้า ท่านหยุดมองหน้าพลางยิ้มนิด ๆ และกล่าวว่า

"หนู! อย่าซักถามอะไรมากนัก ถ้าหนูรู้มากจะรับประทานอะไรไม่ลงเลยนะ" ท่านเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา เล่าว่า

เดิมสำนักงานนี้เป็นหน่วยงานระดับกองเท่านั้น

มีชื่อว่า กองควบคุมอาหารและยาสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จะว่ากันไปแล้ว งานที่เกี่ยวกับการควบคุมอาหารและยา มีมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกระทรวงสาธารณสุข เรียกว่า เป็นงานเก่าแก่คู่มากับกระทรวงทีเดียว

ในปี ๒๕๑๗ กระทรวงสาธารณสุข เห็นว่าปัญหาของกองอาหารและยามีมาก ทั้งด้านยา อาหาร ยาเสพติด และวัตถุที่เป็นพิษต่อประชาชน จึงได้ดำเนินการยกฐานะกองควบคุมอาหาร และยาขึ้นเป็นหน่วยงานระดับกรม มีชื่อว่า สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีหน้าที่ดำเนินการควบคุมอาหารและยา ควบคุมเครื่องสำอาง วัตถุมีพิษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท วัตถุเสพติดให้โทษ ศึกษา ค้นคว้า วิจัยและปรับปรุงยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่ควบคุม ดำเนินการด้านงานทะเบียนและใบอนุญาตเพื่อควบคุมการผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐาน ตลอดจนเป็นศูนย์กลางให้บริการเผยแพร่ความรู้ ข่าวสาร ข้อมูลทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยแบ่งส่วนราชการตามพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๑๗ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๑๗ เป็น ๘ กอง ดังนี้

๑. สำนักงานเลขานุการกรม
๒. กองวิชาการ
๓. กองควบคุมอาหาร
๔. กองควบคุมยา
๕. กองควบคุมเครื่องสำอาง
๖. กองควบคุมวัตถุเสพติด
๗. กองเผยแพร่และควบคุมการโฆษณา
๘. กองสารวัตร

การดำเนินการต่าง ๆ ของกรมนี้ ต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการ เช่น การออกกฎหมาย การพิจารณาคุณภาพ มาตรฐาน ทั้งด้านอาหาร, ยา, เครื่องสำอาง และอื่น ๆ ฉะนั้น แทนที่จะเรียกชื่อเป็นกรมก็เรียกว่า สำนักงาน ซึ่งทำหน้าที่เสมือนเลขานุการของคณะกรรมการ ดังนั้น ชื่อตำแหน่งของหัวหน้าส่วนราชการ จึงใช้คำว่า "เลขาธิการ" เป็นตำแหน่งนักบริหารระดับ 10 เทียบเท่าอธิบดี

จะว่ากันไปแล้วหน่วยงานแห่งนี้มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับปัจจัย อันเป็นความจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์เราถึงสองปัจจัยที่เดียว คือปัจจัยที่หนึ่งว่าด้วยเรื่องอาหาร และปัจจัยที่สี่ คือยารักษาโรค เพราะฉะนั้น ความเกี่ยวพันกับประชาชนที่ว่าด้วยเรื่องปากเรื่องท้องจึงย่อมหนีไม่พ้นหน่วยงานนี้ หากตราบใดคนยังต้องการอาหารเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ และยังต้องการยาเมื่อยามเจ็บไข้อย่างไรก็ดี หากอาหาร หรือยาที่เราต้องกินต้องใช้อยู่ทุกวันนี้เป็นอาหารหรือยาที่ไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีคุณภาพ หรือผู้ผลิตนำสิ่งที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์มาปรุงมาผสมขายให้เราซื้อกินกันย่อมเกิดเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่ของประเทศชาติอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น สำนักงานคณะกรรมการ

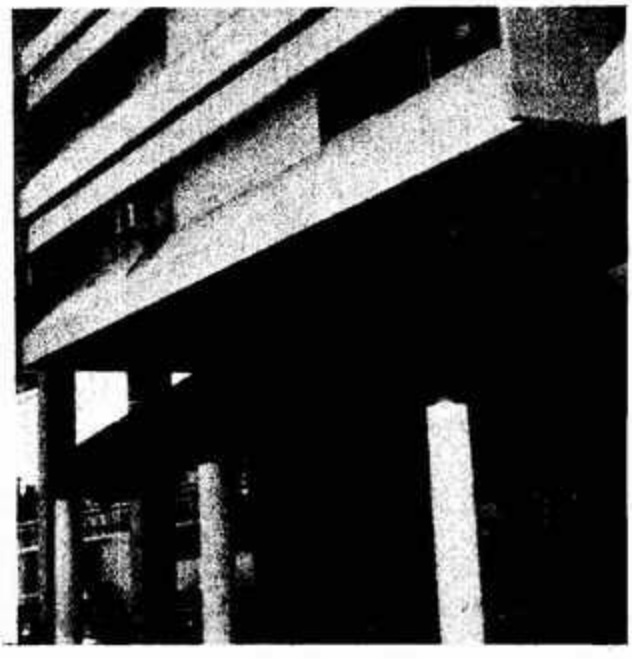

อาหารและยาจึงมีบทบาทมากในเรื่องควบคุมดูแลว่าผลิตภัณฑ์ทั้งอาหาร ยา เครื่องสำอาง และสิ่งบริโภคอื่น ๆ ต้องมีคุณภาพและมาตรฐานที่ดี ที่ว่าควบคุมนั้นควบคุมกันอย่างไร ก็คุมกันตั้งแต่เริ่มตั้งโรงงานผลิตยาหรือโรงงานผลิตภัณฑ์อาหารกันทีเดียว คือ ผู้ประกอบการจะต้องสร้างโรงงานที่ได้มาตรฐานอีกทั้งต้องถูกสุขลักษณะอีกด้วย ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมาความสะอาดมาเป็นอันดับแรก ต่อไปก็คือ น้ำหนักของอาหาร หรือยานั้น ๆ ถูกต้องตามที่ระบุไว้ในสลากหรือไม่ ประการต่อไปก็คือ อาหารหรือยานั้นมีส่วนผสมที่ประกอบไปด้วยอะไรบ้างต้องระบุให้ชัดเจนด้วย

เมื่อมีการควบคุมย่อมมีปัญหาตามมา มิฉะนั้นผู้คนคงไม่นินทาในวงเหล้าหรือสภากาแฟหรือร้องเรียนกันถึงเรื่องอาหารปนปลอม อาหารไม่บริสุทธิ์ อาหารที่เป็นพิษภัยต่อร่างกายกันหรอก ทางด้านอาหารนั้น สำนักงานควบคุมได้เฉพาะโรงงาน ผลิตภัณฑ์อาหารของประเทศไทยนั้น ท่านเลขาธิการกล่าวชมว่า ได้มาตรฐานสากลสามารถส่งออกขายในต่างประเทศได้ แต่ที่เป็นปัญหามากคือพวกที่ผลิตอาหารประเภทที่ไม่ขออนุญาตตั้งโรงงานคือ พวกผลิตเองตามบ้าน เช่น พวกทำแหนม หมูยอ กุ้งแห้ง กุนเชียง ลูกชิ้น มะม่วงดอง ไส้กรอก เป็นต้น อย่างลูกชิ้นดิ้นได้ที่โปรดปรานกันหนักหนาทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่หรือหมูยอ หรือมะม่วงดองนั่น ผู้ผลิตนิยมใส่สารชนิดหนึ่งซึ่งเชื่อกันว่าทำให้อาหารกรอบอร่อยยิ่งขึ้น สารดังกล่าวคือ สารบอแรกซ์หรือที่รู้จักกันทั่วไปว่า น้ำประสานทองนั่นแหละ การบริโภคสารบอแรกซ์จะทำให้เกิดพิษต่อร่างกาย ทำลายอวัยวะบางส่วน เช่น กระเพาะอาหาร ตับ สมอง ฉะนั้น กระทรวงสาธารณสุข จึงประกาศให้บอแรกซ์เป็นวัตถุที่ห้ามใช้ในอาหารโดยเด็ดขาด ผู้ที่นำบอแรกซ์มาใส่ในอาหารนั้น นอกจากจะเป็นผู้ทำลายสุขภาพผู้บริโภคแล้ว ยังถือว่า เป็นผู้กระทำการฝ่าฝืน พ.ร.บ.อาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๒๕(๑) และ ๒๕(๔) มีบทลงโทษตามมาตรา ๕๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และตามมาตรา ๖๑ ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับอีกด้วย สำหรับลูกชิ้นดิ้นได้นั้น ท่านเลขาธิการเล่าให้ฟัง

ว่า ทางสำนักงานดำเนินการจับกุมหมดแล้ว โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนในต่างจังหวัดไม่มีแหล่งผลิตลูกชิ้นรายใหญ่ ๆ แต่พบอาหารที่ยังใส่บอแรกซ์อยู่บ้างในแถบต่างจังหวัด คือ หมูยอ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของสำนักงานก็พยายามติดตามเรื่องนี้อยู่ตลอดเวลา สรุปว่า การติดตามเรื่องผู้ผลิตที่ชอบใส่การบอแรกซ์ในอาหารและจับกุมผู้ผลิตมาลงโทษนั้น โดยส่วนรวมแล้วมีสถานการณ์ที่ดีขึ้นแต่ที่ยังหลงเหลืออยู่บ้าง ก็โดยที่เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอที่จะออกไปปฏิบัติงาน ซึ่งผู้เขียนคิดว่า นอกจากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่มีบทบาทในเรื่องนี้ และทำงานประสานกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอย่างใกล้ชิดตลอดมาแล้ว ผลประโยชน์ต่อส่วนรวมในลักษณะนี้ประชาชนก็ต้องร่วมมือสอดส่องดูแลให้ทางการด้วย

สารอีกชนิดหนึ่งที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ตักเตือนให้ผู้บริโภคและผู้ผลิตระมัดระวังก็คือ สารไนเตรท์ หรือที่รู้จักกันทั่วไปในชื่อดินประสิว สารชนิดนี้ผู้ผลิตจะนำไปผสมหรือเจือปนในอาหารเนื้อสัตว์ประเภทต่าง ๆ เพื่ออะไร? ก็เพื่อการถนอมอาหารหรือแต่งสีเนื้อสัตว์ให้มีสีแดงดูน่ารับประทาน แต่ที่นี้มีนักวิชาการวิพากษ์วิจารณ์กันมากกว่าสารตัวนี้เป็นสาเหตุทำให้เกิดมะเร็งที่ตับหรือที่อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายได้ สำนักงานก็ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างใกล้ชิดก็ยังสรุปแน่นอนไม่ได้ว่า การเกิดโรงมะเร็งในส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย จะเป็นผลจากการใช้สารดินประสิวที่นำไปใช้เจือปนในอาหารจึงต้องศึกษาและติดตามผลการค้นคว้าทดลองต่อไปอีกระยะหนึ่ง

อย่างไรก็ดี การใช้สารดินประสิวเจือปนในเนื้อสัตว์จะเพื่อถนอมอาหารหรือจะแต่งสีสรร ให้มันน่ากินก็ดี ท่านว่าเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ โดยใช้สารเคมีประเภทอื่นที่ปลอดภัยกว่าซึ่งมีอีกหลายชนิด ดังนั้น สำนักงานจึงประกาศขอความร่วมมือผู้ผลิตอาหารเนื้อสัตว์สำเร็จรูป และผู้จำหน่ายอาหารเนื้อสัตว์ประเภทต่าง ๆ เช่น แหนม กุนเชียง ไส้กรอก เนื้อหมูสด เนื้อวัวสด ฯลฯ ลดปริมาณการใช้สารไนเตรท หรือดินประสิวเจือปน หรือใส่ในอาหารให้น้อยที่สุด หรือหากเลิกใช้เสียเลยก็จะขอบคุณมาก แต่หากจำเป็นจะต้องใช้ก็ควรใช้ในปริมาณที่ไม่เกิน ๒๐๐ มิลลิกรัมต่อน้ำหนักอาหาร ๑ ก.ก. ซึ่งตรงนี้ก็คุมกันยาก ผู้ผลิตที่เห็นแก่ประโยชน์ตัวเองมีเยอะ และประเภทที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็มีแยะ ตอนที่เขาก้มหน้าก้มตาผลิตอาหารกันในบ้านก็ไม่มีใครรู้เลยด้วยว่า อาหาร ๑ ก.ก.พี่แกจะยอมใส่สารไนเตรท ๒๐๐ มิลลิกรัม ตามที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาแนะนำหรือเปล่า เติมลงไปแล้ว ๒๐๐ มิลลิกรัมเนื้อมันยังไม่แดงสมใจเพิ่มปริมาณไนเตรทลงไปอีกคงไม่เป็นไรนะคนทำไม่ได้กินนี่ บอกตรง ๆ ว่ากลัวใจผู้ผลิตเสียเครื่องอย่างนี้จริง ๆ แต่เอาเถอะเมื่อสำนักงานได้ทราบข้อมูลแน่ชัดในด้านความปลอดภัยของสารไนเตรทเมื่อไรจะประกาศให้ประชาชนทราบและดำเนินการควบคุมแบบสารบอแรกซ์อย่างไม่ต้องสงสัย แหม! เขียนแนะนำไปมาก ๆ ซักจะเข้าสูตรตามที่ท่านเลขาธิการเตือนผู้เขียนแล้วละว่า "ถ้าหนูรู้มากจะรับประทานอะไรไม่ลงเลยนะ"

ที่นี้มาดูกันต่อไปว่า นอกจากควบคุมการผลิตด้านอาหารแล้ว สำนักงานนี้ยังมีบทบาทในเรื่องยาเครื่องสำอาง และวัตถุเสพติดในลักษณะใดอีก อย่างเรื่องยา วัตถุประสงค์ที่ต้องควบคุมก็เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ยารักษาโรคที่มีคุณภาพ มาตรฐานดี และถูกต้องตามเภสัชตำรับหรือตำรายาที่รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงสาธารณสุขประกาศ หรือถูกต้องตามที่ขึ้นทะเบียนตำรับไว้ไม่เป็นยาปลอม ยาผิดมาตรฐาน ยาเสื่อมคุณภาพ และข้อสำคัญคือเป็นยาที่ปลอดภัยในการใช้และมีประสิทธิภาพในการบำบัด บรรเทา รักษา หรือป้องกันโรคหรือความเจ็บป่วยของมนุษย์หรือสัตว์ ว่ากันง่าย ๆ คือต้องผลิตตามตำรายาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขอนุญาตเป็นประการแรก หากจะผลิตยาตัวอื่นที่มิได้อยู่ในตำรายาจะต้องมีผลทดลองตามขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่ในห้องทดลองแล้วก็มาถึงการทดลองในสัตว์ การทดลองในคนเมื่อปรากฏว่า ยานั้นปลอดภัย๑๐๐% จึงจะขึ้นทะเบียนยาขนานนั้นได้ เพราะฉะนั้นจะมาทำสุ่มสี่สุ่มห้าทำยาขายมีหวังโดนจับตำเนินคดีติดคุกหัวโตไปหรือถ้าคนซื้อสุ่มสี่สุ่มห้า ซื้อโดยไม่ซักไซร้ไต่ถามหรือศึกษาก่อนจะกินเข้าไปก็มีหวังซักตาตั้งได้เหมือนกัน บ้านเมืองเราก็มีร้านขายยามากมายซะด้วย ซื้อง่ายขายคล่องว่างั้นเถอะ นิสัยชาวเราก็ไม่อยากไปหาหมอหรือไปโรงพยาบาล หากเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นอะไรเพียงนิด ๆ หน่อย ๆ โธ่เอ๋ย! เดินออกมาปากซอยเลี้ยวเข้าร้านหมอดี๋ เดี๋ยวเดียวก็ได้ยาไปกินแล้วแถมได้ผลซะด้วยด้วยนะ (แต่ที่กินเข้าไปแล้วต้องไปอยู่โรงพยาบาลต่อก็มีไม่น้อย) นี่มันเป็นอย่างนี้ ทางสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามองเห็นปัญหานี้อยู่ชัดเจนเลยร่วมมือกับชมรมร้านขายยาแห่งประเทศไทยและสมาคมยาจัดอบรมผู้ประกอบการขายยาทั่วประเทศขึ้นในปี๒๕๒๖ อบรมไปแล้ว ๒ ครั้ง มีผู้ประกอบการขายยาผ่านการอบรมประมาณ ๕,๐๐๐ คน นอกจากการอบรมผู้ประกอบการขายยาแล้วทางสำนักงานเล็งเห็นว่า ยังมีประชาชนอีกจำนวนมากที่ยังไม่นิยมไปหาหมอเมื่อเจ็บไข้ หรือบางคนก็นิยมแต่ไม่รู้จะไปหาหมอที่ไหนถึงจะสะดวกด้วยประการทั้งปวง ขนิดที่เดินทางเป็นร้อย ๆ กิโลเมตรเพื่อไปหาหมอให้สั่งยาแก้ไข้แก้หวัดให้ทีนั้นดูจะเป็นเรื่องยาก สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงเริ่มแผนเข้าถึงและช่วยเหลือประชาชน (ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕) ด้วยการเริ่มโครงการปลูกสมุนไพร, สร้างสหกรณ์ยา, อบรมอาสาสมัครสาธารณสุข เพื่อสอนให้ดูแลสุข

ภาพของตนเอง, อบรมผู้สื่อข่าวสาธารณสุขเพื่อให้คอยดูแลตามหมู่บ้านว่า มีโรคอะไรเกิดขึ้นบ้าง โครงการที่น่าสนใจของสำนักงานนี้คือ การสร้างสหกรณ์ยา สหกรณ์นี้เริ่มด้วยทุนแห่งละเพียง ๕-๖ ร้อยบาท ซึ่งรัฐบาลจัดสรรงบประมาณมาให้ แต่ขยายกิจการออกไปได้ด้วยสมาชิกของสหกรณ์ชำระค่าสมาชิกในอัตราที่ถูกมาก เมื่อรวบรวมค่าสมาชิกได้ก็เก็บไว้เป็นกองทุนเพื่อซื้อยาเข้าสหกรณ์ สมาชิกคนใดเจ็บป่วยต้องการยาประเภทใดก็มาเอายาที่สหกรณ์ สถานที่เก็บยาของสหกรณ์ก็สุดแล้วแต่ละหมู่บ้านจะเก็บไว้ที่ศาลาประชาคม หรือบ้านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือบ้านอาสาสมัครสาธารณสุขก็ได้ โครงการนี้เริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ และมีทุกจังหวัดแต่ยังมีไม่ทุกหมู่บ้าน

ทางด้านเครื่องสำอาง สำนักงานแห่งนี้มีหน้าที่และความรับผิดชอบด้านการควบคุมคุณภาพ และมาตรฐานการผลิต การนำหรือสั่งเครื่องสำอางเข้ามาในราชอาณาจักร เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนและเกิดความปลอดภัยในการใช้เครื่องสำอาง คำว่าเครื่องสำอางตามความหมายของสำนักงานอาหารและยาหมายถึง วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้ ทา ถู นวด พ่น โรย หยอด ใส่ อบ หรือ กระทำด้วยวิธีอื่นใดต่อส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายเพื่อความสะอาด ความสวยงาม หรือส่งเสริมให้เกิดความสวยงาม และรวมตลอดทั้งเครื่องประทินผิวต่าง ๆ ด้วย เครื่องสำอาง จึงแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ เครื่องสำอางที่ควบคุม และเครื่องสำอางที่ไม่ควบคุม ผู้คนที่ไม่คุ้นเคยกับกิจการด้านนี้อ่านแล้วก็งง ยังไงถึงจะควบคุม และก็เป็นยังไงถึงจะไม่ควบคุม เครื่องสำอางที่ควบคุมก็คุมการใช้วัตถุที่เป็นส่วนผสมซึ่งกำหนดไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุขและตาม พ.ร.บ.เครื่องสำอาง เช่น เครื่องสำอางบางอย่างจำเป็นต้องใช้ส่วนผสมประเภทนี้ อย่างอื่นใช้ไม่ได้และบังเอิญส่วนผสมนั้นเป็นส่วนผสมที่อยู่ในบัญชีการควบคุมของกระทรวงสาธารณสุขเช่นนี้ เครื่องสำอางชนิดนั้นก็ต้องเป็นเครื่องสำอางควบคุมไป

เครื่องสำอางในความควบคุมต้องประกอบด้วย

๑. มีเลขทะเบียนในเครื่องสำอางทุกชิ้น โดยระบุปีที่ได้รับอนุมัติจดทะเบียน

๒. ระบุวันเดือนปีที่ผลิตให้ชัดเจน

๓. ระบุส่วนผสมซึ่งเป็นตัว active

๔. ระบุปริมาณสุทธิ

สำนักงานควบคุมพวกเครื่องสำอางที่แอบผลิตเองตามบ้านได้ลำบากมาก พูดง่าย ๆ คือพวกผลิตเถื่อนนั่นเองแล้วที่เกิดปัญหาแก่ผู้บริโภค เช่น ซื้อครีมมาทาหน้าแล้วหน้าบวม ซื้อน้ำยามาดัดผมแล้วหนังหัวลอกออกมาเป็นกระจุก ๆ อะไร ๆ เทือกนี้ก็มาจากเครื่องสำอางผลิตเถื่อนทั้งสิ้น ด้วยประการฉะนี้ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จึงมีประกาศฉบับที่ ๑๓ ว่า ตั้งแต่ธันวาคม ๒๕๒๖ เป็นต้นไป เครื่องสำอางทุกชนิดทั้งประเภทที่ควบคุมและไม่ควบคุมต้องมีสลากกำกับเครื่องสำอางทุกชิ้น โดยระบุชื่อ ประเภท วิธีใช้

ปริมาณสุทธิ แหล่งผลิตที่ชัดเจนด้วย ขณะนี้อยู่ระหว่างการผ่อนผัน ถ้าออกกฎมาอย่างนี้ ผู้บริโภคก็สะดวกใจขึ้นอีกโข

งานของสำนักงานนี้ที่น่าสนใจอีกอย่างคือ การควบคุมยาเสพติดให้โทษและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทตามกฎหมาย เพื่อจำกัดชนิดและประมาณการใช้ยาเสพติดให้โทษ อะซิติค แอนไฮไดรท์ อะซิติลคลอไรด์ กัญชา และพืชกระท่อม หรือเพื่อจำกัดชนิดและประมาณการใช้วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทให้อยู่ในขอบเขตที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์เท่านั้น

งานของสำนักงานอาหารและยายังมีที่น่าสนใจอีกมาก เกินกว่าจะบรรจุลงในเนื้อที่อันจำกัดของคอลัมน์นี้ได้ แต่ก็อย่างที่ผู้เขียนเคยถูกท่านเลขาธิการ ชนะ คำบุญรัตน์ เตือนว่า

"หนูอย่าซักถามอะไรมากนัก ถ้าหนูรู้มากจะรับประทานอะไรไม่ลงเลยนะ" ท่านผู้อ่านก็เหมือนกัน หากไปทราบรายละเอียดของอาหาร ยา เครื่องสำอาง ยาเสพติดให้โทษ วัตถุที่ออกฤทธิ์อย่างลึกซึ้ง ทุกเนื้อถ้อยกระทงความแล้วเกิดกินไม่ได้นอนไม่หลับขึ้นมา จะเป็นกรรมของผู้เขียนซะเปล่า ๆ

อี๊ด บางขื่อ รายงาน

ขอแสดงความยินดีต่อผู้ดำเนินการวารสารข้าราชการ

จาก

ห.จ.ก. อิมปอร์ต สุขเกษม

๙๙/๗ ถนนวิสุทธิ์กษัตริย์

กรุงเทพ ๑๐๒๐๐

โทร. ๒๘๑-๑๘๖๗

ผู้แทนจำหน่าย นมผงเลี้ยงทารก s.26

นมผงธรรมดา มอลลี่

ธรรมะ

ปรมัตถธรรมสำหรับข้าราชการพลเรือน

พุทธทาสภิกขุ

คำว่า "ข้าราชการพลเรือน" คำนี้เป็นคำที่ต้องวินิจฉัยกันให้สมบูรณ์ เราควรจะมองกันให้ลึกซึ้งถึงธรรมชาติว่า คนทุกคนที่เป็นประชาชนคนไทยมีหน้าที่พัฒนาชาติจะเรียกตัวเองว่าข้าราชการหรือประชาชนก็ตามมีหน้าที่พัฒนาประเทศชาติ ถ้าเรานิยมหรือแยกเป็นข้าราชการทหารบ้าง ข้าราชการพลเรือนบ้าง โดยลืมไปว่าในยามสงครามทหารเป็นทหาร แต่ในยามที่ไม่มีสงครามทหารก็คือพลเรือนนั่นเอง และเป็นระยะที่ยาวนานกว่าระยะที่มีสงคราม บัดนี้ เราก็ได้เห็นทหารเข้ามาช่วยเหลือในกิจการพลเรือนมากขึ้น ดังนั้นข้าราชการทหารในยามที่ไม่มีสงครามก็ควรรับฟังในเรื่องนี้ เพื่อความเข้าใจอันดีและร่วมมือกับทุกคน เรากล่าวได้ว่าพลเรือนมีหน้าที่ภายในรั้วบ้าน ทหารมีหน้าที่ตามริมรั้วหรือนอกรั้วออกไปตามควรแก่กรณี แต่จะมีผลสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อร่วมมือกันทั้งสองหน้าที่ ดูแต่ม้าเรามี ๒ ชนิด ม้าไว้ลากรถตามถนนก็มี ม้าไว้ออกสงครามก็มีหรือแถมมีม้าเพื่อเล่นการพนันด้วย มีได้หลายชนิด แต่ก็ต้องจับต้องทำให้กลมกลืนกันจึงจะได้รับประโยชน์จากม้าอย่างนี้เป็นต้น ข้อสำคัญคือเราทุกคนอย่าลืมว่าเราทุกคนเป็นพลโลก หน้าที่ของพลเรือนขยายออกไปเป็นหน้าที่ของพลโลก เราต้องรับรู้ไปถึงความรอดของโลก ทั้งทหารและทั้งพลเรือน ต้องรับรู้หน้าที่ของพลโลก มิฉะนั้น เราจะคุ้มครองบ้านเรือนของเราได้โดยยาก ยิ่งบัดนี้แล้วโลกมันเล็กนิดเดียว จนเราไม่อาจจะแยกตัวเราออกจากใครหรือไม่มีใครจะแยกจากกันได้โดยเด็ดขาด ขอให้ถือเป็นหน้าที่ของคนทุกคนที่จะนึกถึงโลก เหมือนสมเด็จพระโลกนาถสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านมีหน้าที่จัดการคุ้มครองโลก ท่านจะเป็นข้าราชการพลเรือนด้วยหรือไม่ ก็ลองคิดดู เป็นข้าราชการของโลก เป็นข้าราชการของพระธรรมคุ้มครองโลกอยู่อย่างแท้จริง ถ้าคิดกันอย่างนี้แล้วก็จะเป็นการง่ายนิดเดียว ที่จะเป็นข้าราชการของประเทศไทย

ทีนี้มาดูกันถึงความหมายของคำว่า "ข้าราชการ" ควรจะรู้กันไว้ว่าข้าราชการนั้นถูกสงเคราะห์ไว้ในวรรณะกษัตริย์คือบุคคลที่มีหน้าที่ในการปกครอง การปกครองและการทหารเป็นหน้าที่ของวรรณะกษัตริย์ วรรณะโดยหน้าที่นี้เลิกไม่ได้ เขาเลิกกันแต่วรรณะโดยชาติกำเนิด ไม่ถือเอาชาติกำเนิดเป็นเครื่องหมายวรรณะ แต่เอาหน้าที่ที่กำลังกระทำอยู่เป็นเครื่องหมายของวรรณะ ทุกคนยังมีหน้าที่ จงดูหน้าที่ของเขาว่ามีหน้าที่ที่ควรสงเคราะห์เข้าในวรรณะไหน อย่าง

น้อยก็ควรดำรงตัวให้เหมาะสมกับการที่เป็นวรรณะนั้น จะเป็นคนไม่มีวรรณะนั้นไม่ได้ ไม่มีวรรณะตามหน้าที่นั้นไม่ได้ เท่ากับคนไม่มีอาชีพ หรือเป็นคนตายแล้ว วรรณะปกครอง วรรณะที่มีหน้าที่ปกครองนั้น มีหน้าที่ทำให้คนทุกคนร้องออกมาว่า พอใจ พอใจ ตามความหมายของคำว่า ราชา ราชา เป็นคำแรกหลุดออกมาจากปากของมนุษย์เมื่อได้รับการปกครองที่ดี คำว่า ราชา ราชา แปลว่า พอใจ พอใจ บัดนี้เรากระทำได้ตามนั้นหรือเปล่า คอยคิดดูให้ดี เดี๋ยวนี้ดูเถิดประชาชนยังมีความรู้สึกว่า รัฐบาลคือปรปักษ์ของประชาชน อยู่กันคนละฝ่ายคนละพวก คล้ายกับว่ามีประโยชน์อันขัดกัน ประชาชนเรียกรัฐบาลว่า หลวง หลวง หลวงท่านจะเอาอย่างนั้น หลวงท่านจะเอาอย่างนี้ ในความหมายเป็นฝ่ายตรงกันข้าม มีประชาชนกี่คนที่พูดว่ารัฐบาลของเรา แม้แต่คำพูดที่ใช้อยู่ในหนังสือราชการก็ยังแยกว่าของประชาชนบ้าง ของข้าราชการบ้าง ยังแยกข้าราชการกับประชาชนเป็นคนละพวก มีหน้าที่คล้าย ๆ กับว่า ต่อสู้กัน หรือเป็นปรปักษ์ต่อกัน ประชาชนยังใช้คำว่า หลวง หลวงท่านจะเอาอย่างนั้น หลวงท่านจะเอาอย่างนี้ หรือว่าหลวงไม่ช่วยเรา นี่เป็นสิ่งที่พิจารณาแล้วก็จะเห็นว่า ยังมีอะไรที่บกพร่องอยู่ ทำไมประชาชนจึงเรียกฝ่ายรัฐบาลว่า หลวง นั้นนะมีความหมายพิเศษไม่ต้องวินิจฉัยกันที่นี้ แต่ท่านทั้งหลายควรจะวินิจฉัยได้เอง

ที่นี้จะขอร้องให้พิจารณากันต่อไปว่า การศึกษาของเราไม่สมบูรณ์หรือจะเรียกว่าการศึกษาในโลกก็ได้ไม่สมบูรณ์ คือให้เรียนกันแต่หนังสือและอาชีพ เรียนหนังสือกันจนสุดที่จะเรียนได้ และก็เรียนอาชีพในรูปแบบเทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างมากมายมหาศาลลึกซึ้ง แต่มันก็ไม่สมบูรณ์ เพราะมันไม่ได้เรียนกันในข้อที่ว่าเราจะเป็นมนุษย์กันอย่างไร เราจะเป็นมนุษย์กันอย่างไรนี่เราไม่ได้เรียนการศึกษามันจึงไม่สมบูรณ์ มีลักษณะเหมือนกับว่าเป็นสุนัขที่หางด้วนไม่น่าดู หรือพระเจดีย์ยอดด้วนมันก็ไม่น่าดู การศึกษาไม่สมบูรณ์นี่แหละเป็นเหตุให้วรรณะประชาชนกับการปกครองเข้าใจกันไม่ได้ ประชาชนกับผู้ปกครองเข้าใจกันไม่ได้ว่าเราเป็นพลโลกด้วยกัน เป็นเพื่อนเกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน จึงไม่ได้ทำหน้าที่เพื่อหน้าที่และไม่ได้ทำหน้าที่ร่วมกัน เพราะการศึกษาไม่สมบูรณ์ ไม่ทำให้เราสำนึกในข้อนี้ แต่ละคนมุ่งทำประโยชน์ส่วนตน ทุกคนเป็นคนของประโยชน์ของตน ขออภัยใช้คำว่า เป็นคนของประโยชน์ของตน รายได้หรือเงินเดือนเขาไม่รู้ว่าหน้าที่ของมนุษย์ทุกชนิดล้วนแต่เป็นธรรม คือธรรม ธรรมะคือหน้าที่ที่มนุษย์จะต้องประพฤติในฐานะที่เป็นมนุษย์ ถ้ารู้ว่าการทำหน้าที่เป็นธรรมะแล้วจะบูชาหน้าที่จะพอใจในหน้าที่ และจะหาความสุขได้ที่โต๊ะทำงานนั่นเอง มีความสนุก มีความสุขที่โต๊ะทำงานก็ทำงานได้มาก เงินเดือนก็เหลือใช้ ไม่ต้องทำคอร์รัปชั่น เพราะเงินเดือนไม่พอใช้ นี่หาความสุขจากการทำงานที่โต๊ะทำงานนั้นเป็นการประพฤติธรรม ไม่ต้องทำคอร์รัปชั่นเพื่อไปหาความสุขจากสถานการมารมณ์จนเงินเดือนไม่พอใช้

ดูต่อไปในระบอบประชาธิปไตย ข้าราชการต้องรู้ว่า โต๊ะทำงานนั่นแหละคือ บัลลังก์ที่ประชาชนมอบให้ ดังนั้น พอเข้ามาในห้องทำงานก็ควรจะพนมมือให้แก่โต๊ะทำงาน ในฐานะเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และทำใจให้ถูกต้องว่าโต๊ะทำงานนี่คือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ประชาชนมอบให้ เหมือนกับพระในบางนิกายจะขึ้นเทศน์บนธรรมาสน์ก็เคารพธรรมาสน์ ทำอาการเคารพธรรมาสน์เสียก่อน เพราะธรรมาสน์เป็นสิทธิของพระพุทธองค์ที่จะประทับนั่งแสดงธรรม เราเป็นสาวกจะขึ้นไปนั่งต้องทำความเคารพธรรมาสน์เสียก่อน อย่างนี้

ประชาชนควรร่วมมือกับทางราชการในการต่อต้านอบายมุขทุกชนิด แม้เป็นอบายมุขที่รัฐบาลเป็นผู้จัดขึ้น

เป็นต้น ก็จะทำหน้าที่ของตนอย่างประณีตละเอียดลออลึกซึ้งมีผลสมบูรณ์ การทำให้ประชาชนน้ำตาตกถือว่าเป็นบาปมหันตโทษของข้าราชการ เมื่อแยกกันเป็นข้าราชการ และเป็นประชาชนแล้ว ขอให้รับรู้ว่าการทำให้ประชาชนน้ำตาตกนั้นเป็นบาปมหันตโทษของข้าราชการ

สิ่งที่มีเกียรติสูงสุดของมนุษย์คือการทำหน้าที่บริสุทธิ์ คือธรรมะ หรือการประพฤติธรรมต้องไม่เป็นคนรกโลกเพราะบกพร่องในหน้าที่ของมนุษย์คนหนึ่ง มนุษย์คนใดบกพร่องในหน้าที่ของมนุษย์คนนั้นได้ชื่อว่าเป็นคนรกโลก ครั้นบกพร่องแล้วก็ยังไม่ละอาย ไม่มีหิริ ไม่มีโอตตัปปะ นี่มันไม่เพียงแต่บกพร่อง มันกลายเป็นว่าไม่ทำหน้าที่เสียเลย ไปทำทุจริตแล้วยังส่งเสริมการทำทุจริต ระบบจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน ต้องสมบูรณ์จนป้องกันสิ่งเหล่านี้ได้อย่าให้เกิดขึ้น

ที่นี้มองดูกันในแง่ของประชาชนว่าการศึกษาที่ไม่สมบูรณ์นั้นประชาชนไม่ได้รู้ว่าประเทศชาติของเราร่วมกันกับรัฐบาลหรือกับข้าราชการ ประชาชนยังไม่ได้ถือว่ารัฐบาลหรือข้าราชการคือผู้ทำหน้าที่แทนเราเพื่อเราในการจรรโลงประเทศชาติซึ่งรวมเราด้วยกันทั้งหมด การเป็นประชาชนที่ดีก็คือการเป็นข้าราชการพลเรือนที่ดีคนหนึ่งด้วยเหมือนกัน ประชาชนมีหน้าที่จรรโลงประเทศชาติเช่นเดียวกับข้าราชการ ควรจะจัดประชาชนให้เป็นข้าราชการพลเรือนคนหนึ่งด้วย เพราะเป็นหน้าที่เพราะต้องรับผิดชอบร่วมกันและเท่ากัน ประชาชนควรร่วมมือกับทางราชการในการต่อต้านอบายมุขทุกชนิด แม้เป็นอบายมุขที่รัฐบาลเป็นผู้จัดขึ้น อบายมุขคือน้ำเมา เที่ยวกลางคืน ดูการเล่นเล่นการพนัน คบคนชั่วเป็นมิตร เกียจคร้านทำการงาน อบายมุข ๖ ประการ เป็นปากประตูแห่งอบาย สำหรับจะจมลงในไปในอบาย เราจะต้องรู้สำนึกในข้อนี้ รับผิดชอบกันในข้อนี้ ไม่โยนกลองไปมาให้แก่กันและกัน จนผลร้ายเกิดขึ้นเป็นส่วนรวม ประชาชนควรร่วมมือกันประท้วงสิ่งที่เป็นข้าศึกแก่ศีลธรรม เรียกร้องศีลธรรมให้มีมา ให้รัฐบาลปรับปรุงความมีศีลธรรมในประเทศชาติโดยรู้ว่า ศีลธรรมคือสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างตัวเอง ในการสร้างชาติหรือในการสร้างโลก เดี๋ยวนี้พิจารณาดูเถิด ความไม่มีศีลธรรมกำลังมีโทษร้ายอย่างไร การสหกรณ์ทำไม่ได้ การผลิตการเศรษฐกิจการเมืองการปกครองล้วนแต่โกง โกงคือเอาเปรียบ มุ่งหมายแต่การเอาเปรียบกันทั้งโลก นี่คือไม่มีศีลธรรม มันตั้งอยู่ไม่ได้ ระบบสหกรณ์นั้นเป็นระบบที่ดีที่สุดสำหรับมนุษย์แต่ก็เป็นไปไม่ได้ เพราะว่ามนุษย์ไม่มีศีลธรรม ต่อเมื่อมนุษย์มีศีลธรรม ระบบเช่นระบบสหกรณ์จึงจะเป็นไปได้ นี่ศีลธรรมจำเป็นในการสร้างตัวเองในการสร้างชาติและในการสร้างโลก ต้องช่วยกันผดุงศีลธรรมให้มีศีลธรรมรอบด้าน เรียกร้องให้รัฐบาลจัดตั้งกระทรวงศีลธรรมขึ้นควบคุมกระทรวงทั้งหลายให้บ้านเมืองเต็มไปด้วยศีลธรรม ระวังอย่าให้

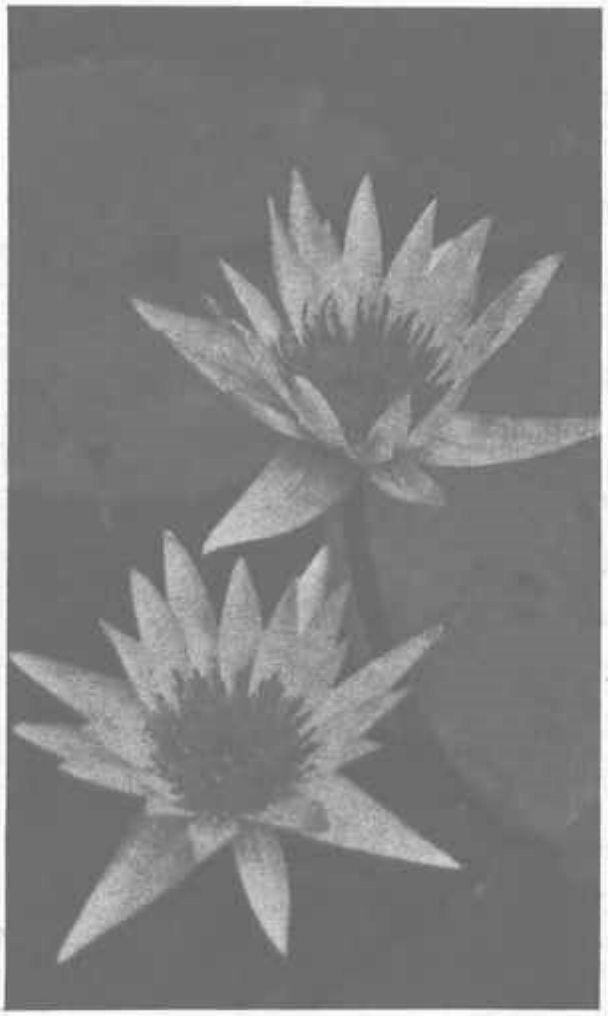

ศาสนาหมดเสียก่อนคอมมิวนิสต์มา มัวแต่พูดกันว่าคอมมิวนิสต์มาศาสนาหมด แต่เดี๋ยวนี้มันอยู่ในสภาพที่ว่าคอมมิวนิสต์ยังไม่ทันมาศาสนาก็จะหมดเสียแล้ว คือศีลธรรมไม่ปรากฏนั่นเอง ถือศีลข้อเดียวพอคือ ศีลรักผู้อื่น รักผู้อื่น รักผู้อื่น ถือศีลรักผู้อื่นแล้วมันก็ไม่ฆ่าใคร ไม่ลักขโมยใคร ไม่ทำกาเมสุมิจฉาจารา ต่อบุตรภรรยาของใคร ไม่หลอกลวงใคร ไม่ดื่มน้ำเมาให้ใครเขารำคาญ ศีลอื่น ๆ ทั้งหลายก็มีมาโดยครบถ้วน นี่แหละประชาชนควรจะสำนึกตนในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ รู้สึกว่าเราก็เป็นข้าราชการพลเรือนคนหนึ่งด้วยเหมือนกัน ไม่มีใครที่ไม่เป็นข้าราชการพลเรือน คือผู้มีหน้าที่ทำประเทศชาติให้ดำรงอยู่ได้ และให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ที่นี้จะมองดูกันทางด้านรวมกันทั้งข้าราชการและประชาชน เมื่อทำหน้าที่ร่วมกันรับผิดชอบร่วมกัน การศึกษาไม่สมบูรณ์ทำให้มองไม่เห็นถึงสิ่งจำเป็นหรือความถูกต้องในข้อนี้ ถ้าการศึกษาสมบูรณ์เราก็จะมีความรู้สึกอันถูกต้องร่วมกันได้ ทั้งข้าราชการและประชาชนล้วนแต่เป็นข้าราชการพลเรือน เราจะต้องถือธรรมะในข้อที่ว่า เป็นเพื่อนเกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน เป็นเพื่อนเกิดแก่เจ็บตายด้วยกันตามธรรมชาติ หรือแม้ในแง่ของการเมือง เราก็มีความรับผิดชอบเป็นตายด้วยกัน แล้วเราจะสูบเลือดกันอย่างไร จะเอาเปรียบกันได้อย่างไร จะเกลียดชังกันได้อย่างไร จะเป็นเราเป็นเขากันได้อย่างไร เราต้องพึ่งพาอาศัยกัน เพราะเราไม่อาจจะช่วยตัวเองได้เสมอไป เพราะว่าเรามีสติปัญญาไม่เท่ากัน เราจึงต้องแบ่งหน้าที่การงานกันทำ ตามชั้นเชิงแห่งสติปัญญา แต่ก็มีประโยชน์ร่วมกันยามที่จะแยกกันไม่ได้ ดูเถิดในโลกปัจจุบันนี้ เขาถือประโยชน์ของเขาเป็นพระเจ้า เขาบูชาประโยชน์ของเขาเป็นพระเจ้า พระเจ้าอย่างชนิดแต่ก่อนเก่านั้นตายหมดแล้ว เดี๋ยวนี้มีประโยชน์เป็นพระเจ้า กิเลสของมนุษย์กำลังครองโลก ทุกคนมีประโยชน์เป็นพระเจ้า เราจะพบกับเขาอย่างไรได้ ขอให้ระวังให้ดี ต้องระมัดระวังให้เกิดประโยชน์ร่วมกันด้วยกันทั้งสองฝ่าย เขาจึงจะยินดีคบกับเรา และเราก็ไม่ต้องถือหลักตามเขา เขาบูชาประโยชน์เป็นพระเจ้า เราบูชาความถูกต้องเป็นพระเจ้า บูชาธรรมะเป็นพระเจ้า

มาดูตัวเราเองให้ดีว่าชาวพุทธ ประชาชนชาวไทยที่เป็นชาวพุทธนี้เราถือพุทธศาสตร์ในการสร้างชาติ ไม่ใช่ถือไสยศาสตร์ พุทธศาสตร์เป็นของผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ไสยศาสตร์เป็นของผู้ยังหลับอยู่ คำว่าไสย แปลว่าหลับอยู่ ดีกว่าที่จะไม่มีเสียเลย ไสยแปลว่า ดีกว่าคือดีกว่าจะไม่มีอะไรเสียเลยแม้ว่ายังหลับอยู่

แต่เราต้องถือพุทธศาสตร์ไม่ใช่ไสยศาสตร์ อย่าทำพุทธศาสตร์ให้กลายเป็นไสยศาสตร์โดยไม่รู้สึกตัว มีคนพูดกันว่า ยุคนี้สร้างพระเครื่องขึ้นมามากมาย แต่ก็มีจำนวนอันธพาลในท้องถนนเพิ่มขึ้นมากมายเหมือนกัน อย่างกับจะแข่งขันกันทีเดียว เราสร้างพระเครื่องวัตถุแห่งการคุ้มครองขึ้นมา ต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักของพระพุทธศาสนา อย่าให้กลายเป็นไสยศาสตร์ไปเสีย ยังมีอะไรอีกมากที่ต้องระวังกันในข้อนี้ ประชาชนคนใดแขวนพระเครื่องผู้นั้นต้องเป็นข้าราชการพลเรือนที่ดี ข้าราชการพลเรือนของบ้านเมืองของประเทศชาติที่ดี ต้องรับผิดชอบในการพัฒนาชาติ ตำรวจหรือทหารแขวนพระเครื่องก็เพื่อคอยเตือนให้พิทักษ์ความเป็นธรรมและความยุติธรรมในโลกอย่างเอาชีวิตเข้าแลกไม่ใช่แขวนเพียงเพื่อแก้ความขี้ขลาด เพราะไม่เห็นคุณค่าของธรรมที่มีค่ายิ่งกว่าชีวิต ถ้าเรามีการศึกษาถูกต้องและสมบูรณ์ ปัญหาเหล่านี้จะไม่เกิดขึ้นทั้งฝ่ายข้าราชการและฝ่ายประชาชน

สรุปความได้ว่า ประชาชนก็ดี ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการทหารก็ดี ล้วนแต่มีความรับผิดชอบร่วมกันในการป้องกันประเทศชาติ แม้พระเจ้าพระลงฆ์ทุกองค์มีหน้าที่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมอันนี้อย่างถูกต้อง อย่างเป็นธรรมช่วยให้ธรรมะครองเมือง ให้ธรรมะครองเมือง ให้ธรรมะครองโลก สมตามความมุ่งหมายของพระธรรมหรือของพระศาสนา ประเทศที่พัฒนาอย่างยิ่งเจริญด้วยวัตถุอย่างยิ่งในโลกนี้ก็มีอยู่หลายประเทศ จงมองดูว่าในประเทศเหล่านั้นมีสันติสุขอะไรกัน มีสันติสุขชนิดไหนที่พอจะดูเป็นตัวอย่าง ดูเหมือนจะยังยุ่งยากเดือดร้อนยิ่งกว่าประเทศที่ด้อยพัฒนาเสียด้วยซ้ำไป เราจงเป็นตัวของตัวเองที่ประกอบอยู่ด้วยธรรม ตามคำสั่งสอนของสมเด็จพระบรมศาสนาสัมมาสัมพุทธเจ้ากันเถิด ธรรมะที่จะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ก็คือธรรมะที่เรียกว่าฆราวาสธรรม ฆราวาสธรรม อาศัยธรรมะนี้แล้วจะแก้ปัญหาได้หมด จะสร้างความเจริญได้ทั้งทางโลกียะ และทางโลกุตระ ฆราวาสอาศัยฆราวาสธรรมนี้เถิด มีพระบาลีว่า ยสฺส เสเต จตุโรธมฺมา สุทธสฺส ฆรเมสิโน สจฺจ ธมฺโม ฐิติจาโค สเวเปจฺจ น โสจติ ว่าธรรมะ ๔ ประการ คือ สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ มีในฆราวาสผู้ครองเรือนแล้ว เขามีแล้วเขามีธรรมะ ๔ ประการนี้แล้ว เขาจะไม่เศร้าโศก คือจะไม่มีปัญหา จะไม่มีความทุกข์ยากแต่ประการใด เจริญด้วยโลกียประโยชน์ในโลกนี้ และถ้าต้องการเจริญในทางโลกุตรประโยชน์ก็ทำได้ ขอให้พิจารณาดูให้ดี

สัจจะคือความจริง จริงต่อทุกสิ่ง และจริงที่สำคัญที่สุดก็คือจริงต่อความเป็นมนุษย์ของตนเอง จริงต่อความเป็นมนุษย์ของตนเอง และก็ไม่มีทำอะไรผิด การที่จะมีสัจจะหรือจริงอยู่ได้ต้องมี ทมะ คือบังคับตนเอง จิตที่มีกิเลสนั้น มันเหมือนกับช้างตกมัน ต้องเป็นควาญช้างที่ฉลาดจึงจะบังคับมันได้ ถ้าเป็นควาญช้างที่โง่เขลาก็มีแต่ช้างจะฆ่าเสียเท่านั้น จึงต้องมีการบังคับอย่างฉลาด เมื่อมีการบังคับแล้วก็ย่อมมีการเหน็ดเหนื่อยเจ็บปวด จึงต้องมีขันติ คือความอดกลั้นอดทน ทนได้ เพื่อจะมีการบังคับตัวอยู่ได้ตามสัจจะอันนั้น ต้องอดทน ทนได้ ทุกอย่างทุกประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือทนต่อการบีบคั้นของกิเลส แต่ทีนี้เพื่อมิให้ทนมากเกินไปจนทนไม่ไหว ก็มีจาคะ จาคะคือบรรเทากิเลส สละกิเลส สละสิ่งที่ไม่ควรมีอยู่ในจิตใจออกไปเสียจากจิตใจอยู่เรื่อย ๆ ถ้าทำอย่างนี้แล้วประโยชน์ทั้งทางโลกียะ และทางโลกุตระก็มีได้แก่ฆราวาสผู้นั้น ฆราว่าสธรรมจึงจำเป็นสำหรับฆราวาสในที่ทุกสถาน และยังมีพระพุทธภาษิตที่น่าสนใจอยู่ข้อหนึ่งว่า อิงฺค อณฺเณ ติปุจฺฉสฺสุ ปุถูสมณพรหมเณ

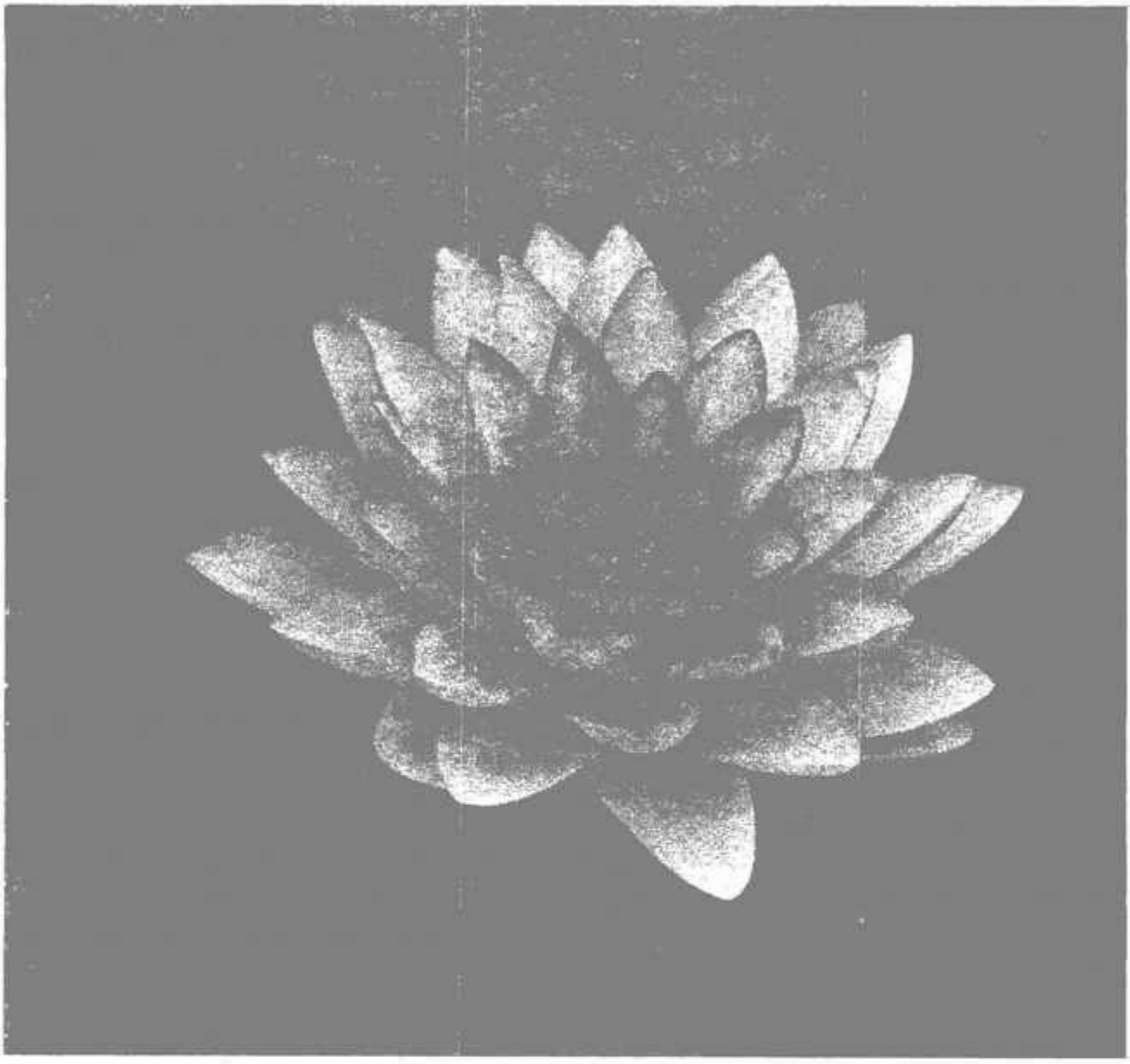

ยทิ สจฺจา ธมฺมจาคา ภิยฺโย จ วิสติ คือทรงท้าว่าให้ไปถามสมณพราหมณ์เหล่าอื่นเป็นอันมากในโลกนี้ดูเถิดว่า สำหรับชมพูทวีปแล้วยังมีธรรมะไหนที่ดียิ่งไปกว่า สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ พระพุทธองค์ทรงท้าไว้อย่างนี้ ให้ไปถามสมณพราหมณ์ผู้รู้ทั้งโลกดูว่าสำหรับชมพูทวีปแล้วมีธรรมะไหนประเสริฐกว่าธรรมะ ๔ ประการนี้ ขอให้พระชาวไทยพุทธบริษัทจงถือเอาของขวัญที่พระพุทธองค์ทรงประทานไว้สำหรับโลกและพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้ทรงแนะนำให้ใช้ธรรมะ ๔ ประการนี้ เป็นเครื่องจรรโลงประเทศชาติและแก้ปัญหาของประเทศชาติ ซึ่งควรจะเคารพรับถือเป็นอย่างยิ่ง

ข้าราชการพลเรือนจะต้องสำนึกถึงธรรมะสำหรับชมพูทวีปที่จะใช้เมื่อมาถึงวันเช่นวันนี้ แก้ประโยชน์และใช้แก้ปัญหา ได้ทุกอย่างทุกประการ และจะนำมาซึ่งประโยชน์ทุกอย่างทุกประการพร้อมๆ กันไป

บทวิเคราะห์

วินัย กับ กฎหมายล้างมลทิน

น.๗๖๐

(เริ่มลงฉบับเดือนมิถุนายน๒๖)

ความระมัดระวังในการรับบรรดุผู้เคยออกจากราชการเพราะกระทำผิดวินัยแล้วกลับเข้ารับราชการอีก แม้ว่าผู้ถูกลงโทษทางวินัยถึงออกจากราชการเพราะกระทำผิดวินัยจะไม่ตกเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ ตามมาตรา ๔๔ (๑๐)(๑๑)(๑๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ เพราะได้รับล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ พ.ศ. ๒๔๙๙ แล้ว แต่ผู้นั้นอาจตกเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ ตามมาตรา ๔๔ (๖) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ก็ได้ ถ้าหากการกระทำอันเป็นเหตุให้ถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการนั้น เป็นการบกพร่องในศีลธรรมอันดี เพราะการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ นั้น ล้างแต่เฉพาะโทษเท่านั้น ไม่ได้ล้างการกระทำผิดนั้นด้วย (หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นว ๒/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔)

๗. ระหว่างนั้นเองส่วนราชการต่างก็ส่งปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนกับพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ มาขอให้ ก.พ.พิจารณาวินิจฉัยเพื่อถือปฏิบัติต่อไป ซึ่ง ก.พ. ได้พิจารณาวินิจฉัยให้ความเห็นไว้ดังนี้

๗.๑ ตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๔ บัญญัติว่า "ให้ล้างมลทินให้แก่บรรดาผู้ถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ และผู้ถูกลงโทษเพราะประพฤติชั่วถึงต้องออกจากองค์การรัฐบาล องค์การสาธารณะเทศบาล หรือสุขาภิบาล ตลอดจน

โทษทางวินัยอย่างอื่น ซึ่งกระทำผิดก่อนวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๙ และได้ถูกลงโทษก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแล้วแต่กรณี โดยให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยต้องถูกลงโทษทางวินัย" นั้น คำว่า "ถูกลงโทษ" นี้ หมายความถึงวันออกคำสั่งหรือวันรับทราบคำสั่ง หรือวันที่ระบุในคำสั่ง หรือวันใด ตัวอย่าง เช่น

ก. กระทำผิดก่อนวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๙ ผู้บังคับบัญชาได้ออกคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๐๐ ให้ไล่ออกตั้งแต่วันรับทราบคำสั่ง และปรากฏว่าผู้นั้นได้รับทราบคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๐ ดังนี้จะถือว่าวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๐๐ วันออกคำสั่งเป็นวันถูกลงโทษ หรือจะถือวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๐ วันรับทราบคำสั่งเป็นวันถูกลงโทษ ถ้าถือวันออกคำสั่งคือวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๐๐ ผู้นั้นก็ได้รับล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ แต่ถ้าถือวันรับทราบคำสั่งคือวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๐ เป็นวันถูกไล่ออก ก็ไม่ได้รับการล้างมลทิน

ข. กระทำผิดก่อนวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๙ ออกคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๐ ให้ไล่ออกตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๐๐ ซึ่งเป็นวันสั่งพักราชการดังนี้จะถือวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๐ หรือวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๐๐ เป็นวันถูกลงโทษ

ปัญหากรณีนี้ ก.พ. (ประชุมครั้งที่ ๒๓/๒๕๐๐ วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๐๐) ได้พิจารณาแล้วมีมติว่า

ก. กรณีกระทำผิดก่อนวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๙ ผู้บังคับบัญชาได้ออกคำสั่งลงโทษก่อนวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๐๐ แต่ให้ลงโทษตั้งแต่วันรับทราบคำสั่ง ซึ่งเป็นภายหลังวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๐๐ นั้น กรณีเช่นนี้ถือว่าถูกลงโทษตั้งแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง ไม่ใช่วันที่คำสั่งออก จึงต้องถือว่าถูกลงโทษวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๐ จึงไม่ได้รับล้างมลทิน

ข. กรณีกระทำผิดก่อนวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๙ ผู้บังคับบัญชาได้ออกคำสั่งลงโทษหลังวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๐๐ แต่ให้ลงโทษย้อนหลังไปก่อนวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๐๐ นั้น กรณีเช่นนี้ถือว่าถูกลงโทษตั้งแต่วันที่ระบุในคำสั่งให้ลงโทษย้อนไปนั้น ไม่ใช่วันที่คำสั่งออก จึงต้องถือว่าถูกลงโทษในวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๐๐ จึงได้รับล้างมลทิน

๗.๒ ข้าราชการถูกฟ้องคดีอาญาก่อนวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๙ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยกระทำผิดลงโทษปรับสถานเดียว จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ ยกฟ้อง โจทก์ฎีกา ศาลฎีกา พิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น คำพิพากษาของศาลฎีกาลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๐๐ แต่ศาลชั้นต้นได้อ่านคำพิพากษาให้คู่ความฟัง เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๐๐ ดังนี้ คำพิพากษาของศาลจะเกิดผลบังคับตามความในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ พ.ศ. ๒๔๙๙ ในวันที่ที่ลงในคำพิพากษาของศาลฎีกา หรือในวันที่ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาให้คู่ความฟัง

ปัญหาข้อนี้ ก.พ.ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า คำพิพากษาของศาลจะบังเกิดผลบังคับในวันที่ศาลล่างอ่านคำพิพากษาของศาลฎีกาให้คู่ความฟัง ไม่ใช่วันที่ลงไว้ในคำพิพากษาของศาลฎีกา กรณีดังกล่าวจึงไม่เข้าข่ายได้รับล้างมลทิน เพราะศาลอ่านคำพิพากษาภายหลังวันใช้พระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ พ.ศ. ๒๔๙๙ (สำนักงาน ก.พ.ตอบข้อหารือ จังหวัดศรีสะเกษ ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ ๒๘๘๑๕/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๐๐)

๗.๓ ข้าราชการพลเรือนผู้หนึ่งถูกจังหวัดลงโทษตัดเงินเดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๔๗๙ แต่กรมเจ้าสังกัดเห็นว่ายังไม่เหมาะสม ควรลงโทษเป็นปลดออกจากราชการ อ.ก.พ.กระทรวงเห็นชอบด้วย กรมเจ้าสังกัดจึงได้ออกคำสั่งลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๐๐ (ก่อนวันพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ ใช้บังคับ) สั่งปลดข้าราชการผู้นั้นออกจากราชการ ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๐๐ (หลังวันที่พระราชบัญญัติล้างมลทินฯ ใช้บังคับ) ดังนี้คำสั่งปลดจะมีผลบังคับตามกฎหมายหรือไม่

ปัญหาข้อนี้ ก.พ.ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า เมื่อข้าราชการผู้นั้นถูกลงโทษตัดเงินเดือน และโทษตัดเงินเดือนนั้นได้รับล้างมลทิน ตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ พ.ศ. ๒๔๙๙ แล้ว ผู้บังคับบัญชาก็ไม่อาจสั่งอย่างใดเกี่ยวกับการลงโทษได้อีก คำสั่งที่ให้ปลดออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๐๐ ซึ่งเป็นวันหลังจากที่พระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ พ.ศ. ๒๔๙๙ มีผลใช้บังคับแล้ว คำสั่งปลดออก กรณีนี้จึงไม่มีผลใช้บังคับ (สำนักงาน ก.พ.ตอบข้อหารือกระทรวงศึกษาธิการ ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ ๒๘๓๑๐/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๐๐)

๗.๔ ข้าราชการที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษในคดีความผิดอาญา แต่ได้รับล้างมลทิน ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ แล้ว ผู้บังคับบัญชาจะนำเอาการกระทำอันเป็นเหตุให้ถูกฟ้องศาล และถูกลงโทษตามกฎหมายนั้น มาพิจารณาลงโทษทางวินัยต่อไปอีกได้หรือไม่

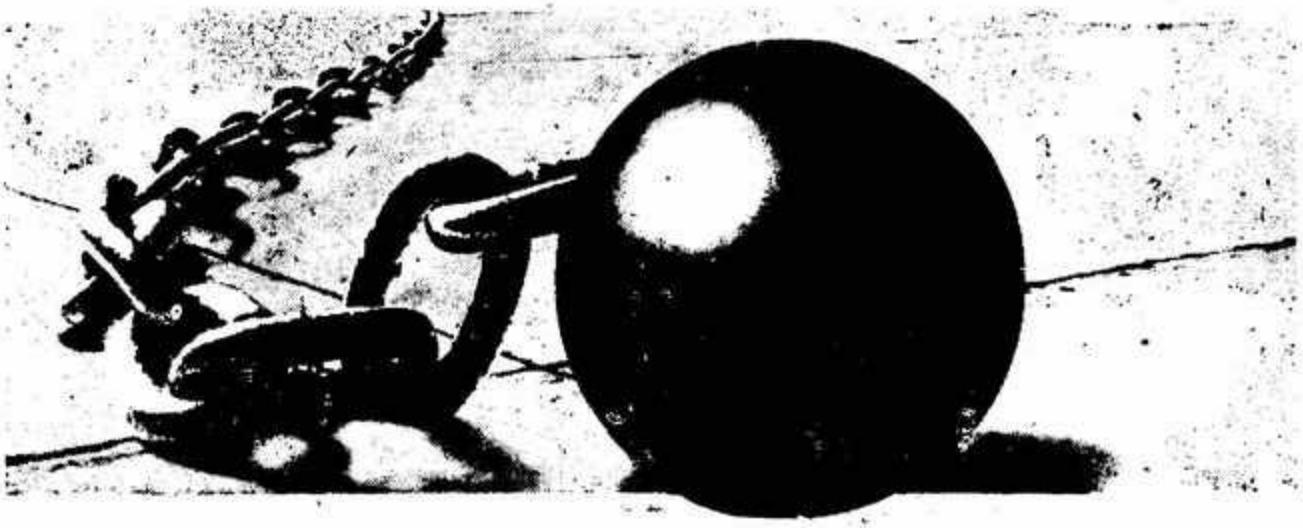

ตัวอย่างเช่น นาย ก. ถูกศาลลงโทษปรับฐานลักลอบเล่นการพนันสลากกินรวบเมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๔๙๘ และได้รับล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ แล้ว แต่ยังมิได้ดำเนินการสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัยแต่อย่างใด พระราชบัญญัติล้างมลทินฯ ก็ประกาศใช้บังคับเสียก่อน ดังนี้ผู้บังคับบัญชาจะนำเอาความผิดฐานลักลอบเล่นการพนันสลากกินรวบ ซึ่งมีความผิดตามมาตรา ๗๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ มาพิจารณาลงโทษทางวินัยอีกได้หรือไม่

ปัญหาข้อนี้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาวินิจฉัยให้ความเห็นไว้ว่า ผลการล้างมลทินตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาส

ครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ พ.ศ. ๒๔๙๙ ไม่ตัดสิทธิผู้บังคับบัญชาในอันที่จะนำการกระทำอันเป็นเหตุให้ถูกฟ้องศาล และถูกลงโทษตามกฎหมายนั้นมาพิจารณาลงโทษทางวินัยต่อไป เพราะการล้างมลทินตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ ดังกล่าวมีผลแต่เพียงว่า ให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำผิดในคดีนั้น ๆ เท่านั้น แต่ไม่รวมถึงการลบล้างการกระทำอันเป็นผิดเสียทีเดียว การกระทำนั้นยังคงมีอยู่เช่นเดิมและเป็นมูลเหตุที่จะให้มีการพิจารณาลงโทษทางวินัยได้ ถ้าหากว่าผู้กระทำผิดวินัยยังมิได้รับการล้างมลทินตามนัยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทิน ดังนั้นตามตัวอย่าง จึงนำความผิดฐานเล่นการพนันตามมาตรา ๗๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ มาพิจารณาลงโทษทางวินัยได้อีก

๗.๕ ข้าราชการผู้ถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ อุทธรณ์คำสั่งลงโทษต่อนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๑๐๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ไว้ และการพิจารณาอุทธรณ์ยังไม่เสร็จสิ้น ทางการก็ประกาศใช้พระราชบัญญัติล้างมลทินฯ ฉบับนี้จึงเป็นการสมควรหรือไม่ที่จะนำบทบัญญัติ ตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฉบับนี้ มาประกอบการพิจารณาลดหย่อนผ่อนโทษในการพิจารณาอุทธรณ์

ปัญหาข้อนี้ ก.พ.ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า การล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินฯ ให้ล้างโทษที่ลงไปแล้ว และเมื่อล้างโทษแล้วก็ไม่มีโทษที่จะพิจารณาลดหย่อนอย่างใดอีก ส่วนเรื่องที่มีการอุทธรณ์คณะกรรมการกฤษฎีกาเคยพิจารณามีความเห็นไว้ว่า "ในกรณีที่มีการลงโทษข้าราชการก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ พ.ศ. ๒๔๙๙ ใช้บังคับ แต่กรณียังอยู่ในระหว่างที่ใช้สิทธิอุทธรณ์หรือกำลังอุทธรณ์อยู่ การลงโทษนั้นจึงยังไม่มีผลบังคับเด็ดขาด การล้างมลทินให้แก่ข้าราชการผู้นั้น ก็ไม่อาจกระทำได้และต้องรอการล้างมลทินไว้จนกว่าจะได้มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ว่าข้าราชการผู้นั้นมีความผิดหรือไม่ ถ้าวินิจฉัยว่าไม่มีความผิดก็ไม่มีมลทินที่จะล้างตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ พ.ศ. ๒๔๙๙" ทั้งนี้เป็นการสนับสนุนให้เห็นว่า ถ้าวินิจฉัยอุทธรณ์ว่าไม่ผิด ก็ไม่มีโทษที่จะลบล้าง หรือลดหย่อนแต่อย่างใด แต่ถ้าวินิจฉัยว่าผิดอันควรได้รับโทษตามที่ผู้บังคับบัญชาสั่งการไป โทษนั้นก็ได้รับล้างมลทินไปแล้ว ย่อมไม่อยู่ในฐานะที่จะพิจารณาลดหย่อนผ่อนโทษแต่อย่างใด (สำนักงาน ก.พ.ตอบข้อหารือ คุรุสภา ข้อ ๑ ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ ๒๐๑๒/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๐๔)

๘. ต่อมาปี พ.ศ.๒๕๒๕ กรุงรัตนโกสินทร์ได้ลถาปนามาครบ ๒๐๐ ปี ทางราชการจึงได้จัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ และเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี ทางราชการเห็นสมควรที่จะให้มีการล้างมลทิน ให้แก่ผู้ต้องโทษตามคำพิพากษาในคดีความผิดต่าง ๆ ซึ่งได้พ้นโทษแล้ว และผู้ถูกลงโทษทางวินัยของกระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ซึ่งได้รับการลงโทษทางวินัยไปแล้ว เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้มีสิทธิสมบูรณ์เช่นเดียวกับบุคคลทั้งหลายซึ่งไม่เคยรับโทษ จึงได้ตราพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ขึ้น (ประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๐ ตอนที่ ๓๔ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๒๖)

๙. พระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ มีหลักการสำคัญสรุปความได้ ดังนี้

๙.๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (มาตรา ๒) คือเริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๒๖

๙.๒ คำว่า "ผู้ต้องโทษ" หมายถึง บุคคลดังต่อไปนี้

๙.๒.๑ ผู้ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษหรือให้กักกัน

๙.๒.๒ ผู้ถูกลงโทษตามมาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๒ และ พ.ศ. ๒๕๑๕

๙.๒.๓ ผู้ถูกลงโทษตามมาตรา ๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๙

๙.๒.๔ ผู้ถูกลงโทษตามมาตรา ๒๗ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๐

๙.๒.๕ ผู้ถูกลงโทษตามมาตรา ๒๐๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ และ

๙.๒.๖ ผู้ถูกลงโทษตามคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิวัติ หรือหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน (มาตรา ๓ วรรคแรก)

๙.๓ คำว่า "ผู้ถูกลงโทษทางวินัย" หมายถึงบุคคลดังต่อไปนี้

๙.๓.๑ ข้าราชการหรือลูกจ้างของกระทรวง ทบวง กรม ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และ ผู้ปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจ ซึ่งถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์เพราะกระทำผิดวินัยตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานหรือรัฐวิสาหกิจดังกล่าว และ

๙.๓.๒ ผู้ถูกลงโทษตามคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิวัติ หรือหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในลักษณะทำนอง

เดียวกับโทษทางวินัย (มาตรา ๓ วรรคสอง)

๑๐. ผลของการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ มีดังนี้

๑๐.๑ ผู้ต้องโทษในกรณีความผิดต่าง ๆ ซึ่งจะได้รับล้างมลทิน โดยให้ถือว่ามิได้เคยถูกลงโทษในความผิดนั้น จะต้องเข้าเกณฑ์ดังนี้

๑๐.๑.๑ ต้องเป็นความผิดที่ได้กระทำผิดก่อนหรือในวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๒๕ และ

๑๐.๑.๒ ได้พ้นโทษไปก่อนแล้วหรือในวันที่พระราชบัญญัติล้างมลทินฯ ฉบับนี้ใช้บังคับหรือซึ่งได้พ้นโทษไปโดยผลแห่งพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๒๕ (มาตรา ๔)

๑๐.๒ ผู้ถูกลงโทษทางวินัยซึ่งจะได้รับล้างมลทินโดยให้ถือว่า มิเคยถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ทางวินัย จะต้องเข้าเกณฑ์ดังนี้

๑๐.๒.๑ ต้องเป็นกรณีความผิดทางวินัย ซึ่งได้กระทำก่อน หรือในวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๒๕ และ

๑๐.๒.๒ ได้ถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ก่อน หรือในวันที่พระราชบัญญัติล้างมลทินฯ ฉบับนี้ใช้บังคับ (มาตรา ๕)

(โปรดติดตามต่อฉบับหน้า)

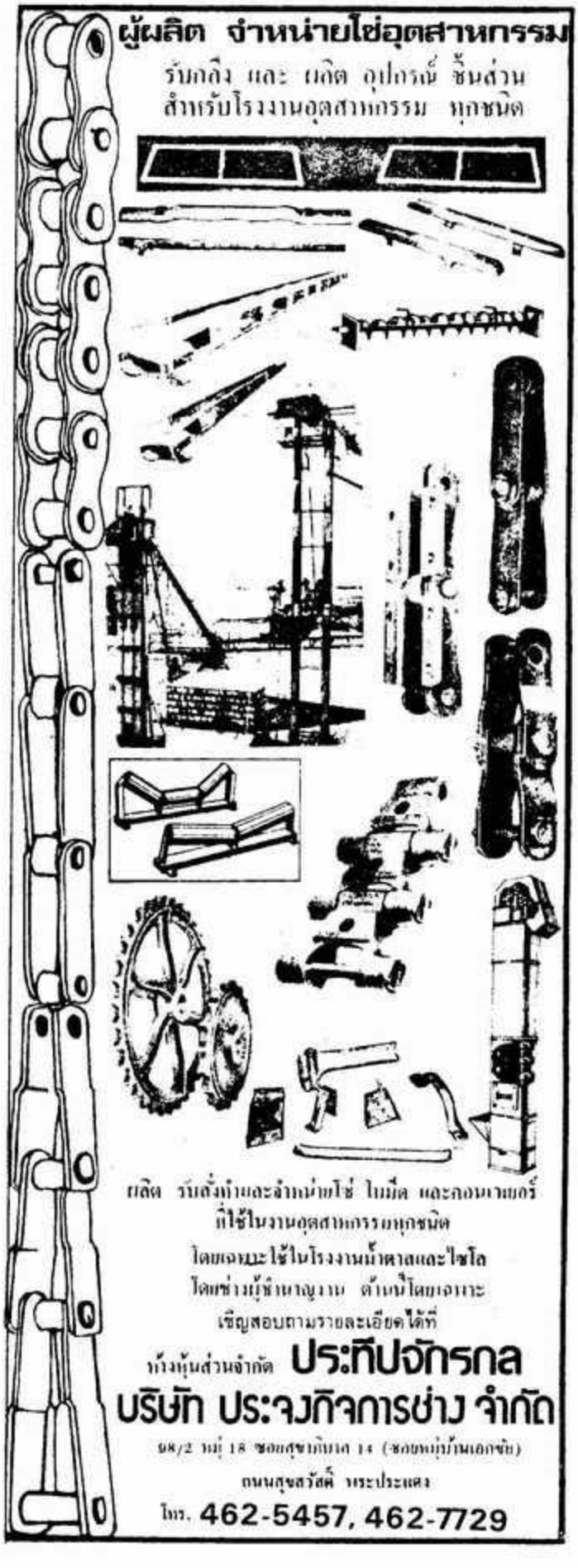

ปัญหาระเบียบข้าราชการพลเรือน

ผู้ตอบปัญหาประจำ

สำนักงาน ก.พ.

วันชัย ตันติสุข

วีระ ไชยธรรม

ประพาส ทองศักดิ์

สมเกียรติ ชุมวิสูตร

กรมบัญชีกลาง

ผาสุกนิตย์ ปิณฑะรุจิ

สมพงษ์ วัฒนสุระ

การนำผลการสอบคัดเลือกของตำแหน่งหนึ่งไปใช้เลื่อนในอีกตำแหน่งหนึ่ง

๑ ผู้ถาม : นายเลียบ พานิช

กระผมขอเรียนถามเกี่ยวกับการแต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นด้วยเหตุดังนี้คือ

๑) เมื่อก่อนกระผมดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการระดับ ๓ เลขที่ ๔๓๓๓๐ สำนักงานส่งเสริมวิชาการและบริการสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครศรีธรรมราช จนถึงปัจจุบัน

๒) ต่อมากระผมได้ทำเรื่องราวส่งเข้ากระทรวงขอขยายตำแหน่งของตำแหน่งเลขที่ ๔๓๓๓๐ จากตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ ๓ เป็นเจ้าหน้าที่ธุรการ ๔ และขอเปลี่ยนชื่อในการบริหารงานจากเจ้าหน้าที่ธุรการ เป็นเจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ

๓) ได้รับแจ้งจากกระทรวงว่า ก.พ.อนุมัติให้ตำแหน่งเลขที่ ๔๓๓๓๐ เปลี่ยนจากเจ้าหน้าที่ธุรการ ๓ เป็นเจ้าหน้าที่บริหารธุรการ ๔ มีผลใช้แต่งตั้งได้ไม่ก่อนเดือนตุลาคม ๒๕๒๔

๔) ในระหว่างที่ตำแหน่งเลขที่ ๔๓๓๓๐ ที่กระผมดำรงตำแหน่งอยู่เป็นตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ ๓ นั้น กระทรวงได้ประกาศสอบตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ ๔ กระผมสอบได้ ประกาศผลสอบตั้งแต่วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๒๔

กระผมจึงขอเรียนถามว่า

(๑) การเลื่อนขึ้นแต่งตั้งเป็นระดับ ๔ จะอาศัยผลการสอบในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ ๔ มาแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๔ ได้หรือไม่ เพราะเป็นตำแหน่งเลขที่เดียวกันที่ได้รับการเปลี่ยนชื่อการบริหารงาน

(๒) คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งก็เข้าหลักเกณฑ์ คือ ดำรงตำแหน่งในระดับ ๓ มาแล้วเกินกว่า ๒ ปี

(๓) ขั้นตอน วิธีการ ดำเนินการอย่างไร ขอกรุณาตอบให้กระผมทราบละเอียดด้วย

ตอบ

ปัญหาที่ว่าจะนำผลการสอบคัดเลือกในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ ๔ มาแต่งตั้งในตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๔ ได้หรือไม่นั้น ขอเรียนว่า โดยที่มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติว่า การเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นโดยวิธีการสอบคัดเลือกนั้น ให้เลื่อนและแต่งตั้งจากผู้สอบคัดเลือกเพื่อดำรงตำแหน่งนั้นได้ ซึ่งหมายความว่า ผลการสอบคัดเลือกในตำแหน่งใดจะใช้แต่งตั้งได้เฉพาะตำแหน่งนั้นเท่านั้น จะนำไปแต่งตั้งในตำแหน่งอื่นหาได้ไม่ ฉะนั้น กรณีตามปัญหานี้จึงไม่อาจนำผลการสอบคัดเลือกในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ ๔ มาแต่งตั้งในตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๔ ได้

อย่างไรก็ดี โดยที่ ก.พ.ได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๕๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้นไว้ตามข้อ ๒.๓.๔ ของหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๑๑/ว.๒๙ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๒๑ ว่า การเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับ ๔ ของสายงานที่เริ่มต้นจากระดับ ๔ ขึ้นไป ที่มิใช่ตำแหน่งในสายงานแพทย์ ฯลฯ (เช่น การเลื่อนขึ้นดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๔ เป็นต้น) ให้เลื่อนและแต่งตั้งโดยวิธีการสอบคัดเลือก และข้อ ๔ ของหนังสือเวียนดังกล่าวกำหนดว่า ในกรณีที่กำหนดให้เลื่อนและแต่งตั้งโดยวิธีการสอบคัดเลือก หากมีเหตุผลและความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะเลื่อนและแต่งตั้งโดยวิธีการคัดเลือก ก็ให้ทำความตกลงกับ ก.พ.ก่อนเป็นราย ๆ ไป ฉะนั้น กรณีตามปัญหานี้ หากกรมเจ้าสังกัดพิจารณาเห็นว่ามีเหตุผลและความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องแต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๔ จากผู้ที่สอบคัดเลือกได้ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ ๔ แล้ว ก็อาจขอทำความตกลงกับ ก.พ.เพื่อคัดเลือกและเลื่อนผู้ที่สอบคัดเลือกได้ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ ๔ ดังกล่าว ขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ ๔ ได้ แต่เมื่อขอไปแล้ว ก.พ.จะอนุมัติหรือไม่นั้นเป็นเรื่องที่อยู่ในดุลพินิจของ ก.พ.

---

๒ ได้รับล้างมลทินแล้วจะกลับเข้ารับราชการได้อย่างไร

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๑๗๕๖

ข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัยให้ออกจากราชการ เมื่อได้รับการล้างมลทินโทษตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปีแล้ว หากมีความประสงค์จะขอกลับเข้ารับราชการ จะมีขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติอย่างไรบ้าง

ตอบ

ข้าราชการที่ได้รับการล้างมลทินตามปัญหานี้ ถือว่าไม่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการรับราชการอีกต่อไป และมีสิทธิที่จะขอกลับเข้ารับราชการได้เช่นเดียวกับผู้ที่ออกจากราชการเพราะการลาออก กล่าวคือ ผู้ที่ประสงค์จะขอกลับเข้ารับราชการจะต้องติดต่อยื่นเรื่องราวขอกลับเข้ารับราชการต่อส่วนราชการที่ประสงค์จะกลับเข้าไป เช่นเดียวกับผู้ที่ออกจากราชการเพราะการลาออกทุกประการ ซึ่งไม่จำเป็นว่าจะต้องขอกลับเข้าที่ส่วนราชการเดิม จะขอกลับที่ส่วนราชการใดก็ได้ แต่เมื่อยื่นเรื่องขอกลับแล้ว ส่วนราชการนั้นจะรับกลับหรือไม่ก็ได้ (ถ้ามีผู้สอบแข่งขันหรือผู้สอบคัดเลือกได้ในตำแหน่งที่ขอบรรจุกลับขึ้นบัญชีรอการบรรจุหรือรอเลื่อนตำแหน่งอยู่ จะรับบรรจุกลับไม่ได้) ถ้าส่วนราชการนั้นไม่รับบรรจุกลับ ก็อาจไปยื่นขอบรรจุกลับที่ส่วนราชการอื่นได้อีก

สำหรับแบบคำขอบรรจุกลับเข้ารับราชการนั้น ก็ใช้แบบที่ ก.พ.กำหนดไว้ท้ายหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๗๑๑/ว.๘ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๒๓ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ส่วนผู้ที่ออกจากราชการไปในขณะใช้บังคับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งจะต้องขอบรรจุกลับตามมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ก็อาจใช้แบบคำขอบรรจุกลับดังกล่าวได้โดยอนุโลม

๓ ได้รับล้างมลทินแล้วจะกลับเข้ารับราชการได้อย่างไร

ผู้ถาม : สมาชิกเมืองเชียงใหม่

กระผมรับราชการในตำแหน่งพนักงานธุรการ ๒ อัตราเงินเดือนครั้งสุดท้าย ๑,๓๗๕ บาท (๑ มี.ค. ๑๙) ได้ถูกต้องหาคดี ความผิดต่อหน้าที่ราชการ ศาลฎีกาได้พิพากษาตัดสินจำคุกเป็นเวลา ๑๒ ปี ๖ เดือน ตั้งแต่ ๔ มกราคม ๒๕๒๐ เป็นต้นมา ได้รับการพักการลงโทษตามกฎหมายราชทัณฑ์ ให้พักการลงโทษได้ตั้งแต่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๒๔ ซึ่งจะมีโทษจริงต้องจำคุกไปอีก ๑ ปีเศษ และได้รับพระราชทานอภัยโทษเนื่องในโอกาสฉลองกรุงฯ ๒๐๐ ปี เมื่อ ๖ เมษายน ๒๕๒๕ ทางกรมเจ้าสังกัดได้มีคำสั่งปลดออกจากราชการหลังจากมีคำพิพากษาศาลฎีกาแล้วตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๙

ตามพระราชบัญญัติล้างมลทินโทษในโอกาสฉลองกรุงฯ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วนั้น ได้ระบุว่า "ผู้ต้องโทษ" หรือ "ผู้ถูกลงโทษทางวินัย" ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ได้รับการล้างมลทินในอันที่จะเรียกร้องสิทธิหรือประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น อันนี้คงจะหมายถึงเงินช่วยในระหว่างได้รับโทษ เช่น เงินเดือน ค่าเช่าบ้าน ค่าเล่าเรียน ค่ารักษา ฯลฯ จะเบิกย้อนหลังไม่ได้ ผมจึงหารือว่า ในพระราชบัญญัติดังกล่าว กระผมมีโอกาสที่จะยื่นเรื่องราวขอเข้ารับราชการในตำแหน่งไม่สูงกว่าอัตราเดิม (ที่ปรับแล้ว) หรือทางกรมเจ้าสังกัดมีข้อแม้สำหรับตำแหน่งที่จะรับอย่างไร (อัตราว่าง) ได้หรือไม่

ตอบ

ผู้ที่ได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินเนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี ไม่ว่าเดิมผู้นั้นจะถูกลงโทษทางวินัยข้าราชการหรือถูกลงโทษทางอาญาก็ตาม เมื่อได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว ก็ถือว่าไม่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการรับราชการอีกต่อไป และ

มีสิทธิที่จะขอกลับเข้ารับราชการได้เช่นเดียวกับผู้ที่ออกจากราชการ เพราะการลาออก สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีขอบรรจุกลับ ขอให้ดูจากคำตอบที่ตอบปัญหาของสมาชิกเลขที่ ๑๗๕๖

๔ การเลื่อนตำแหน่ง

ผู้ถาม : สมาชิกเลขที่ ๒๒๓๑

๑. นาย ก.รับเงินเดือนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๖ ระดับ ๕ ขั้น ๕,๔๖๕ บาท สอบคัดเลือกระดับ ๖ (ก.พ.ปรับขยายตำแหน่งเดิม) ได้เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๒๖ จะได้รับทุนเรียนต่อต่างประเทศ (หลักสูตร ๑๒-๑๖ เดือน) ตั้งแต่เดือนกันยายน ๒๕๒๖ สมมติในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๖ ได้เลื่อนขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น เป็นรับขั้น ๕,๗๔๕ บาท ปัญหามีว่า

๑.๑. ในพ.ศ. ๒๕๒๗ (งดขึ้นเพราะลาไปศึกษา) จะเลื่อนเป็นระดับ ๖ ได้หรือไม่ (ขณะนั้นเงินเดือนต่ำกว่าขั้นต่ำของระดับ ๖ อยู่ ๔ ขั้น และนาย ก. ยังอยู่ระหว่างลาศึกษา)

๑.๒ หากตามข้อ ๑.๑ เลื่อนขึ้นเป็นระดับ ๖ ไม่ได้ เมื่อถึงเดือนมกราคม ๒๕๒๘ นาย ก.กลับจากลาศึกษา จะขอให้เลื่อนขึ้นเป็นระดับ ๖ ตั้งแต่วันกลับจากศึกษา (บัญชีสอบยังไม่ยกเลิก) จะได้หรือไม่

๒. หากนาย ก.เลื่อนขึ้นระดับ ๖ ไม่ได้ตามข้อ ๑ จึงขอเลื่อนการไปศึกษาต่อต่างประเทศออกไปเป็นเดือนกันยายน ๒๕๒๗ ต่อมาในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๗ นาย ก.ได้เลื่อนเงินเดือน ๑ ขั้น ปัญหามีอยู่ว่า จะเลื่อนตำแหน่งเป็นระดับ ๖ และให้ได้รับเงินเดือนในขั้นต่ำของระดับ ๖ ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๗ โดยที่นาย ก.ลาไปศึกษาแล้วจะได้หรือไม่

ตอบ

ตามปัญหาข้อ ๑.๑ โดยที่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๖ (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๗) นาย ก.ได้รับเงินเดือนขั้น ๕,๗๔๕ บาท ซึ่งต่ำกว่าขั้นต่ำของระดับ ๖ ไม่เกิน ๔ ขั้น ดังนั้น นาย ก.จึงเป็นผู้ที่ได้รับเงินเดือนอยู่ในเกณฑ์ที่ผู้บังคับบัญชาอาจเลื่อนขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับ ๖ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๗ (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๘) ได้ แต่ถ้านาย ก.ยังอยู่ระหว่างลาศึกษา ผู้บังคับบัญชาก็ยังไม่ควรเลื่อนตำแหน่งให้ในระหว่างนั้น เพราะยังไม่มีตัวนาย ก.ที่จะรับตำแหน่งใหม่ได้

สำหรับปัญหาข้อ ๑.๒ เมื่อนาย ก.กลับจากลาศึกษาแล้ว ถ้าบัญชีสอบคัดเลือกยังไม่ยกเลิก ผู้บังคับบัญชาก็อาจพิจารณาสั่งเลื่อนนาย ก.ขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับ ๖ ตั้งแต่วันที่นาย ก.กลับเข้าปฏิบัติราชการได้

ส่วนปัญหาข้อ ๒ นั้น แม้นาย ก.จะเลื่อนการลาไปศึกษาต่อต่างประเทศออกไปเป็นเดือนกันยายน ๒๕๒๗ ก็ตาม ผู้บังคับบัญชาก็ยังไม่ควรเลื่อนนาย ก. ขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับ ๖ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๗ เช่นเดียวกัน เพราะในวันดังกล่าวไม่มีตัวนาย ก.อยู่รับตำแหน่งใหม่เช่นเดียวกับปัญหาในข้อ ๑.๑

๕ การเบิกค่าเช่าบ้าน และการคำนวณโควต้า ๒ ขั้น

คำถาม : คุณวนิดา นาหนองเลา

ข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ หน่วยศึกษานิเทศน์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

นครสวรรค์ มีปัญหาจะเรียนถามดังนี้ คือ

๑. ข้าพเจ้าเป็นข้าราชการพลเรือน สอบโดยตรงจาก ก.พ.ได้รับการบรรจุครั้งแรกที่หน่วยศึกษานิเทศก์ จังหวัดนครสวรรค์ มาเป็นเวลา ๕ ปีเต็ม แต่เบิกค่าเช่าบ้านไม่ได้เลย ทั้ง ๆ ที่ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ข้าพเจ้าเคยสอบถามเจ้าหน้าที่การเงินมาแล้วบางคนบอกว่าเบิกได้ บางคนบอกว่าเบิกไม่ได้ ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอทราบว่าจะมีสิทธิเบิกได้หรือไม่ เพราะเหตุใด สาเหตุที่ข้าพเจ้าอยากทราบก็เพราะขณะนี้ข้าพเจ้ามีความเดือดร้อนเรื่องค่าเช่าบ้านที่จะต้องจ่ายในแต่ละเดือน ๆ ละ ๘๐๐ บาท

๒. เรื่องการพิจารณาความดีความชอบ ข้าพเจ้าทำงานรวมอยู่กับข้าราชการครู เมื่อพิจารณาความดีความชอบจะรวมกับข้าราชการครูหรือไม่ แต่เท่าที่ผ่านมาข้าพเจ้าทราบว่ารวมกัน

ตอบ

โดยที่คุณเริ่มเข้ารับราชการครั้งแรกที่หน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดนครสวรรค์ และปัจจุบันยังคงรับราชการอยู่ในท้องที่เดิม คุณจึงไม่มีสิทธิเบิกค่าเช่าบ้าน ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา ๕(๓) แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบค่าเช่าบ้านข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๘๓

สำหรับเรื่องการคำนวณโควต้า ๒ ขั้นในการพิจารณาความดีความชอบประจำปีนั้น โดยที่มติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องนี้กำหนดให้ข้าราชการในแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มระดับ ๑-๓ หรือกลุ่มระดับ ๔-๕ เลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปี ๒ ขั้นได้ในอัตราร้อยละ ๑๕ ของข้าราชการแต่ละกลุ่มในกรมนั้น ฉะนั้น การคำนวณโควต้า ๒ ขั้นสำหรับข้าราชการในแต่ละกลุ่มจึงควรจะพิจารณารวมทั้งกรม โดยไม่ต้องแยกว่าเป็นข้าราชการพลเรือนหรือข้าราชการครู

ห้างหุ้นส่วนจำกัด รุ่งทรัพย์อีเล็คโทรนิค

๑๒๒๐/๑๓ ถนนตากสิน บุคคโล ธนบุรี กรุงเทพฯ

โทร. ๔๖๘๓๗๓, ๔๖๘๕๕๘๒-๔

จำหน่าย วิทยุ โทรทัศน์ เทป สเตอริโอ วีดีโอเทป พัดลม แอร์ ตู้เย็น เตาแก๊ส ทุกชนิด

ทั้งเงินสด และเงินผ่อน ราคาประหยัด

กฎหมายและระเบียบใหม่

สลากกินรวบ

ในสภาพสังคมปัจจุบันการเล่นการพนันสลากกินรวบหรือที่ชาวบ้านโดยทั่วไปเรียกว่าหวยใต้ดินนั้น นับได้ว่ามีการเล่นกันแพร่หลายทีเดียว ไม่ว่าจะเป็นในหมู่ของประชาชนทั่วไปหรือแม้ในหมู่ของข้าราชการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอาญาของบ้านเมือง และสำหรับข้าราชการย่อมมีวินัยของข้าราชการพลเรือนอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านวินัยของข้าราชการพลเรือนนั้น ได้มีมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรี ฝ่ายบริหารที่ น.ว.๑๘๐/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๔๙๘ ให้พิจารณาลงโทษแก่ข้าราชการผู้นั้นโดยอย่างน้อยก็ต้องให้ออกจากราชการไป ถึงแม้ว่าจะมีบทลงโทษข้าราชการตามนัยดังกล่าวนี้ก็ตาม แต่ก็หาได้ทำให้ข้าราชการเข็ดหลาบหรือเกรงกลัวต่อความผิดดังกล่าวนี้ไม่ ดังจะปรากฏอยู่เนือง ๆ ว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจได้จับกุมข้าราชการในสถานที่ราชการกรณีเล่นการพนันสลากกินรวบเอาทรัพย์สินกันเมื่อข้าราชการผู้นั้นต้องถูกจับและถูกลงโทษทางอาญาแล้ว ทางด้านวินัยของข้าราชการก็ต้องถูกออกจากราชการไป อันเป็นสิ่งที่ทำลายอนาคตของตัวเอง และเป็นการกระทำที่น่าอับอายเสียหายต่อชื่อเสียงและวงศ์ตระกูลเป็นอย่างยิ่ง

โดยเฉพาะตามที่เมื่อเร็ว ๆ นี้ได้มีหนังสือพิมพ์บางฉบับลงข่าวเกี่ยวกับการที่สำนักงาน ก.พ. ได้นำกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องการปราบปรามข้าราชการเล่นการพนันสลากกินรวบในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ออกมาปัดฝุ่นใหม่อีกครั้งหนึ่ง ก็สืบเนื่องมาจากได้มีข้าราชการได้เล่นการพนันสลากกินรวบและถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมได้ในสถานที่ราชการ ข้าราชการผู้นั้นก็รับสารภาพว่าตนได้เล่นจริง ซึ่งถูกศาลพิพากษาให้จำคุก ๒ เดือน และปรับ ๒,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี ส่วนโทษทางวินัยนั้นได้ถูกผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษให้ออกจากราชการไป ต่อมาข้าราชการผู้นั้นได้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าวไปยัง ก.พ. เพื่อขอลดหย่อนโทษโดยอ้างว่าตนกระทำผิดเป็นครั้งแรกและไม่ทราบว่าเป็นความผิดที่จะต้องถูกลงโทษถึงให้ออกจากราชการ ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่องนี้แล้วมีคำสั่งให้สำนักงาน ก.พ. แจ้งเรื่องการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ข้าราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพนันสลากกินรวบรวมตลอดถึงระดับโทษสำหรับกรณีความผิดดังกล่าว ตามมติคณะรัฐมนตรีให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทราบอีกครั้งหนึ่ง และให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการให้ข้าราชการในสังกัดทุกคนลงนามรับทราบในเรื่องโทษที่จะได้รับด้วย สำนักงาน ก.พ. จึงได้ดำเนินการออกหนังสือที่ นร ๐๖๑๒/ว ๔ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๒๖ ที่ปรากฏข้างท้ายนี้

ที่ นร ๐๖๑๒/ว ๔ สำนักงาน ก.พ.
ถนนพิษณุโลก กท.๑๐๓๐๐

๖ มิถุนายน ๒๕๒๖

เรื่อง การปราบปรามข้าราชการเล่นการพนันสลากกินรวบ

เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

อ้างถึง หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๒๘๐/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๔๙๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือที่อ้างถึง ๑ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารแจ้งมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้พิจารณาเรื่องการปราบปรามข้าราชการเล่นการพนันสลากกินรวบ ที่กระทรวงมหาดไทยเสนอว่าการพนันประเภทนี้มีผู้เล่นกันอย่างแพร่หลาย หากยังมีข้าราชการเกี่ยวข้องอยู่ด้วยย่อมเป็นการยากที่จะปราบปรามการพนันประเภทนี้ให้หมดสิ้นได้ จึงควรพิจารณาลงโทษข้าราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพนันประเภทนี้ในสถานหนัก หากพยานหลักฐานทางคดีไม่พอฟ้อง แต่มีเหตุผลน่าเชื่อว่าเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นเจ้ามือ ผู้เดินขาย หรือผู้เล่นก็ตาม ให้พิจารณาลงโทษอย่างน้อยให้ออกจากราชการ กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร จึงแจ้งมติคณะรัฐมนตรีมาเพื่อถือปฏิบัติ ดังความละเอียดปรากฏตามหนังสือที่อ้างถึงข้างต้น นั้น

บัดนี้ ปรากฏว่ามีข้าราชการซึ่งถูกผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษให้ออกจากราชการ เนื่องจากกระทำผิดวินัยกรณีเล่นการพนันสลากกินรวบ ได้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าวไปยัง ก.พ.เพื่อขอลดหย่อนโทษ โดยอ้างว่ากระทำผิดเป็นครั้งแรกและไม่ทราบว่าเป็นความผิดที่จะต้องถูกลงโทษถึงให้ออกจากราชการ ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่องนี้แล้ว มีคำสั่งให้สำนักงาน ก.พ.แจ้งเรื่องการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ข้าราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพนันสลากกินรวบ รวมตลอดถึงระดับโทษสำหรับกรณีความผิดดังกล่าวตามมติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือที่อ้างถึงดังที่แนบท้ายนี้ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทราบอีกครั้งหนึ่ง และให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการให้ข้าราชการในสังกัดทุกคนลงนามรับทราบในเรื่องโทษที่จะได้รับด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และดำเนินการตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีต่อไป ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กรมและจังหวัดต่าง ๆ ทราบด้วยแล้ว.

ขอแสดงความนับถือ

โสรัจ สุจริตกุล
(นายโสรัจ สุจริตกุล)
เลขาธิการ ก.พ.

กองอุทธรณ์และร้องทุกข์
โทร. ๒๘๑๙๔๕๑

ที่ น.ว. ๒๘๐/๒๔๙๘ กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

๒๙ ธันวาคม ๒๔๙๘

เรื่อง การปราบปรามข้าราชการเล่นการพนันสลากกินรวบ

เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

ด้วยกระทรวงมหาดไทยเสนอว่า ที่ประชุมกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาถึงเรื่องการแก้ไขป้องกันปราบปรามการเล่นการพนันสลากกินรวบ ซึ่งกรมตำรวจเสนอว่า ในขณะนี้การพนันสลากกินรวบยังไม่หมดสิ้นไป สมควรที่จะดำเนินการปราบปรามโดยเด็ดขาด สาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้การปราบปรามไม่ใคร่ได้ผลดีหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก็คือ เจ้าพนักงานบางคนมีส่วนได้เสียร่วมในการนี้ด้วย ซึ่งจำเป็นจักต้องปราบปรามโดยเด็ดขาด ในส่วนการปราบปรามข้าราชการเล่นการพนันสลากกินรวบหรือมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วยนั้น ที่ประชุมกระทรวงมหาดไทยมีมติเห็นชอบในหลักการตามที่กรมตำรวจเสนอว่า การพนันประเภทนี้มีผู้นิยมเล่นกันอย่างแพร่หลาย ตลอดจนพ่อค้าประชาชนและข้าราชการ บางแห่งถึงกับมีการซื้อขายเลขสลากกันในสถานที่ราชการ ในด้านการปราบปรามนั้นถ้าหากยังมีข้าราชการเข้าเกี่ยวข้องอยู่ด้วย ไม่ว่าจะเป็นเจ้ามือ ผู้เดินขาย หรือผู้เล่นก็ตาม ย่อมเป็นการยากที่จะทำการปราบปรามการพนันประเภทนี้ให้หมดสิ้นไปได้ จึงเห็นว่าควรพิจารณาลงโทษข้าราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพนันประเภทนี้ในสถานหนัก กล่าวคือ ให้เจ้าพนักงานฝ่ายปราบปรามดำเนินคดีแก่ข้าราชการผู้นั้นอย่างจริงจังโดยไม่ต้องเห็นแก่หน้าผู้ใด หากพยานหลักฐานในทางคดีไม่พอฟ้อง แต่มีเหตุผลน่าเชื่อว่าเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นเจ้ามือ ผู้เดินขาย หรือผู้เล่นก็ตาม ให้พิจารณาลงโทษทางปกครองแก่ข้าราชการผู้นั้นโดยอย่างน้อยก็ต้องให้ออกจากราชการไป

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ศกนี้ ลงมติเห็นชอบด้วยตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ ให้ดำเนินการปราบปรามข้าราชการเล่นการพนันสลากกินรวบเป็นการทั่วไปโดยเคร่งครัด และให้กรมตรวจราชการแผ่นดินเป็นเจ้าหน้าที่รักษาการตามมตินี้ต่อไป

จึงขอเรียนยืนยันมา.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ชำนาญอักษร

(หลวงชำนาญอักษร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

กองกลาง

ข้างสนาม

.. รถเมล์ ..

วาณิช จรุงกิจอนันต์

เมื่อเช้านี้ผมไปรอรถเมล์ แล้วรถเมล์สี่คันวิ่งผ่านป้ายที่ผมยืนอยู่ไปโดยไม่จอด ทั้งที่ผมโบกมือให้จอดเป็นจักรยัน ก็ไม่ใช่เรื่องนิดปกติอะไรดอกครับ ไม่ได้เป็นเรื่องแปลกประหลาดมหัศจรรย์ถึงกับจะต้องนำมาเล่าสู่กันฟังให้จดจำไปถึงลูกถึงไหลนแต่อย่างใด แต่ที่นำมาเล่าสู่กันฟังเพื่อที่จะหาทางระบายความอึดอัดออกไปเสียบ้าง อกผมจะแตกตายอยู่แล้ว เพราะนี่ไม่ใช่หนที่สอง หรือหนที่สี่ที่รถเมล์ไม่ยอมจอดรับผม แต่เป็นหนที่ร้อยห้า หรือหนที่ห้าร้อยแล้วผมก็ไม่แน่ใจ

ท่าของคนขับเวลาเขาจะไม่จอดรับน่ะ ผมว่าก็คงจะรู้และจำกันได้ทุกคนแหละครับ นอกจากคนที่ไม่เคยขึ้นรถเมล์หรือคนที่ไม่เคยเรียกรถเมล์ให้จอด

ท่าทางของคนขับเวลาจะไม่จอดรถรับผู้โดยสารนี่เป็นท่ามาตรฐาน ไม่รู้องค์การขนส่งมวลชนเขาฝึกกันมาหรือเปล่า

ท่านั้นก็คือสายตามองตรงไปข้างหน้านิ่งและทำเหมือนไม่เห็นคนที่กำลังใบกมือวุ่นวายอยู่ที่ป้ายนั่นเลย อาจจะมีพิเศษอยู่บางท่าก็อย่างทำมือชี้ไปข้างหลัง ทำนองจะบอกว่าคันหลังกำลังตามมา กำลังตามมานะครับ ไม่ใช่บอกว่าคันหลังจะจอดรับ เพราะมีบ่อย ๆ ที่คันหน้าใบกมือไปคันหลังแต่คันหลังกลับแซงหน้าไปตรงนั้นแหละ

ท่าอีกท่าหนึ่งที่พิเศษมากคือท่าที่ทำเหมือนจะจอดท่านี้ แสดงให้เห็นว่าคนขับมีการตัดสินใจที่ห่วยมากหรือไม่ก็เป็นโรคเมามันในการทรมานใจคนขึ้นรถเมล์ คือทำชะลอเหมือนจะจอดให้คนที่กำลังรออยู่ขยับตัว

ที่นี้การที่ชะลอนั้นมักจะเลยป้ายไปแล้ว ก็เพราะความที่ตัดสินใจไม่เด็ดขาดว่าจะจอดดีหรือไม่ดีนั่นแหละ เมื่อไปชะลอตรงที่มันเลยป้าย คนที่ป้ายก็จะขยับจะวิ่งตามหรือไม่ก็วิ่งตามไปเลยสำหรับคนที่มองโลกในแง่ดีมีใจซื่อ ที่นี้คนขับเขาครึ้มขึ้นมาเขาก็ไม่จอด เลื่อนรถไปคนที่วิ่งตามก็หยุด แต่เดี๋ยวนี้คนขับก็ทำท่าหยุด อาจจะนึกว่ารับไปเสียหน่อยก็ได้ คนวิ่งตามที่หยุดและกำลังด่าพ่อล่อแม่อยู่ก็วิ่งตามใหม่ แต่วิ่งได้สองสามก้าวคนขับก็ตัดสินใจใหม่ว่า ไม่รับดีกว่าแล้วก็ออกรถพรวดไป

คนวิ่งตามพวกที่ชี้อายหน่อยก็แทบจะกลับบ้านผูกคอตายเอาเลย

ผู้ประสงค์โดยสารที่คนขับรถเมล์เขาไม่ต้องการจะจอดรับมีอยู่ไม่กี่ประเภท ประเภทแรกคือคนตาบอด

นี่นับเป็นเวรกรรมอันใหญ่หลวงของคนตาบอดเมืองไทย เพราะนอกจากจะต้องเดินชนบันไดสะพานลอยละมาตลอดจนถึงป้ายรถเมล์แล้ว ต้องทิ่มไม้กระแทกสิ่งที่ดขวางสารพัดอันมีตั้งแต่ต้นไม้ฉา ๆ ถังขยะโทรม ๆ และฟุตบาท

สำหรับคนตาบอดผู้ใช้ถนนในเมืองอย่างกรุงเทพฯ นี่ ผมว่ามีอุปสรรคพอ ๆ กับพันธมิตรตอนขึ้นฝั่งที่นอรมังดีนั่นแหละ แล้วพอฝ่าอุปสรรคมาถึงป้ายรถเมล์ได้ เจ้ารถเมล์ที่มีคนขับเวรกรรมนั่นก็ไม่จอดรับเสียอีก พวกที่เป็นที่นิยมไม่จอดรับของคนขับรถเมล์อีกพวกหนึ่งคือบรรดานักเรียนรุ่นจิ๋วทั้งหลาย อันนี้ที่ผมเห็นว่าเป็นการเลวร้ายมาก เพราะเป็นการทำร้ายจิตใจของเด็กอย่างโหดเหี้ยมที่สุด

อย่างน้อยที่สุดถ้าเจ้าหนูนั่นโตขึ้นและมามีอาชีพในการขับรถเมล์ ผมเชื่อว่าเจ้าหนูผู้มีความหลังอันขมขื่นกับการขึ้นรถเมล์มีโอกาสมากที่จะไม่จอดรับเยาวชนรุ่นหลังต่อไป เพราะความหลังอันขื่นขมดังว่า

นอกจากนี้แล้วก็ยังมีอีกหลายประเภท เป็นต้นว่าแม่ค้าที่มีข้าวของพะรุงพะรัง หรือไม่ใช่แม่ค้าแต่มีของพะรุงพะรัง พวกคนวิกลจริต พวกนี้ธรรมดาก็ไม่ค่อยจะขึ้นรถเมล์หรอก อาจจะเป็นเพราะจะขึ้นทีไรเขาไล่ลงหรือไม่จอดรับทุกทีก็ไม่รู้ได้ แล้วก็มีคนทั่วไปอย่างผมอย่างใคร ๆ อื่น เอาเป็นว่า คนที่รอขึ้นรถเมล์ทุกคนมีโอกาสที่รถเมล์จะไม่จอดรับเท่า ๆ กันแล้วกัน

ยมมานึกว่าทำไมรถเมล์ถึงไม่จอดรับยม ทั้งที่ยมก็ได้ใช้มือใบกว่อนอยู่ ไม่เคยใช้มือทำกิจกรรมอะไรหนักเท่ากับการใบกรถเมล์ให้จอดมาก่อนเลย จะว่าคนขับไม่เห็นก็ไม่ใช่ เพราะยมแทบจะวิ่งไปใบกกลางถนนเอาด้วยซ้ำ ถึงเขาจะทำเป็นไม่เห็นยมแต่ยมรู้ว่าเขาเห็น เพียงแต่ว่าเขาทำท่ามาตรฐานของคนขับรถเมล์ด้วยการไม่ลบตากับยมเท่านั้นเอง

หรือเขาคิดว่าผมเป็นคนตาบอด บ้าน่ะซี คนตาบอดอะไรจะออกไปใบกรถให้จอดเกือบกลางถนน

หรือเขาคิดว่าผมเป็นคนบ้า เป็นไปได้เหมือนกันแต่แหม ใครก็บ้าเหมือนผมทั้งนั้นแหละ โดยเฉพาะถ้ากำลังรีบจะเดินทางแล้วรถเมล์สามสี่คันที่ต้องการจะ

ขึ้นวิ่งเลยไปหมด

แต่คนบ้าก็น่าจะมีอุปกรณ์แสดงความบ้ามากกว่านี้ ผมมีแค่แฟ้มอันเดียวจะคิดว่าผมเป็นคนบ้าก็ออกจะไม่ยุติธรรมกับผมสักหน่อย

อีกทีเขาอาจจะคิดว่าผมเป็นนักเรียนรุ่นจิ๋ว แต่แหม ใครเห็นผมเป็นอย่างนั้นก็ถั่วตัดหัวแล้ว ทั้งนี้ทั้งตัวผมไม่มีอะไรจิ๋วเลยสักชิ้น

ผมปรับทุกข์ให้เพื่อนบ้านฟังเขาบอกว่าป้ายนั้นไม่ค่อยมีคนขึ้นคนขับก็เลยไม่จอด ขอบกล ก็ผมไปขึ้นอยู่ทนโท่ ผมขี้เกียจหาเหตุผลเต็มทีว่าทำไมคนขับรถเมล์ถึงไม่จอดรับผม

เพราะหาเหตุจนได้ผลมาอย่างไรมันก็ไม่ได้หมายความว่าต่อไปที่ผมไปเรียกรถเมล์ให้จอดแล้วรถเมล์จะจอดรับผม ผมคิดว่าการโบกมือแสดงความประสงค์ว่าจะโดยสารรถเมล์นั้นไม่น่าจะพอที่จะทำให้รถเมล์จอดรับได้อย่างแน่นอน

ผมอาจจะต้องหาวิธีใหม่ ๆ เพื่อความอยู่รอดของการขึ้นรถเมล์ ถ้ารถเมล์ไม่รับผมทุกวัน ๆ อย่างนี้ผมอยู่ไม่รอดแน่ ไม่ติดคุกเพราะตามไปฆ่าคนขับรถเมล์ก็ต้องกระอักเลือดตายเพราะความแค้น

ผมเคยนึกว่าพอรถเมล์มาแล้วผมจะออกไปยืนขวางกลางถนนไว้ วิธีนี้เสี่ยงหน่อย และก็ไม่คุ้มเสี่ยงเพราะใช้ได้ผลเฉพาะบริเวณที่ถนนแคบ ๆ เท่านั้น ถ้าถนนกว้าง ๆ อย่างทางบ้านผม ตัวผมนิดเดียวจะไปขวางหมดทั้งถนนได้ยังไง รถเมล์หลบนิดเดียวก็พ้น

วิธีนี้คงใช้ไม่ได้ผลร้อยเปอร์เซ็นต์ ไอ้รถเมล์ไม่จอดแล้ววิ่งหลบผมไปน่ะผมไม่กลัวหรอก ผมกลัวคนขับจะไม่หลบผมน่ะซี เกิดพระคุณท่านไม่เห็นขึ้นว่าผมขวางทางอยู่ล่ะก็เอวังสังมังแน่ ๆ

ครั้นจะนอนขวางเพื่อปิดถนนให้ได้มากขึ้นก็คงพอกัน เพราะเกิดตาคนขับเขาไม่มองต่ำขึ้นมา ไม่รู้ไม่สนใจว่าผมนอนขวางอยู่หรือเห็นว่าผมนอนขวางอยู่แต่หลบไม่พ้นหรือขี้เกียจหลบขี้เกียจหักพวงมาลัยขึ้นมา ก็เหลวแหร่ดไปเป็นแน่

ช่างเถอะ ตอนนี้ผมยังคิดไม่ออก ถ้าเมื่อไรที่ยูเรก้าได้ในเรื่องนี้ ผมจะเอามาเปิดเผยให้แพร่หลาย ระหว่างที่ผมคิดไม่ได้นี่

ใครอย่าเพ่อเอาวิธีที่ผมลอง ๆ คิดนี่ไปใช้นะครับ

บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์กรุงทอง จำกัด

๙๙๑ ถนนเจริญกรุง ตลาดน้อย สัมพันธวงศ์
โทร. ๒๓๔๒๒๓๖, ๒๓๔๒๒๓๗, ๒๓๓๒๐๕๐-๒

บริการรับฝากเงิน ระยะสั้น-ยาว ดอกเบี้ยสูง
รับจำนองที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง จัดรถยนต์ผ่อนส่ง
บริการสะดวก รวดเร็ว

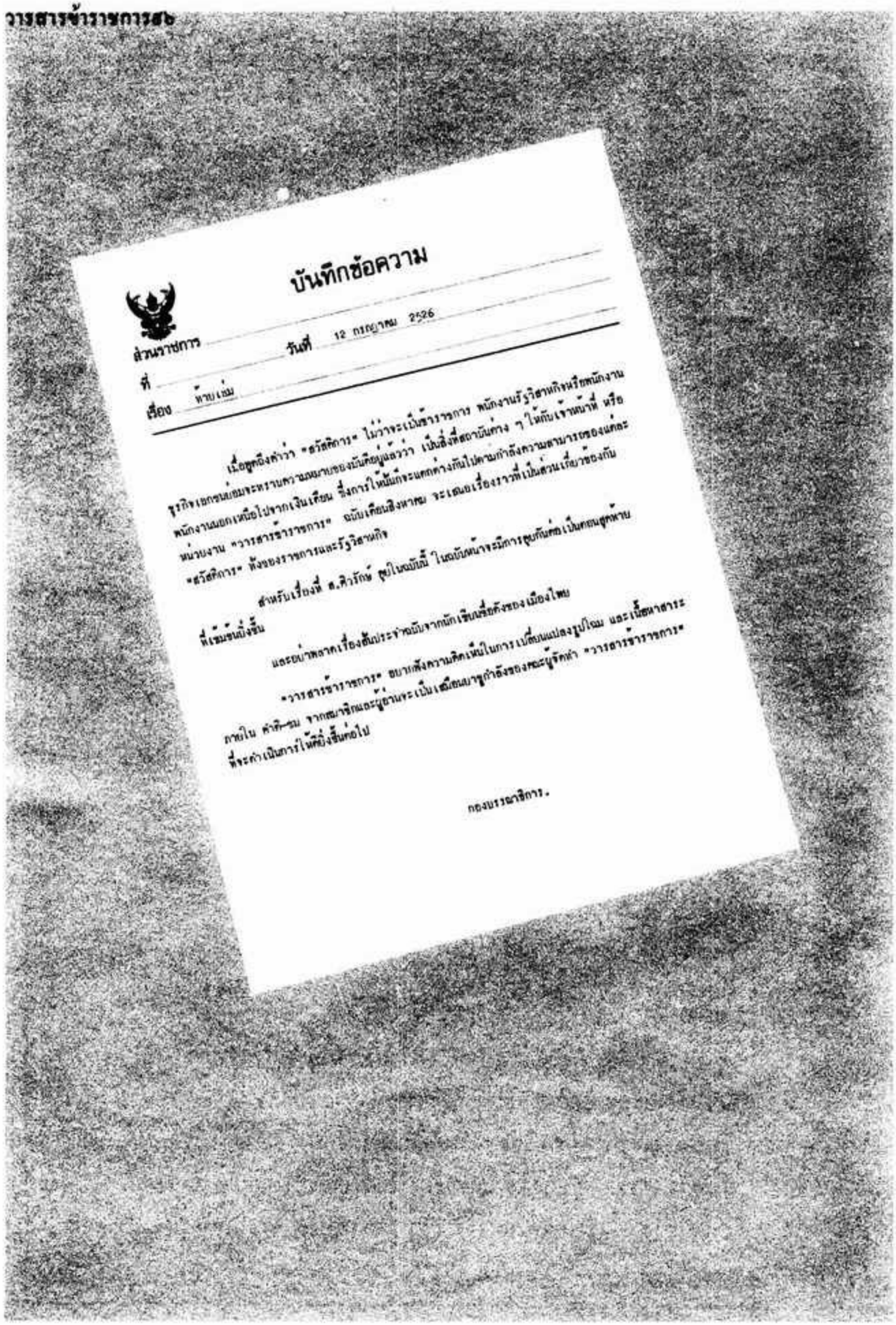

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ .....

ที่ .....

วันที่ 12 กรกฎาคม 2526

เรื่อง ท้ายเล่ม

เนื่องด้วยคำว่า "ธรรมศักดิ์" ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจหรือพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งมีความหมายของบัญญัติว่า เป็นสิ่งที่สถาบันต่าง ๆ ให้กับเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานนอกเหนือไปจากเงินเดือน ซึ่งการให้นั้นก็จะแตกต่างกันไปตามกำลังความสามารถของแต่ละหน่วยงาน "วารสารข้าราชการ" ฉบับเดือนสิงหาคม จะเสนอเรื่องราวที่เป็นส่วนเกี่ยวข้องกับ "ธรรมศักดิ์" ทั้งของราชการและรัฐวิสาหกิจ

สำหรับเรื่องที่ ส.ศิวรักษ์ สุปในฉบับนี้ ในฉบับหน้าจะมีการสนทนาต่อเป็นตอนสุดท้าย ที่เข้มข้นยิ่งขึ้น

และบทพิสูจน์เรื่องสั้นประจำฉบับจากนักเขียนขึ้นชื่อคนของเมืองไพร

"วารสารข้าราชการ" ยินดีรับฟังความคิดเห็นในการเปลี่ยนแปลงรูปโฉม และเนื้อหาสาระภายใน คำติ-ชม จากสมาชิกและผู้อ่านจะเป็นเสมือนมาตุคำลังของคณะผู้จัดทำ "วารสารข้าราชการ" ที่จะดำเนินการให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

กองบรรณาธิการ.